autor Goldonowsk: Andrzej x.
tyt: Bractwo S. Anioła
Stróża. Kraków u
Piątkowskiego 1641. 8°.

Jáśnie Wielmożnemu Pánu, Jego Mośći P. STANISŁAWOWI z Warszyc WARSZYCKIEMU, Generalnemu Woiewodźie Mázowieckiemu, Pánu á Dobrodźieiowi Zakonu náſzego Miłośćiwemu.

Tákiby pożytek wſzelkie S. Bráctwo miáło Iáſnie Wielmożny Mćiwy Pánie Woiewodo, śiłá nápiſáli rożni Authorowie: ſami Theologowie trzy wielkie Excellencye, ábo zacnośći náder pożyteczne, przypiſuią Bráctwom; oſobliwie;

mpetrandi, Merendi ex congruo, & satisfaciendi. *Co się ták wykłáda; to iest: iż w nich rychley niżeli bez nich żyiąc, vprasamy łáskę v Páná Bogá wßechmogącego: rychley ná zasługę zárabiamy: y zá winy rychley dosyć czyniemy. Co y sam Pan Bog tego potwierdza, iż rychley kupą prosący, niż poiedynkiem, ná co się iedno zgodzą vprośimy. Abowiem ieśli v źiemskich Pánow poddáni spolnymy pospolitym żądániē, rychley co chcą wymagáią. Toż rozumieć względem P. Bogá, y względem Bractw náßych; gdyż łátwi y rychley ieśli nie dla mnie iedne°, tedy dla wielu inych doskonálßych, lepßych, y dáleko więcey Bogá nád mię miłuiących, á iemu milßych, vniegoż łáski nábydź, y ie-*

mu ſię wypłáćić możemy. **Ktore** *Excellencye, ábo zacnośći ieſzcze lepiey przez podobieńſtwá nieiákie zrozumieć ſię mogą. Náprzykład náłamány groſz, ábo zły, ſam przez ſię nic nieważy, áni v Kredytorá vydźie; przy wielkiey ſummie záważa y dług wypłaca. Muzyk ieden ſam tylko krzyczący, y głoſu niewiem iáko dobywáiący, bez inſzych nie ták rzewno wyśpiewa iáko z inſzymi. Látwiey ſpołbudownik z drugimi śiłá zbudowáć może, niżli ieden.* Rychley *ſkręconemi powrozámi dobrze, niżli iáką nićią, ábo powroſkiem ćienkim, ćiężary wywindowáć może. Toż w Bráctwách (między ktorymi y o Bráctwie náſzym ś. Anyołá* Strożá *náſzego) rozumieć y wiedźieć potrzebá, że*

przed Bogiem dáleko ważnieyße ſą, y z więtßym pożytkiem, gdy ſię do nich wielu inßych Bráćiey nabożenſtwá przyłączam, y ieſli ieden tego nie vprośi, dla iákiey przeßkody, drugi ktory może bydź lepßy, nabożnieyßy, porátuie go prośbą. Jnße pożytki opuſzczam, o ktorych y tu w tey Kśiąż-ce mieć będźiemy, ktorą dawno z roſkazánia Starßych moich, Iáſnie W. Mćiwy Panie Woiewodo do Druku podáiąc, nikomu inßemu, nieprzyſzło mi ſłußniey ofiárowáć, iáko W. M. M. Pánu y Dobrodźieiowi, á to z wielu przyczyn: iednák z nich zámilczeć ſię nie może niektorych, z ktorych pierwßa ieſt, wielki áffekt przećiwko Zakonowi náßemu, przy ktorym to Bractwo ś. dáne, przez

Przedmowá
Do Bráciey Bráctwá S. Anyo-łá Stróżá.

PAn Bog wszechmogący ktorego opátrznośc/ w porządzeniu stworzonych rzeczy żadney omyłki niemá/ áni mieć może/ niechce áby człowiek/ ná tym nędznym świecie/ od nieprzyiaciół srogich obtoczony/ bez obrony y pomocy niebieskiey zostawał; lecz iáko się iedno ná świát pokaże/ záraz Anyołow do strażey iego náznácza/ náznáczonych z niebá posyła/ wysyłánym áby go przez wszystek czas żywotá iego strzegli/ y ná rekách piastowáli/ roskazuie. Mámy bo roskazánie Páńskie opisáne

iásnie

iáśnie w Psalmie 90. *Anyołom swo=
im Bog roſkazał o tobie etc.* tákże E-
xodi 23. w te słowá: *Oto ia (P. Bog
mowi) posyłam Anyoła mego, żeby
ßedł przed tobą, y strzegł ćię ná dro-
dze, y náprowádźił ćię ná mieysce
ktoremči zgotował: ßánuyże go tedy
y słuchay głosu iego, á niepogardzay
nim boč nieodpuśći gdy zgrzeßyß, y
ieſt imię moie w nim. A ieśli będźieß
słuchał głosu iego, y vczyniß wßystko
co mowię; Nieprzyiaćielem będę nie=
przyiaćiołom twoim, y będę trapił
tych, ktorzy ćię trapią, á Anyoł zá
wßc poydźie przed tobą.* Zkąd z ie=
dney strony możem śie zádźiwić wiel
kiey łasce/ y miłośierdźiu Páńskie=
mu przećiwko nam/ y do náßey rze=
czy/ záżyć onych słow Prorockich:

ánie czym wżdy ieſt człowiek, że ták bárzo ná niego pomniß, ábo ſyn człowieczy, że go nietylko łáſką twoią ſtrzeżeß, ále y przez Anyoły náwiedzaß. Anyoł bowiem iáko ſyn Krolewſki, ſtworzon w Zamku niebieſkim, ná Dziedzictwo Kroleſtwá Niebieſkiego w Niebie ná widzenie Bogá w Troycy iedynego záſługował, nigdy nie zgrzeßył, nigdy Bogá ſwego nie rozgniewał. Człowiek záś z podłey y z ſproſney ziemie, początek ſwego zrodzenia bierze, łáſki Bożey ſobie zá nic nie ma, dobrodzieyſtw Páńſkich źle záżywa, iáko ſyn gniewu cżeſtokroć ſie grzechámi ná Máieſtat Boży porywa, przećie iednák Bog ie° ták ßláchetne ſtworzenie záwße zá obrońce, náuczyćie-

le,

le/ zá sługi/ y pomocniki/ dla otrzy-
mánia szczęścia wiekuistego posyła.
Z drugiey strony záśie może też mieć
w wielkim podziwieniu Anyołow ś.
głeboka pokorę/ z ktorey sie dla Pá-
ná tegó/ ktory nas wielce vmiłował/
do nászey posługi ochotnie skłániáią:
przy tym też ták wielka ich przyiáźń/
wierność/ y życzliwość około zbá-
wienia nászegó/ iże nas chociasz złych/
niewdźięcznych/ y nieposłusznych/ aż
do ostátniego kresu żywotá nászego
pilnie y chętliwie strzegą. Bárzo
nabożnie te rzeczy vważa sobie S.
Bernárd pisząc ná Psalm. Qui
habitat, &c. Sermone 12. Te słowá
mowiąc: *O dźiwne vczczenie y záiste
wielki áffekt miłośći: kto bowiem,
ktory, strony kogo, y co rozkazał pil-*

nie

nie vważaymy Bráćia, y mieymy ná dobrey pámięći ták wielkie roſkazánie. Onże to ktorego wielki Máieſtat, roſkazał? Anyołom onym, ták wſpániáłym, ták błogoſłáwionym, ták bliſko przy ſobie będącym, y prawdźiwym domownikō, roſkazał ſtrony ćiebie. Lecz co tákiego roſkazał o tobie? żeby ćię ſtrzegli po wſzytkich drogách twoich, y ná ręku ćię nośili: Coż oddaſz Pánu zá te wſzytkie rzeczy, ktoreć vczynił? ná káżdym mieyſcu wyrządzay vczćiwość Anyołowi twemu. Teć náukę o ſtráży człowieká káżdego przez Anyoły święte/ Kośćioł święty záraz z pierwſzych początkow mocno trzymał/ y ſwym wiernym do trzymánia podawał. Co ſie pokázuie v Mátthewſzá ś.

ßá ś. w Rozdz: 18. Kedy Pan Zbáwiciel mowi: *Anyołowie ich pátrzą ná Oblice Oycá niebieskiego.* Tákże z Dźieiow Apostolskich w Ro: 12. gdźie Vczniowie Páńscy rozumieli/ o ś. Pietrze/ ktory sie do modlących/ nád spodźiewánie z więźienia wrácał/ że to nie on ále Anyoł iego był: ś. Páwel to onich powiedźiał/ iż są wszyscy duchowie sprawcámi ná posługę zesłáni tym/ ktorzy dźiedźictwá zbáwienia wiecznego dostępuią. Ieżeli kto rzecze/ kto ie kiedy widźiał: Odpowieda Bernárd ś. Widźiał ich Prorok ś. Elizeusz/ y modlitwą swoią spráwił to/ że y sługá Giezy ná to pátrzył/ ty niewidźisz/ boś nie iest Prorokiem/ áni pácholęćię Prorockim. Widźiał ich Pátryarchá

Jákob y záwołał: Woyská to Boże są. Pełno y otym mamy w Zywotách SS. (co się też niżey wspomni) iáko Anyolowie Páńscy wiernym Chrystusowym/ w onych vtrapieniach/ ktore ná początku Kośćiołá/ wielką nawálnośćią ná nich nástepowáły/ onym znáczną pomoc y poćiechę dawáli. Słuszna tedy ábowiem rzecz/ áby ći wszyscy/ ktorzy w tym Bráctwie przesławnym Anyołom śś. imioná swoie oddáli/ ábo ná potym oddádzą/ áby onych według náuki Bernárdá S. w wielkiey czći y wadze mieli/ á to dla ich przytomney przy nas obecnośći: Słuszna áby wielką w nich vfność pokłádáli/ á to dla vstáwiczney ich straży y obrony mocney: słuszna áby

sie na osobliwe ku nim nabożeństwo pilnie á z szczyrego sercá zdobywali/a to dla niewysławioney ich miłości y życzliwości ku nam: widząc to że ich poszánowánie/wlewa sie ná tego Páná/ ktory przez nie/ ma o nas przednieysza piecza/y stáránie. Co látwie tego kazdy z łáski Bożey/y pomocy Anyelskiey dokazáć może/iesli te powinności y nabożeństwá/ ktore sie w tey Książce zámykáia/pilnie będzie według możności swey záchowywał. Ktorą ná trzy części rozdzielemy: w Pierwszey krotko o godności y zacności Anyelski dotkniemy: ták że nie co stáránie ich około nas pokażemy: w Wtorey o Powinnościách/ w tym Bráctwie powiemy: w Trzeciey y o státniey/ Odpusty/y nabożeństwo do ss. Anyołow Strożow położemy/ á te części ná Rozdziały rozdzielimy.

BREVE
Erectionis Confraternitatis.

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuã rei memoriam.

PAstoris æterni qui pro gregis ſalute, in ara Crucis immolari voluit, vices quanquam immeriti gerentes in terris, pia Chriſtianorum Regum Vota, Diuini cultus augmentum, ac animarum Chriſti fideliũ, ſalutem concernentia, ad exauditionis gratiam libenter admittimus, fauoribuſq; & gra-

tijs prosequimur opportunis prout conspicimus in Domino salubriter expedire. Cum itaq; sicut Charissimus in Christo filius noster SIGISMVNDVS Poloniæ & Sueciæ Rex Illustris Nobis nuper exponi fecerat, ipse pro Spirituali subditorum suorum cõsolatione, animarumq; salute, plurimũ cupiat, Dilectos filios, Priorẽ Generalem, ac Prouinciales Ordinis S. Pauli Primi Eremitæ, Christi fidelium Confraternitates sub inuocatione SS. Angelorum Custodum vt in-

ſra erigere poſſe: Nos pijs eiuſdem SIGISMVNDI Regis votis in præmiſsis, quantum cum Domino poſſumus annuere, ac Priores Generalem & Prouinciales præfatos, ſpiritualibus fauoribus, & gratijs proſequi volentes, & eorum ſingulares perſonas, à quibuſuis Excõmunicationis, ſuſpenſionis, & Interdicti alijſq; Eccleſiaſticis ſententijs, Cẽſuris, & pænis a iure vel ab homine, quauis occaſione vel causá latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectũ

præſentium duntaxat conſe-
quendum, harum ſere abſol-
uentes & abſolutos fore cen-
ſentes, ſupplicationibus eiuſ-
dem SIGISMVNDI Regis, No-
bis ſuper hoc humiliter porre
ctis inclinati, Priori Generali,
ac Prioribus Prouincialibus
præfatis, quod tam in eiuſdē
Ordinis, quàm quibuſuis alijs
Eccleſijs Chriſti fidelium Cō-
fraternitates ſub inuocatione
Sanctorum Angelorum Cu-
ſtodum huiuſmodi, non tamē
pro hominibus vnius ſpecialis
artis, & dummodo Ordinari-

orum locorum, ac Rectorum Ecclesiarum earundem expressus accedat assensus, & sine alicuius preiudicio, Authoritate nostra Apostolicâ erigere, & instituere, illisq; sic erectis, & institutis omnes & quascunq; Indulgētias, & peccatorum remissiones, ac pænitentiarum relaxationes Archiconfraternitati sub eadem inuocatione in Alma Vrbe nostra Canonicè instituta, per Romanos Pontifices, Prædecessores nostros, siue & nos quomodolibet concessas, cō-

municare libere & licite valeant, dicta Authoritate, tenore præſentium licentiam & facultatem concedimus & impartimur. Non obſtantibus Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſqué contrarijs quibuſcunque. Volumus autem, quod præſentium tranſumptis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ indignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides vbique adhibeatur quæ ipſis præſenti-

bus adhiberetur ſi fuerint exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem ſub annullo Piſcatoris die VIII. Octobris. Milleſimo Sexcenteſimo, Vigeſimo ſexto. Pontificatus noſtri, Anno Quarto.

V. Theatin.

Część Pierwsza
O Swiętych Anyołách.
Rozdział I.
O Zacnośći y Godnośći świętych Anyołow.

NA świećie bogáty nie służy vbogiemu/ bo ná nim nic nie wysłuży; y godnieyszy nie służy podleyszemu/ bo mu z niego żadna chwałá nie przyidzie. Dziwna rzecz że Pan roskazał szláchetney náturze Anyelskiey/ nam podłemu stworzeniu vsługowáć! A zkądże to Pánu? Przyczyná tego nie insza iest/ iedno dobroć obfituiąca/ y miłość wielka przećiwko nam/ iż ták zacney Náturze Anyelskiey/ podłemu stworzeniu swemu służyć roskazał: ktorey nátury/ zacność y godność/ sam tylko Anyelski iezyk wypowiedźiećby vmiał/ moia rzecz tylko krotko według obietnice námienić. Wielka ich naprzod godność/ że iáko o nich mowi s. Dionizy Areopag. de Diuin nomin.

ſą zwierćiádłem P. Bogá czyſtym/ iáſnym/
y bynamniey nie zmázánym. Godność y Za-
cność z piekności Anyelſkiey też nie co ſie po-
kázuie/ ktora nietylko Abſolonową przecho-
dźi/ále wßytkie piekności/ y ozdoby świátá te°.
O ktorey ták ś. Anzelm Doktor y Biſkup do-
brze náuczony powiáda: Iż gdyby ieden An-
yoł ſtánął ná Gwiazdárſkim niebie/ á mogł
być widziány okiem tym człowieczym/ to ieſt
ćieleſnym/ by było ták wiele ſłońcow ná niebie/
iáko wiele ieſt gwiazd/ tedyby iáſność one° ie-
dnego Anyołá/ ták zágáſiłá y záćmiłá one
wßytkie ſłońcá/ iáko teraz ſłońce iedno iáſno-
śćią ſwoią zágáßa wßytkie inße gwiazdy. Po-
kázywa czáſem Pan Bog Anyoły ſwe y pie-
kność ich kochánym ſługom ſwoim/ iednák
doſkonále nie pokázuie. Piße Gwilelm Bál-
deran libro 2. ſtimuli, &c. Iż święta Frán-
ćißká Rzymiánká/ ktora pełna Cudow z tego
świátá zeßłá: miedzy inßemi przywileiámi
tym známienitym/ od Páná Bogá byłá ob-
dárzona/ iż przy ſobie dwuch Anyołow miáłá;
iedne° z Choru Archányołow/ ktory nigdy od

niey

mey nie odstępowal. Drugiego z czwartego Choru Anyelskiego: Ten nie tak vstáwicznie/ iednák często sie iey pokázował. Tego żaden nie widział w iákiey sie iey postáci pokázowali/ tylko oná sámá: Vbior pospolicie mieli iáko śnieg biały; czásem też modry/ á czasem fárby szárlatney. Jeden z nich miał rámioná ná krzyż záwsze przez piersi przepasáne. Drugi trzy roszczki złote w práwey rece nośił/ obádwá blisko tey Pánny ś. byli. Pierwszy on záwsze práwa strone trzymáiac w niebo vstáwicznie pátrzył: v obudwu głowy włosy długie y złote/ v obudwu iásność twarzy táka byłá/ iż słoneczna iásność przechodźiła. Pokázywał y inszym Pan Bog Anyołow/ iednák nie ták w swoiey pieknośći y iásnośći iáko ia/ iáko y tey świetey. Co o pieknośći sie mowi/ toż y o inszych własnośćiach y przymiotách wiedźieć trzebá/ ktorych żadne stworzenie nie ma.

Predki był Asáchel/ ktory wyćignął konie y chárty. Tá tego predkość względem Anyelskiey byłá y lenistwem; ábowiem choć

wielce

wielce predki bieg słoneczny iest/ predszy Anyołow/ ktory táki iest/ że iáko predko błyskáwicá ábo promienie słoneczne ze wschodu ná zachod dochodzą/ ták predko oni ze wschodu/ ná zachod/ z zachodu ná wschod/ przebieżeć mogą/ á iáko predko oko wniebo weyźrzeć może/ ták predko oni z niebá ná ziemie/ á z ziemie do niebá przelećieć mogą.

Wielka byłá moc Sámsonowá/ ktory iedna kośćia osla/ poráźił y pobił tysiac zbroynych mężow. Tá moc Sámsonowá przećiwko mocy Anyelskiey byłáby niemocą y słábośćią wielką: ábowiem oni gdyby chćieli/ mogliby nietylko naywietsze gory/ ále świát/ y wszytke ziemie w predkiey predkośći w popioł obroćić.

Powiádáią że Moyżesz ták zdrowy był/ że go nic nigdy nie záboláło. Moyżeszowe zdrowie/ byłoby ćieżką chorobą do porownánia życia Anielskiego: ábowiem oni áni głodu/ áni prágnienia/ áni zimná/ áni vpalenia/ áni choroby/ áni żadnego niedostátku/ áni máią/ áni mieć będą.

Salo-

Salomon ták onim Pismo powiáda/ że wßelkich roskoßy zażywał/ y nigdy niezábronił sercu swemu czego pożadáło. Záprawde roskoßy Salomonowe sa wielkie niedostátki y brzydkośći Anyelskie. Jesli pátrzyć ná te rzeczy piekne/ iest rzecz miła/ á coż ná rzeczy reka Boska stworzone/ ná Krolá niebieskiego w swoim Máiestáćie śiedzacego/ ná kostowne páłace reka sámego Bogá uczynione y ozdobione. Nie mogłá sie wydziwić Krolowa Sábbá pátrzac ná madrość/ y ná dost átek Krolá Sálomoná/ ná páłace ktore był zbudował/ ná pokármy stolu iego/ ná porzadek Dworzánow iego/ y ná stroie/ ták iż dziwuiac sie/ ledwo nie omdlewáłá. Ale coż to wßytko przećiw tám temu niebieskiemu/ gdźie święći Anyołowie mießkánie swoie przy Pánu Bogu máia. Mowiłá Sábbá: Błogosłáwieni sludzy/ ktorzy przy tobie záwße stoia/ ále o iáko błogosłáwieni sa (mowi Dawid w Psalmie 83.) ktorzy mießkáia Pánie ná wieki w domu twoim.

Długi wiek Máthuzalow/ ten by sie zdał

prze

przedłużeniem śmierći/ ábowiem Anyeli wespoł z Swietymi Bożemi ná wieki wiekow żyć będą/ á śmierći nigdy ánigdy nie vznáią/ poki P. B. będźie poty y oni/ á P. Bog nigdy á nigdy końcá mieć nie będźie/ ták y oni bez końcá żyć wiecznie będą.

Mądrość Salomonowá byłáby ś. Anyołow głupstwem/ ábowiem oni wiedzą doskonále wßytkie rzeczy/ przeßłe/ ninieyße/ y przyßłe/ iedne zwidzenia/ á drugie z obiáwienia Bozkiego/ nátury wßytkich przyrodzonych rzeczy; wßytkich ludźi co ich w niebie/ ná źiemi/ w piekle/ Rodzáie/ stany/ spráwy/ ták dobre/ iáko y złe/ ktore kiedy czynili/ mowili/ ec. ec.

Z tych y z inßych zrozumiey zacność Anyelską/ ále choćby co inßego nie było/ wielka to godność że są Dworzánámi y sługámi Bożemi: wielka godność/ że vweseláią wßytko niebo/ wesołym pieniem śpiewáiac: Swięty/ Swięty/ ec. ec. ále to nawiętßa co y sam Pan o nich świádczy v Máth: w Rozd: 18. *Iż záwße pátrzáią w niebie ná oblicze oycá niebieskiego.* To zrozumiawßy/ krotko przy-

pátrzmy sie powinnośćiom ich/ o ktorych w tym wtorym Rozdźiale rzecz moiá będźie.

ROZDZIAŁ II.

O powinnośćiách świetych Anyołow.

ANyeli od posługi y od poselstwá to imie máia Anyol. Od posługi iż sa sługámi Bożemi/ náwet y náßemi/ iáko niżey sie pokaże. Posłámi/ ktora powinność od Bogá odpráwuia.

1. Onych tedy powinność pierwßa; bydź sługámi Bożemi/ á obywatelami Niebieskiemi/ co sie na roznych mieyscach pokaże.

2. Onych powinność iest/ bydź strożámi náßemi/ iáko sie wyżey námieniło/ á potym niżey ßeroko sie pokaże. O czym mamy y v Tob. w Rozdz: 7. o Ráphaelu ktory strzegł Tobiaßá od Diabłá y bronił.

3. Ich powinność iest/ przed Máiestatem Bożym/ iáko iest v Izáiaßá w Rozd: 6. Nieprzestawáiac śpiewáć Swiety/ Swiety/

ty/ Swięty/ ⁊c. ⁊c.

4. Powinność ich iest/ bydź pocieszyćielámi nászymi/ iáko v Lukaszá w Rozd: 22. *Anyoł śie pokazał, &c.*

5. Wszelákie przeszkody/ y okázye do złego odrzucáć y oddaláć/ iák mamy Exod: *Posle Anyolá gonćá, ktory wyrzući lebuzego.*

6. Rátowáć nas przećiwko nieprzyiaćiołom nászym widomym/ ták w Kśiedze cżwartey Krolewskiey/ Elizeusz widział obozy Anyołow.

7. Drogę pokázowáć/ iáko mamy v Tobiaszá w Rozd: 2. *Ia vzdrowię, záprowádzę, y poprowádzę.*

8. Vcżyć y náucżáć/ ták iest v Zách: w Roz: 6. y ná inych mieyscách.

9. Sekretá oznaymiáć v Tob: w Ro: 12. o tym. *Ia iestem Ráphael ieden z śiedmi, ktorzy stoiemy prze Bogiem; &c.*

10. Strofowáć z grzechu. Iudicū *Rzekł Pan o Izráelu, czemuśćie to vczynili.*

11. Przećiwne mocy vskramiáć/ ták v Jobá cżytamy. Anyoł zwiazał Asmodeusza.

12. Do niebá dusze prowádźić; ćić zaprowá-

dzili Lázárzá ná łono Abráhámowe.

13. Powinność Anyołow iest / bronić dobrych od złych / tego podostátku w Pismie ś. mieysc mamy: ktore opuściwszy / przypomnie krotko / iáko w Cárogrodzie niedopuścili weśćia do Kośćiołá / złym żołnierzom przećiwko dobremu Biskupowi ś. Chryzostomowi / oczym in vita S. Ioannis Chrysostomi; Co sie stáło zá powodem Eudoxiey Cesárzowey / ktora chcąc wyrwáć z rąk ś. Chryzostomá Páwłácyuszá Hetmáná / ktorego tenże Swiety w Kośćiele zátrzymał / y rozgrzeszyć niechćiał / iż Kálitropia wdowę / z rozkazánia tey Cesárzowey bárzo vćisnął w vkrzywdzeniu: dla tegoż oná dwu Rotmistrzow posłáłá / ze dwiemá sty Zołnierzow / roskázuiąc im áby gwałtem Páwłocyuszá z ręku Biskupich wyrwáli. Tám gdy o drzwi Kośćielne sie opárli / y iuż wniść chćieli / wyzrzą Anyołá Páńskiego / v drzwi Kośćielnych stoiącego / miecz goły w ręku máiącego / broniąc im weśćia do Kośćiołá. Co widząc wielce sie przelękli / y złośliwey Cesárzowey co widźieli powroćiwszy sie powiedźieli. Z tego obacz

iáko

iáko Anyeli bronią złych ludźi nástępuiących ná Swiętych y dobrych.

14. Powinność Anyelska iest / iáłmużny násze / Modlitwy / y insze dobre vczynki Máiestatowi Páńskiemu prezentowáć / ták mámy v Tobiaszá w Ro: 12.

15. Ich y tá powinność ćieszyć się z dobrych vczynkow / á brzydźić się grzechámi / iáko się z przykłádu onego pokáżuie / ktory pisze Anton: part. 4. summæ Theol. tit. 14. cap: 6. q. 1. Iż Anyoł w postáći człowieczey szedł z Pustelnikiem / y idąc wedle trupá / ktory od kilku dni leżał / y bárzo śmierdźiał. A gdy się zátykał Pustelnik / rzekł Anyoł. Czemu nos zátykasz? á on odpowiedźiał: iż nie mogę tego smrodu znieść. Po máłey chwyli / Młodźieniec nieiáki piękny pięknie y stroynie vbrány ná koniu zacnie odźiánym iechał / y podle nich miał iecháć / á gdy ieszcze dáleko był Anyoł pocżął sobie twarz zátykáć. Czemu się Pustelnik dźiwuiąc rzecze; Czemu się zátykasz Anyele? Odpowiedźiał / iż wszetecznik ten dáleko bárziey śmierdźi przed Bogiem / y przed Anyoły / ániżeli on trup / ábo

ściewo iáki śmrodliwy przed ludźmi.

16. Anyelska powinność iest/ bronić Páńskich wybránych od złego. Tá powinność ma w sobie coś podobnego z niektoremi niżey położonemi/ ále iest od nich rożna/ iáko sie z mieysc tu położonych pokaże.

Chćiał diabeł podáć Zydom ćiáło Moyzeszowe/ áby ie opácżnym nabożeństwem chwaląc/ Bogá obráźili; poniewaz do wszelkiego báłwochwalstwá bárzo skłonni byli. Ale mu świety Michał Archányoł tego nie dopuśćił. Chćiał Báláám Czárownik zá pieniądze zprzyśiągszy sie z piekłem/ złorzeczyć ludowi Bożemu/ ále mu wnet Anyoł z gołym mieczem záskoczył ná drodze/ ták iż Oslicá iego postąpić niemogłá/ y przemowiłá do niego/ y obroćił wnet przeklectwo w błogosłáwieństwo/ iáko ná tym mieyscu szerzey sobie czytáć możesz. A ktoby wypowiedział iáko Anyołowie wybránych Páńskich/ czásem y oczywiśćie bronili? Azász nie wywiedli Lotá z Sodomy? Azasz go nie wybáwili od krzywdy wszeteczników onych? Azasz Tobiaszá młodego Anyoł widomie nie prowádził

wádził przez wßytkie drogę? ázaß mu poćciwey y bogátey Małżonki nie ziednał? ázaß od niey diabłá nie wypędził? ázaß slepow Oycu iego nieuzdrowił? iáko ßeroko Historya Tobiaßá opisuie. Aza Anyol nie był z Dányelem miedzy lwy w iámie? áza mu obiádu nie przyniosł/ porwawßy zá włosy Abákuká Proroká z dálekiey kráiny? Azaß lud Izráelskiego przez pußczą Anyeli nieprowádzili? áza go od Królá Pháráoná nie bronili? Aza ná pomstę iego dziesiąćią plag ćiężkich wßytkiey Aegyptskiey ziemie nie trápili? áza ná koniec Pháráoná ze wßytkim ludem iego/ kiedy Żydy gonił w Morzu nie vtopili? A ktożby wyliczył inße obrony/ wybránych Bożych od złego/ á dobrodzieystwá ich.

17. Jest y tá Anyołow powinność/ nie tylko dobrym/ ále y złym służyć/ z nimi ná káżdym mieyscu bydź/ y onych (choć tego niegodni są/ y v Páná Bogá tego niezástuguią) bronić od złych przygod. Bo iáko Pan stworzył Słońce/ y dla dobrych y dla złych/ y iáko chćiałby złych y dobrych/ wier-

nych y niewiernych do żywotá wiecznego przy prowádzić/ y iáko im wszytkie środki dáie do dostąpienia tegoż/ ták tym iáko y onym ogołem wszytkim dáie Anyoły na straż/ po wszytkie dni żywotá ich.

18. Anyelska ná ostátek powinność będzie/ ná ostátnim dniu sądnym odłączyć złych od dobrych/ iáko mamy v Ewáng: Máth: 16. w Rozdz: 13. *Wynidą Anyołowie, y odłączą złych z pośrzodku spráwiedliwych.* Powinności záśie twoie miedzy wszytkiemi/ iedne tylko kłádę z Bernárdem świętym/ ktora zá wszytkie stánie: Abyś ná káżdym mieyscu/ káżdego czásu/ y káżdey godziny/ w káżdym mieszkániu y w namnieyszym á nayskrytszym mieyscu vczćiwość Anyołowi twemu wyrządzał y nic tákiego nie czynił/ cobyś nie śmiał/ y wstydził się vczynić przy iákiey zacney á pobożney personie.

Jesli chcesz wiedzieć wiecey powinnośći Anyelskich y ich dobrodzieystwá przećiwko nam/ czytay sobie Kśiążke wydáną od Oycá Kaspra Biedrzychowskiego/ Zakonu nászego.

Inße powinnośći Anyelskie zrozumieß z Rozdz: Czwartego.

ROZDZIAŁ III.

Jákie posługi czynili Anyeli Pánu Iezusowi ná źiemi odpráwuiącemu zbáwienie náße, y Pánnie Naświętßey Mátce iego.

KTo może wypowiedźieć/ y wiedźieć może/iákie posługi Pánu w Náturze ludzkiey będącemu/ Anyolowie świeci wyrządzáli/ ktorzy ustáwnie przy nim byli/ ustáwicznie mu usługowáli/ tákże y namilßey Mátce iego; Ja tu tylko te położę/ o ktorych Pismo świádczy/ á o inßych niewypowiedziánym sposobem zámilczáło. A te są z Nowego Testámentu wyięte.

1. Anyoł zwiástował y opowiedział przyßćie Páńskie ná świát/ y Poczęćie iego. Ták

v Lukaszá w Ro. 1. *Oto poczniesz w żywocie, y porodźisz Syná, &c.*

2. Anyoł Páńskie imię opowiedźiał: Ták v Luk: w Roz: 2. *Názwáne Imię iego Iezus, ktore názwáne iest wprzod od Anyołá, ániżeli w żywoćie poczęty był.*

3. Anyołowie Národzenie Páńskie opowiedźieli: Ták v Luk. w Roz: 2. *Opowiedam wam wesele wielkie, ktore będźie wszelkiemu ludowi, ábowiem národźił sie wam dźiś zbáwićiel, ktory iest Chrystus Pan w Mieśćie Dawidowym.*

4. Anyołowie ná puszczy Pánu służyli: Ták v Luk: w Roz: 4. *A oto przystąpili Anyołowie y służyli mu.*

5. Anyoł smutnego w Ogroycu ćieszył: Ták v Luk: w Roz: 21. *Pokazał mu sie Anyoł z Nieba, &c.*

6. Anyołowie z weselem wesołe Zmartwychwstánie Páńskie opowiedźieli oczym ták v Máth: w R: 28. *Odpowiedáiąc tedy Anyoł rzekł niewiástō Nieboyćiē sie: wiem ábowiem iż Iezusá, ktory iest vkrzyżowány szukáćie, nie mász go tu, ábowiem zmartwychwstał iáko opowiedźiał.*

7. Anyołowie przy Pánu byli/gdy w niebowstępowął/y iego náśládowáli: ták Actu. Oto dwáy Meżow stánęło, &c. w szátách białych ktorzy rzekli: Meżowie Galileyscy co stoićie pátrząiąc w Niebo.

Cić świeći Anyołowie/ wielkim orszakiem ná strászliwy dźien Sądny ostátni poprowádzą Páná/ iáko iest v Matth: ś. w Roz: 26. Gdy przyydźie Syn człowieczy w Máiestaćie swoim y wszyscy Anyołowie z nim. ¶ Co do Przenáświętszey Pánny Mátki Bożey/ y Krolowey Anyelskiey należy. tylko námienię.

1. Anyoł Annie ś. y Joáchymowi Rodzicom Pánny Przenachwalebnieyszey oznaymił wielkiego y świátu niesłycháneg/ á z dáwná pożądánego potomká Pánnę Máryą.

2. Anyoł Josephá ś. z smutku ze złego rozumienia o Bogárodzicy Pánnie Máriey wybáwił/ y o Poczęćiu iey w żywoćie z Duchá ś. oznaymił/ o czym ták v Máth: w Roz: 1. Iozephie Synu Dawidow niestrachay sie wziąć Máriey zá swą Małżonkę, ábowiem co sie w niey poczęło z Duchá ś. iest.

3. Anyoł przestrzegł Jozephá ś. y Pánnę

Przenaszláchetnieysza: oczym iest v Math: w R. 2. *Wstań á weź dźiećie, á vćiekay do Ægiptu á bądź tám áż ći powiem.*

4. Anyoł oześciu nieprzyiaćioł / osobliwie Herodowym oznaymił. *Oto pokazał sie Anyoł Páński we śnie Iozephowi w Egipćie mowiąc. wstań á weźmi dźiećie y Mátkę ie° á powroć sie do źiemie Izráelskiey ábowiĕ iuż pomárli, ktorzy szukáli dźiećiećiá.* Ták mamy v Mát: w R: 12

ROZDZIAŁ IV.

Iáko wiele człowiekowi SS. Anyołowie czynią, iákie mu dobrodźieystwá pokázuią, iákie posługi wyrządzáią.

Siláby wyliczáć co świeći Anyołowie dla nędznego człowieká czynią? w czym bronią? do czego prowádzą? iákimi vsługámi vsługuią? iákie około niego stáránie máią? etc.

Ia dla przedłużenia tu tylko nieco námienię. Abowiem ktożby wyliczył wszytkie posługi Anyelskie? iáko oni nas vstáwicznie od nieprzyiaćioł nászych / ták widomych iák o

nie w

niewidomych bronia. Záprawdę nigdy nę-
dzny człowiek ostaćby się nie mogł/ miedzy
ták rozlicżnemi/ á dziwnemi zdrádámi czár-
towskiemi; nigdyby się nieprzyiaćielowi du-
ßnemu odiać niemogł/ ktory ták mocny iest/
iż niemáß mocy ná ziemi/ ktoráby z nim po-
rownáć mogłá/ gdyby ss. Anyołow nád ná-
mi nie było/ ktorzy widzą wßytkie zdrády á
przeßkody iego.

1. Aby pokazał Pan tákie stáránie ma o
káżdym z osobná miżernym człowieku/ káżde
mu zaraz od początku narodzenia iego dáie
Anyołá Stroża/ áż do sámego ostátniego kre
su iego; ktoryby mu służył/ do dobrego pro-
wádził/ á od wßelkiego złego odćiągał. Ták
otym nietylko wßyscy Theologowie/ ale też
y Oycowie wßyscy rozumieią y trzymáią/ kto
rych długoby wyliczyć/ y prágnącemu nieiáko
ich liczbę wiedzieć/ kłádzie ią Ludouicus de
Ponte; A osobliwie ták trzyma S. Basilius,
S. Hieron: in Cap. 18. Matth, Nazianz. O-
ration. in S. Ioannem Baptistam, Chrisost
Homil: 50. in Matth. Theodoret: Orat:
10. Gregor: Nyssen: 1. de vita Moys. á zá

tym

tym y inßych wiele/ y dlugoby wyliczáć. Sámi Pogánie rozumem przyrodzonym przychodzili do tego/ y nieiáko poznáwáli/ y przyznawáliie bydź przy káždym człowieku/ á nie umieiac ich włáśnym przezwiſkiem názwáć/ zwáli ie rožnie/ á oſobliwie Lares. ¶ Jákaby ich liczbá byłá. S. Bernardin. Senensis tomo 4. Sermon: 49. powiáda že przechodza liczba ſwoia gwiazdy wßytkie ná niebie y piaſek w morzu/ proch wßytek ziemſki/ ꝛc. y dla tegož mamy v Dánielá w Roz: 7. *Tyśiac tyśiecy ſlužyło mu, á dźieśieć kroć ſto tyśiecy ſtało przy nim.* Przez ktore ſłowá wielkość wielka y nieporownána Oycowie śś. wyznawáia bydź.

S. Brygittá w Kśięgách 4. Obiáw: w Roz: 1. ná końcu mowi: *Gdyby poráchował wßytkie ludźie, ktorzy ſie porodźili od Adámá áž do oſtátniego Człowieká ktory ſie národźi ná końcu świátá, wiecey ániželi po dźieśiaćiu Anyołow doſtáłoby ſie káždemu Człowiekowi ſwoich inßych káždy z oſobná máiac.*

S. Cyrillus Cath: 15. y S. Hilar. Cap: 13. in Matth. tákže y inßi mowia: podźiewieć-

dziesiat y dziewięć kroć rázy Anyołowie w liczbie swoiey przechodzą ludzie/ y dla tegoż ten že S. Hilláry mowi : *Iedná Owcá zgubiona od Páná w przypowieśći położona, człowiek iest wszelki, ktorego 99. rázy liczbá Anyelska zwycięża.* Y dla tego Doktorowie śś. vczą y inszy Theologowie/ że ieden Anyoł choć rożnemi czásy/ rożnym ludziom/ wielom nie bywa dány; ále káżdy człowiek swego osobnego Anyołá ma/ ktory przed tym nikomu strożem nie był/ áni potym iuż będźie. Ták trzyma S. Thomasz Anyelski Doktor 1. p. q. 13. & 2. Anton. 3. p. tit. 31. c. 6. § 4. y inszi/ ktorych wylicza Ribar. ad c. 3. Zachar.

Spytałby kto : Potomkowie Adámowi gdyby był Adam nie zgrzeszył/ iesliby im strożowie Anyeli byli dáni S. August : lib. 1. Retract. c. 13. S. Thomas 1. p. q. 100. Anzelmus libro Cur Deus homo, c. 38. Greg. 4. Moral. y inszi przyznawáia y odpowiádáia/ iż mieliby byli Anyołow swoich strożow. Gdyż y Naświetsza Pánná bez sługi y strożá swe^o^ Anyołá nie byłá. Chrystus P. głowá y stworcá wszytkich Anyołow/ ten tylko

strożá

ſtrożá nie miał.

2. Anyołowie od wßytkich złych przygod nas bronią: co ſie z rożnych mieyſc odemnie iuż położonych pokazáło y pokáże/ ále y tu ná mienić ſie mogą niektore przykłády wźięte z piſmá ś. Azaż Miáſtá Jeruzalem przećiw Zenácherybowi/ Elizeußá przećiw Krolowi Syryiſkiemu. Trzech Młodźiencow w płomieniu piecá ogniſtego niebronili?

3. Anyołowie wiele nas vczą y przeſtrzegáią: Oni ć Tobiaßá/ Gedeoná/ Rodźicow Sámſonowych/ trzech Mędrcow/ y wiele inych ludźi rzeczy potrzebnych náuczyli?

4. Anyołowie święći ćießą nas w vtrapieniách y ſmutkách: Oni Niewiáſtę Agár z Dźiećięćiem ná puſzczy/ Jozephá Oblubieńcá Pánny Naświetßey we ſnie w nocy/ Mágdálenę y ine Niewiáſty v Grobu/ y ſámego Páná w Ogroycu ćießyli.

5. Anyołowie święći/ z Swiętymi Bożymi w drodze towárzyſtwo wiodą/ ták piße Sigebert o ś. Benedykćie/ ktory gdy z mieyſcá ktore zowią Sublacus ná gorę Káſynu przenosił ſię/ dwáy Anyołowie mu zaßli y

drogę mu ktorą miał iść pokazáli.

6. Przećiwko niewidomym nieprzyiaćiolom nászym wielce walczą: mamy in libro Sententiarum P.P. § 9. iż Opát Moyżesz/ ktory mieszkał ná mieyscu/ ktore zwano Opoká. Czásu iednego uczuł ták ćiężki náiazd od duch á nieczystośći iż niemogł wytrwáć siedźieć w Celli swoiey/ ále szedł do ś. Sydorá Opátá/ y powiedźiał mu co zá gwałt pokus ćierpiał. Gdy tedy ś. Sydor z Pismá świetego rozmáite świádectwá przywodźił ćiesząc go/ á żeby sie do Celle wroćił vpominał/ on niechćiał. Tedy obádwá ná wyższe pietro Celli wstąpili: y rzekł mu Sydor: Poyźrzyi ná Záchod á obacz/ gdy tedy poyzrzał/ niezliczoną wielkość Czártow vyźrzał/ ktorzy z wielką furyą mieszáli sie/ y iákoby do boiu gotowáli y spolnie nápominálí. Rzekł mu po wtore tenże święty Opát. Poyźrzy ná Wschod słońcá/ á obacz co sie dźieie/ gdy poyźrzał y vyźrzał nie przebráne mnostwo Anyołow świętych/ chwalebney/ y iásney mocy niebieskiey poczet. A rzekł mu znowu: Oto ktore ś ná zachodźie widźiał/ ći są ktorzy

y święte Boże náieżdżáią: A te ktore ná wschod słońcá widział/ ći są ktorych ná pomoc Swiętym swoim Pan posyła/ y ktorzy vstáwicznie woiuią przećiwko tey przećiwney stronie.

7. Oni sie ráduią z zbáwienia náßego/ y wielkie tryumphy czynią/ gdy sie náwroći ku pokućie ieden człowiek grzeßny.

8. Oni sie frásuią z grzechow náßych: O iáko (ieśliże ták rzec może) gorzko płáczą/ nád tymi co idą ná potępienie/ tákże y z inßych postępkow smucą sie. Tu należy co iest o Páwle Prostaku/ zacnym y wielkim Pustelniku/ ktory był Vczniem Antoniego wielkiego. Ten czásu niektorego przyßedł do iednego Klasztoru/ dla náwiedzenia Bráciey/ po zwyczáyney rozmowie/ weßli do Kośćiołá wßyscy/ áby wedle zwyczáiu Mßą ś. odpráwili. Páweł przypátruiąc sie káżdemu/ ktorym vmysłem do Kośćiołá wßedł/ ábowiem y tę łáskę od Páná Bogá miedzy inßymi miał/ iż summienie káżdego poznał. Gdy tedy wßyscy iásną y śliczną twarzą wchodźili/ Anyoł stroż káżdego weselił sie z nimi: Je-

dnego

dnego vyźrzał czarnego/ y po wſzytkim ćiele ſproſnego/ á ſzátáni z nim z obudwu ſtron trzy máiąc go/ y do śiebie ćiągnąc/ vzdę nań wdźierwáli: Anyołá záśie iego ſtrożá z dáleká ſmutneᵒ zá nim idącego widźiał. Co widząc Páwel ś. Proſtak pocżął rzewno płákáć/ w pierśi ſie bić/ wielce żáłuiąc/że tákieᵒ obacżył. Ktorego ſmutnego y lámentuiącego widząc Bráćia/ przycżyny tego z pilnośćią ſie dowiádowáli/ czego on vcżynić nie chćiał. Potym gdy ſie ſłużbá Boża ſkońcżyła po wtore Páwel/ pátrzył ná káżdego wychodzącego/ y vyźrzał oneḡ pierwey ſzpetnego/ z kośćiołá wychodzącego iáſnego ná twarzy; y po wſzytkim ćiele świetnego; ſzátáni záśie/ ktorzy go przed tym trzymáli teraz z dáleká zá nim ſzli; A Anyoł Stroż wedle niego ſzedł dźiwnie we ſoły y rádoſny. Co obacżywſzy Páwel wielbił Páná Bogá zá to dobrodźieyſtwo y tákie widzenie. Tám zgromádźiwſzy Bráćia ná iedno mieyſce/ powiedźiał im to co widźiał. Potym pytał onego Brátá żeby powiedźiał przycżyne/ dla ktorey ták wielką/ y ták prędką dał mu Pan Bog odmiáne/ ktory przed wſzy-

tkie... iáwnie powiedział, y wyznał grzech w ktorym przez długi czás żył áż do tadrá dźiśieyszego dniá, y tey godziny z wielkim żalem zań żałował, y przedśiewźięćie wieczne vczynił wieczney popráwy.

9. Oni za nas Pánu Bogu sie vstáwicznie modlą, v Janá ś. w obiáwieniu czytamy. *Iż stánął Anyoł przed ołtarzem w Niebie, máiac Kádźilnik złoty, y dano mu wonnych rzeczy wiele: żeby nákładł Modlitw ludźi świetych ná on Ołtarz złoty, ktory iest przed Máiestatem Bożym, wstąpił dym, wonnych rzeczy z Modlitw ludźi świetych z ręki Anyołowi przed oblicznośćią Bożą.*

10. Oni modlitwy y dobre vczynki násze Pánu Bogu ofiáruią. Ták v Tobiaszá Anyoł mowi: *Kiedyś sie ty modlił z płáczem y pogrzebałeś vmarłe, y wstawałeś od obiádu swego, tedym ia ofiárował modlitwy twoie Pánu Bogu. A teraz posłał mie Pan Bog ábym ćie vzdrowił, y Sarę żonę syná twego od czártá wybáwił.*

11. Oni od Páná Bogá rozmáite dáry y poćiechy przynoszą.

12. Oni dusze násze po śmierći do niebá prowádzą. Ták masz v Łukaszá ś. Iż skoro

vmárł vbogi Łázarz wnet zániesion iest od Anyołow ná łono Abráhámowe.

13. Oni zá Miástámi sie modlą/ iáko mamy v Zácháryaszá/ iż sie Anyoł do Páná przyczynił zá Jeruzalem mowiąc temi słowy: *A pokiż sie wżdy miły Pánie nie zlituiesz nád Ieruzalem, y nád inemi miásty żydowskimi, ná ktore sie gniewász iuż to siedmdziesiąty Rok.*

14. By nas Anyołowie záwsze nie bronili/ nie bylibysmy bespieczni y iedney godziny/ bylibysmy wnet v czártá w sieci/ co sie wyżey pokazáło.

15. Anyołowie nas czczą/ iż Syn Boży nie Anyelską/ ále człowieczą náturę przyiął/ tákże iż nas á nie Anyołow/ niewinną męką odkupić raczył.

16. Nieprzyiaciele rożne od nas odpędzáią/ pisze Baronius tom: 5. Anno 400. Iż Gáianá okrutnego tyráná/ y woysko iego Anyoł od miástá Konstántynopolá odpędził.

17. Anyołowie swięci/ á osobliwie strożowie nási/ do náwrocenia człowiekowi/ nietylko niewidomie/ ále y widomie/ á oczywiście dopomagáią. Czego piękny przykład tenże

zacny Kościołá Bożego Kronikarz Báro=niuß piße Roku 537. Iż w Alexándriey/ zá dni Pátryárchy Páwlá/ táka sie rzecż dźiwna stálá/ ktora wypisał Sophronius, á potym tenże Bároniuß w te słowá: Pánienká iedná osieroćiáłá/ y rodźicow nie máiąc/ ie=dnák dobrą máiętność po nich otrzymáłá/ w Ogrodzie swoim przechodząc sie (bo w Alexándryey przy domách są ogrody) vy=źrzáłá mężá ktory sie sam ná drzewie wieśił/ y záwołáłá nań; co czyniß? á on rzekł/ day mi pokoy/ bom bárzo w wielkiey ćiężkośći. A oná rzekłá powiedz mi ázalić co pomogę/ á on rzekł/ zádłużyłem sie/ á bárzo mi są dłu=żnicy ćiężcy/ wolę raz vmrzeć/ niżli co dźień v=mieráć: w tym rzekłá/ weżmi wßytko co mam/ á sam sie nie zábiiay: y dáłá mu máiętność swoię/ á sámá pochwili głod ćierpieć poczęłá/ y ná zły sie żywot z ćiáłá swego żywnośći nie máiąc vdáłá: á potym bárzo záchorzáłá/ y prośiłá o Chrzest/ bo ießcże o=chrzczona nie byłá/ lecż iey chrztu dáć nie chćiano/ áż by kto zá nię ręczył/ y nikt sie nie ználazł ktoby zá nierządnicę ręczył/ iż sie do

ſwego tákiego żywotá wrocić nie miáłá. Bedac tedy w rożnym frásunku / wyſkrzáłá Anyolá w poſtáci y oſobie onego / ktorego od śmierci wybáwiłá y rzekłá mu / Chrztu świetedo prágne / á nikt o mnie nie mowi / áni zá mnie ręczyć chce. A on rzekł nie boy ſie przywiodę ia tobie rękoymie: A przyſzli drudzy dwá Anyołowie / y wźiawſzy ná ſie oſoby niektorych znáiomych dworſkich ludźi / prowádzili ia do Kośćiołá / y ználazſzy Kápłaná y Dyákoná zá nie ręczyli y one ochrzćili. A gdy ia widźieli w białey ſzáćie ſąśiedźi / pytáli kto ia ochrzćił / oná miánowáć oſob nie vmiáłá. A poſzłá do Biſkupá to oznaymuiac. on záwołał Kápłaná y pytał o rękoymie / miánował Kápłan / y poſłał po nie Pátryárchá. A oni rzekli: żeſmy o tym áni wiedźieli / áni wiemy co ieſt / áni tey niewiáſty znamy. poznał tedy Biſkup ſpráwę Bożą / y wezwawſzy oney białeygłowy pytał iey: Coś kiedy ná świećie dobrego vczyniłá? oná rzekłá: A co dobrego nierządnicá czynić może? A Biſkup przećie pytał / powiedz przećie co pomniſz / rzekłá: Niepomnię iedno iżem iednego

ktory sie dla długow obiesić chćiał/ wßytka máietnośćia moia okupilá / áby sobie śmierći nie zádawał/ y to rzekßy Duchá Pánu Bogu oddálá. A Biskup chwalił Páná Bogá mowiac: *Spráwiedliwyś ty Pánie, y sąd twoy prosty iest.*

18. Anyołowie y sáme stopy prácuiacych sług Bożych liczą: iáko mamy in Speculo Exemplorum. Stárzec niektory mießkał ná pußczy/ bárzo dáleko wode máiac od Celle swoiey/ ták że ná kilká mil trzebá było po nie chodźić. A gdy raz ßedł po wode vstał y rzekł. Coż mi tego zá potrzebá/ ábym ia te prace podeymowáł? poyde/ y bede mießkał przy tey wodzie. A gdy to wyrzekł/ obeyzrzał sie/ y vyzrzał Młodzieńcá pieknego/ zá nim idacego/ y stopy iego liczacego. Spytał go mowiac/ ktoś ty iest? A on/ Anyoł Páński iestem náto posłány/ ábym liczył stopy twoie/ y oddał ći zapłáte. Co gdy stárzec vsłyßał dopiero żáłował/ á nie tylko przedśiewźięćia zániechał/ ále ießcze dáley Celle swoiey ná kilká mil pomknał/ áby tym ná wietßa sie zasługe zdobywał/ y wietße policzenie stop

swoich

swoich od strożá Anyołá miał.

19. Pan Anyołow posyła náwiedzáć sługi swoie/ czego wiele dowodow y przykłádow mamy: ia tylko tu ieden położe. Czásu iednego stárzec niektory sam sczegulny mieszkáiac záchorzał/ á niemáiac ktoby go náwiedził/ y posłużył mu/ tym sie tylko żywił co miał w Celli/ ták że minęło trzydzieści dni/ á żaden nie przyszedł do niego. Posłał Pan Anyołá swoiego/ áby mu służył/ ktory przez siedm dni mu vsługował/ w tym wspomnieli ná niego Brácia/ y rzekli ieden do drugiego. Podźmy do onego stárego/ á dowiedzmy sie iesli ná co nie choruie. Gdy przyszli zákołátáli/ Anyoł odszedł od niego/ zatym stárzec z Celli swoiey wołał ná nie/ áby od niego odstapili/ Co gdy vczynić nie chćieli/ále drzwi z hakow zieli y tám weszli: pytáli go czemuby im zákazał tám wchodzić? Odpowiedział: Trzydzieśći dni trapiłá mie chorobá/ á żaden mie nie náwiedził. Oto siedm dni/ iáko mi Pan posłał Anyołá swego/ ktory zá przyśćiem wászym odszedł odemnie/ á to iák wyrzekł zásnał w pokoiu. Ztąd oni Páná Bogá chwa-

lili/ iż on przez Anyoły swoie náwiedza swych sług/ o ktorym Anyele rozumieć sie może/ że był Stroż Anyoł. Spec. Exemp.

20. Anyołowie bronią Hetmány/ Woyská/ Ofce/ etc. od nieprzyiaciół ich/ czego wiele przykłádow mamy/ktorych kilka z wielkich Historykow położę. Piße Baronius tom: 12. Roku 1144. o Báldwinie Krolu; ktorego woysko/ gdy w ciásnych drogách od nieprzyiaciela było ściśnione/ ták że do zguby wßytkich przyść miáło/ Hetman iákiś nieznáiomy pokazał sie im (á to podobno był Stroż Anyoł woyská onego) ktory wziąwßy chorągiew/ inßą drogą wßytko woysko przeprowádził/ aż do sámego Hieruzalem. Zkąd sie mogą náuczyć Hetmáni/ Pułkownicy/ Regimentarze Woyskowi/ y wßyscy żołnierze/ iáko do Anyołow Strożow máią bydź nabożni. Tu też do tego należy/ co mamy w Księgách Máchábeyskich w Roz: 11. Gdy Máchábeuß z żołnierzmi swemi Páná Bogá z wielkim płáczem/ prosić pocżął/ áby Anyołá dobrego zá pomocniká im spuścił/ á zá tym pokazał sie im konny w ßácie białey w zbroi złotey/ ktory ná

ry ná znák zwyćięstwá/ rohátynę obrácał. A to tu służyć á należeć może/ co powiáda Iosephus lib. 2. Cap: 12. Nicephorus lib. 3. Hist. cap. 4. Hieronym ś. y inszych wiele/ iż máło co przed tym niż zburzone było miásto Jeruzalem/ słyszány był głos Anyelski/ co sie rozumie o strożách Anyołách Jerozolimskiego onego Kośćiołá/ ktorzy go przez on czás wszytek bronili/ w ten czás z [illegible] głosem słyszeć sie dáli. Przeprowadźmy sie ztąd/ vstąpmy ztąd/ etc. etc. y dla tegoż poki Anyołowie bronili y nieodchodzili od onego Miástá/ y Kośćiołá Jerozolimskiego/ w cále zostawáło.

21. Anyołowie świeći pilnuią y vpátruią/ iá'o odpráwuiemy powinnośći násze dobrze/ to iest Paćierze/ Psalmy/ Godźiny/ etc. Ták czytamy o ś. Bernárdźie libro de viris Illustribus Ordinis Cistercien: ktory czásu iednego widźiał/ przy káżdym Mnichu Anyołá stoiącego/ á cokolwiek káżdy z nich śpiewał/ ná kártách obyczáiem pisarskim/ ták pilno notuiące/ iż namnieyszey syllaby choćiasz niedbale wymowioney nieopuszczáli. Pisáli tedy rozlicznym obyczáiem/ ábowiem niekto-

rzy z nich/ pisáli złotem/ drudzy srebrem/ niektorzy czernidłem/ drudzy też wodą/ á niektorzy nic nie pisáli. Abowiem ktorzy złotem pisáli doskonáłą intencyą y serdeczną w tych co spiewáli znaczyli: ktorzy záś srebrem/ iuż ći mnieyszą gorącość/ iednák szczyre Nabożeństwo śpiewáiących pokázowáli/ ktorzy záś czernidłem/ ꝛc.

22. Anyołowie Zakonnikow pobudzáią/ do ich powinnośći odpráwowánia/ co ták mamy insze opuśćiwszy dowody/ in libro qui dicitur Exordium Ord: Cistercien: c. 29. Widźiał Oćiec ś. wyżey pomieniony Anyoły wielką iásnośćią świecące/ dźiwną też ochotę y nabożeństwo pokázuiące/ obádwá chory obiegáiąc/ á v śpiewáiących z rádośćią stoiąc gdy odpráwowáli godźiny Iutrznią/ á osobliwie Te Deum laudamus śpiewáli.

23. Anyołowie są Strożámi/ nietylko Osob szczegulnych/ ále też Klasztorow/ Kollegiy/ y inszych mieysc/ zgromádzenie swoie máiących o czym ták trzyma ś. Thomasz. 1. p. q 113. & 2. ad 1mum: Molina 1. par. q. 3. y inszych bárzo wiele.

24. Anyołowie/ y ludźie y mieyscá/ zá grzechy karzą/ mszcząc śię krzywdy Bożey y kochánych iego. Co w Sodomie y Gomorze stáło śie według tłumáczenia Oycow śś.

25. Anyołowie czystośći pánieńskiey bronią/ czego niewypowiedziána liczbę przykłádow mamy. Co śie y z oney ś. pánny Thephili pokázuie/ o ktorey Baronius tom: 2. pag. 677. Ktorey ná obronę iey pánieństwá/ P. Bog posłał piękney ozdoby Anyołá.

S. Thomasz Anyelski Doktor/ iesz cze w swoim Nowicyáćie posłánych miał dwu Anyołow/ ná przepasánie biodrow/ á ná záchowánie wiecznego pánieństwá.

26. Anyołowie osobno ná służbie Bożey báwiących śie náwiedzáią/ ták Surius 12 Aprilis o ś. Gutlaku pisze/ ktorego ná puszczy Anyoł náwiedzał y pośiłał/ á vmocniał w wytrwániu náiázdow szátáńskich/ á w dokonániu przedśię wźiętey służby Bożey.

27. Anyołowie przy sługách Bożych/ rozmawiáiących o rzeczách Duchownych/ pożytecznych/ Swiętych/ bywáią y weselą śię: przećiwnym sposobem/ o rzeczách prożnych/

niepotrzebnych rozmawiáiacych / od nich odstępuia z smutkiem. ták czytamy in vitis SS. Patrum libro 1.

28. Swięci Anyołowie Strożowie / nietylko przez wszytek czás żywotá nászego / służa nam / y przytomnie sa obecnymi / áż do sámego końcá y kresu żywotá nászego / ále też ći błogosłáwieni Strożowie nie odstępuia nas / áż przyprowádza dusze násze przed Máiestat Pánski y ná mieysce náznáczone / co do te° mieyscá służyć moga słowá Exod. 23. *Poslę Anyołá mego, ktory ćie vprzedźi áby ćie strzegł w drodze, á wprowádźił ná mieysce ktorem zgotował.*

Ták widźiał Antoni ś. Duszę Oycá nászego Páwłá ś. pierwszego Pustelniká / ktora nie tylko od Pátryárchow / Prorokow y Apostołow / ále też y od Anyołow prowádzona byłá do niebá.

Ták pisze Surius / iż ś. Wilhelmá duszá od vczniá iego byłá widźiána / ktora prowádźili dwáy Anyołowie do przybytkow niebieskich.

Widźiał y ś. Benedykt ná gorze Kássynie / gdy duszá ś. Germaná Biskupá Kápuiey do niebá przez Anyoły byłá prowádzona.

Toż piße Surius o ś. Fulgentym.

29 Anyołowie Stróżowie nietylko do nieba záprowadzáią duße/ y te im posługe czynią/ ále też y do Czyscá te duße/ ktore ießcze ná tym świećie nie dosyć vczyniły/ prowádzą ćießąc ie/ y potym náwiedzáiąc/ á poćiechy przynoßąc/ co z inßemi Doktorámi Thomaß ś. twierdźi in 4. dist. 21. tákże dist. 43. q. 1. a. 1. Sotus in 4. dist. 41.

30 Anyołowie nietylko przy inßych náßych dobrych/ á świętych spráwách bywáią; nietylko modlitwy/ iáłmużny/ pokuty/ posty/ ⁊c. ofiáruią Pánu Bogu/ ále też przy Mßey ś. ofiáre ś. Ták mamy w Klaßtorze Sábinenskim/ o onym Mnichu Opáćie Seryonie/ przy ktorego Mßey ś. odpráwowániu Anyoł Oycu Niebieskiemu Hostyą Offiáry świętey/ gdy mowił słowá te: Supplices te rogamus omnipotens Deus iube hæc perferri per manus S. Angeli &c. podnośił wysoko/ y nieiáko ofiárował (iáko śie rzekło) Oycu Niebieskiemu.

31. Anyołowie święći/ kárzą y strofuią nie tylko (iáko maß wyżey) złośliwe/ ále y lek-

kie á prozne postepki / ták sie stálo iáko piße Surius 19. Maij o ś. Pietrze Celestynie.

32. Anyolowie ießcże w stárym Testámencie cżytamy / nietylko służyli / ále y pokarm nośili sługom Bożym / y sámi go robili. Iáko Eliaßowi on Chleb noßac / o ktorym Augustyn ś. trzyma lib. 2. Cap. 19. de Mirabil. z inßemi Swietymi Oycámi / y powiádaia że go Anyol sam robił. Co też rozumieć pobożnie może Czytelnik y o onym chlebie / ktory Kruk ś. Páwłowi Pierwßemu Pustelnikowi nośił / że z rąk Anyelskich był podawány onemu ptakowi.

33. Anyołowie z niebá z stępuia / dla lekárstwá náßego ćielesnego / co mamy v Janá ś. o oney sadzawce.

34. Anyeli złych srodze karza / o cżyn sie wyżey námieniło. ták mamy 4. Reg: 19. iż prędko iedney nocy od Anyołá / poległo wiele tyśiecy ludźi / ták cżytamy y Genesis 32. ná obrone Iákubowa zupełne sie Vfce pokazáły Anyołow:

35. Anyołowie Páńscy / wola Páńską widząc w nas kontentuia sie nia z roskazánia

páńskie-

Páńskiego / ták ná Abráámá Syná swego Izáaká ofiáruiącego záwołał Anyoł. *Nie wyćiągay ręki twey ná dźiećię twoie, &c.*

36. Anyołowie nie tylko dusze do niebá prowádzą / ále też zá żywotá ią pokázuią. Co się wyraża przez onę Genes: 32. drábinę Iákubowę / po ktorey Anyołowie z stępowáli y wstępowáli do Niebá.

37. Ná ostátek świeći Anyołowie Strożowie nászy do nászego Zmartwychwstánia / ná dźień Sądny przybędą. Zkąd o duszo Chrześćiáńska dobrodźieystwo dobrodźieiow swoich Anyołow Strożow poznay / iákoś wiele powinná / wprzod Stworcy swoiemu / á potym Anyołowi swemu Strożowi.

A ktożby wyliczył dobrodźieystwá Anyelskie.

Część Wtora

O Powinnośćiách w tym Bráctwie należących do Bráciey.

POniewaž Bog wszechmogacy / ludźi dla tego stworzył / áby swego czásu mieli towárzystwo z Anyoły świetemi / y z nimi pospołu w Niebieskich pałacách / chwały wiekuistey záżywáli; potrzebá teraz tego ludźiom koniecznie / áby śie sámi do tego zá pomoca y pobudka Anyelska sposobiáli / Anyołow swoich czystośći y miłośći goracey przećiwko Bogu náśládowáli / miánowićie Bráćia Bráctwá Anyołá Stróżá / ktorych powinnośći w tey wtorey Częśći opisáne sa krotko.

ROZDZIAŁ I.

Co zá pożytek z tego Bráctwá bydź może.

Naprzod

NApiżod wielki pożytek iest / áby sie ztąd mnożyłá cześć y sławá świętym Anyołom / iáko dobrodzieiom y Stróżom nászym.

2. Wielki pożytek iż to Bráctwo ma miłość iwe láto / ma y insze zupełne odpusty / z skárbu niewyczerpánego zásługi Męki Syná Bożego y z zásług świętych tego.

3. Z tego Bráctwá płynie y ten pożytek / iż ma vczestnictwo ludzi świętych y dobrych.

4. Pożytek z tego Bráctwá ściąga sie y ná zmárłe dusze Bráciey y Siostr Bráctwá tego / z vczestnictwá Modlitw y dobrych vczynkow / ktore sie dzieią zá vmárłe w Bráctwie tym.

Insze tu ná tym mieyscu opuszczam.

ROZDZIAŁ II.

O powinnośćiách potrzebnych Bráći Bráctwá Anyołá Stróżá.

I.

Wszyscy Bráćia y Siostry pilno máią te-

go przestrzegáć áby Anyołom Strożom swo im poczćiwość/ dla ich przytomnośći/ vsność dla ich straży/ Nabożeństwo/ dla ich dobroczynnośći pokázywáli: dla tegoż ná káżdy wieczor y ráno/ sposobiwszy dusze y ćiáło swoie do Modlitwy zbrzydziwszy sie wszeláką zmázą grzechu/ ktoraby mogłá Boskie y Anyelskie oczy iákokolwiek obráźić/ z vczćiwośćią będą dźiękowáć Anyołom Strożom swoim zá ich straż y pilność około śiebie/ z nabożeństwem sámych śiebie onym zálecą/ y swoie powolność do posłuszeństwá oddádzą: z wielką pokorą y nádzieią będą ich prośić/ áby onych od ćięśkich pokus szátáńskich/ y od niebespieczeństw dusznych y ćielesnych záwsze bronili/ á dáli pomoc do pomnożenia w cnotách świętych/ áż do żywotá skończenia.

II.

Káżdego Roku/ Swięto Anyołá Strożá/ ktore przypada w pierwszą Niedźielę po S. Michále/ Bráćia z wielką vczćiwośćią obchodźić máią/ miánowićie w tych Kośćiołách/ w ktorych to Bráctwo záłożone iest.

III.

Máia śie stáráć / áby śie częstokroć grzechow swych spowiádáli / y do Stołu Páńskiego przystępowáli / á osobliwie w Swiętá Pátronow teo Bráctwá / od Stolice Apostolskiey náznáczonych: to iest / w dźień śś. Apostołow Piotrá y Páwłá / Philippá y Iákubá / ś. Janá Chrzćićielá / ś. Stánisłáwá / ś. Páwłá pierwszego Pustelniká / ś. Philippá Neriuszá / ktorego świeto przypada 26 Máiá.

IV.

Ná Processyách świąt przerzeczonych / tákże y ná Miesięcznych / ktore ná wtorą Niedźiele káżdego Mieśiącá przypadáia / ná Mszách śś. ktore w káżdą Srzodę o Strożu Anyele będą odpráwowáne / bywáć powinni.

V.

Ná cześć Przenaświętszey Pánny Krolowey Niebieskiey / Swięto Anyolá Gábryelá / ktory według zdánia Oycow śś. był Strożem teyże Pánny dniá 24 Márcá z uczćiwośćią obchodźić będą; choćżći od inych to święto 18. Márcá bywa obchodzone / iednák

w tym Bráctwie iest postánowione wyżey położonego dniá 24 Márcá/ to iest/ w Wigilią Zwiástowánia Naświetßey Pánny.

VI.

Zá Przenáświetßym Sákrámentem/ gdy go w tákiey processyey ábo do chorego poniesą/ z ochotą y nabożenstwem máią iść.

VII.

W vczynkách miłosiernych máią bydź pilnemi/ miánowićie vczyć prostakow/ y nie vmieietnych náuki Chrześciáńskiey: Bożego przykazánia: Pielgrzymow y vbogich do domu przyimowáć: chorych y smutnych ćießyć: więźniow náwiedzáć: pokoy miedzy stronámi przećiwnemi stánowić: ćiáłá vmárłych do grobu prowádźić/ etc.

VIII

Máią sie strzedz ábo odućzáć zwyczáiu przysięgánia/ tákże wspominánia ßátáná. Co iesli sie przytráfi/ tedy tę krotką Modlitwę zmowić do Anyołá Stróżá: Anyele od Bogá mnie tobie zleconego/ proße rządź/ broń/ záchoway od wßego złego/ ábo też

zmowić Pozdrowienie Naświętszey Panny/ bądź wymowić Jezus Márya/ bądź też vderzyć się w piersi/ ábo w vstá/ według vpodobánia káždego/ á to tylko dla oduczenia się tego złego zwyczáiu.

IX.

Schadzek Bráterskich nie opuszczáć/ ktore przynamniey raz w Miesiąc w wtorą Niedziele/ ábo ile kroć się będzie Oycu Duchownemu/ ábo Stárszemu podobáło/ w Káplicy ná to náznáczoney máią bydź odpráwowáne/ o ktorych niżey położę. Ná tychże Schadzkách imie ktorego Swiętego z iáką nabożną sentencyą wezmą/ y onego osobliwym obyczáiem czcić będą/ y one náukę záchowáć/ y zá to się modlić co tám polecáią.

X.

Jesli to bydź może/ stáráć się Mszey ś. wysłucháć w káżdy dzień/ ábo iesli bydź nie może/ tedy pięć Paciorkow y Zdrowych Máryi zmowić.

XI.

Káżdy Gospodarz y Gospodyni máią się

ſtáráć/ żeby w Domu ich grzechow nie było/ złych słow mowienia/ áni przyśiegánia/ ꝛc. iáko ſobie przecżytáć możeſz w Náukách przy Zywocie ś. Izydorá odemnie wydánych.

XII.

W dzień Niedzielny/ y Swiety/ nietylko Mſzey świetey/ ále y Kazánia ſłucháć.

XIII.

Przykład dobry wſzytkim z śiebie dáwáć/ oſobliwie dźiatkom/ czeladce/ y ſąśiádom.

Przeſtrogá. I

Te powinnośći ná káżdy mieśiąc przed wſzytkimi máią bydź czytáne.

II.

Te ártykuły áczoboiey płći, ku záchowániu należą z powinnośći Brác- ckiey y Chrześćiáńſkiey, iednák pod grzechem śmiertelnym nikogo nie obwięzuią z Bráctwá, iedno iáko y tych ktorzy w tym Bráctwie nie ſą.

ROZDZIAŁ III.

O Porządku w Bráctwie.

GDyż niemász nic ná świećie/ ták mocnego y porządnego/ coby zá czásem/ dla nie dozoru słábieć y psowáć się nie miáło: im zá-śię rzeczy są więtsze/ y duszom ludzkim potrze-bnieysze/ tym też pilnieyszego dozoru potrze-buią. Co lepiey bydź nie może/ tylko przez dobry porządek/ który názywáią mądrzy du-szą rzeczy; iż iáko duszá ćiáło/ ták pewne postánowienie wyższych y niższych rzeczy one w swoiey cáłośći záchowuie: dla tego o-soby y ich vrzędy/ á powinnośći dla zácho-wánia porządku Bráckiego máią bydź náznáczone. A te są. Protektor/ Oćiec Ducho-wny/ Stárszy/ ábo Prior z Bráctwá/ Rádni 4. Podskárbi/ Infirmarze trzey/ Pisarz.

ROZDZIAŁ IV.

O powinnośći káżdego z osobná wyżey pomienionego.

powin-

Powinność Protektorá.

DOktorowie świeci opisuiac Ethymologią Bráctwá/ mowią iż iedno iest Bráctwo przyrodzone/ á drugie duchowne/ co pięknie wyraża Hozyus zacny Kárdynał Polak nasz/ Tom: 15. de Confess. Cap. 8. iednák duchowne Bráctwo dáleko iest zacnieysze/ niż przyrodzone. Abowiem opuściwszy insze przyczyny/ tylko iedne położe/ iż duchowne/ iż niewidome/ iż nád przyrodzone/ iż niebieskie/ zasługi y pożytki odnosi/ á miánowićie ci/ ktorzy sie w nim goracey y z więtszą pilnośćią/ á praca onie sie stáráią/ miedzy tymi iest Protektor/ ktorego powinności krotkie są te.

I.

Ma mieć osobliwy áffekt miłośći/ przećiwko Bráctwu.

II.

Dobra ráda y przykłádem w pomnożeniu Bráctwá pomagáć.

III.

Zástáwiáć śie przećiwko Bráctwu przeszkacym.

IV.

Przednieysze mieysce ná schadzkách y ná inszych mieyscách záśiadáć.

Powinność Oycá Duchownego to iest Præsidenta.

TYm Bráctwem w Kośćiołách Bráći Zakonu ś. Páwłá pierwszego Pustelniká/ ma rzadźić ieden z Oycow ná to od Stárszych swoich podány/ á osobliwie o ktorego Bráćia tego Bráctwá prośić będą. W inszych Kośćiołách/ ten Kápłan ktoremu to Bráctwo będźie nádáne/ ábo ktory ná iego mieysce nástępuie. Powinnośći iego te są.

I.

Sam ma do Bráctwá przyimowáć.

II.

Bráckie powinnośći opowiádáć/ vpomináć do czytánia ich/ y do nápominánia drugich.

III.

Mße święte/ Processye/ tákże exhortácye sam przez sie odpráwowáć/ może iednák ná swe mieysce y kogo inßego záſádźić.

IV.

Ma mieć Kśięgi ábo Regestr/ dla przyimowánia do Bráctwá.

V.

Gdy kto dárnie co znácznego do Bráctwá/ Modlitwie go Bráterskiey zálećić.

VI.

Dwá rázy ma do Roku ráchunku słucháć/ miánowićie Dominica 2. Maij. y Dominica 2. Septembris.

VII.

W czás vpátrowáć czego do Bráctwá potrzebá/ y przy drugich ná potrzeby náznáczone bráć/ ábo dawáć.

VIII.

On ma o Schadzce dawáć znáć/ ábo ná Kazániu/ ábo przez kártkę/ bądź tabliczkę v drzwi kośćielnych záwieſzone.

IX.

Niepokoiom/ ábo swarom w czás zábiegáć.

X.

Ma mieć wzgląd osobliwy ná chore/ y innych gdyby táka potrzebá byłá/ z skrzynki Bráckiey rátowáć.

XI.

Do odpráwowánia vczćiwie pogrzebow Bráciey pobudzáć.

XII.

Vczćiwośći y dobrego porządku/ we wszytkim dla czći Bożey y Anyołow świętych z pilnośćią przestrzegáć.

XIII.

Spowiedźi Bráciey/ y Siostr tego Bráctwá słucháć/ y inszych dwu Kápłanow náto záprośić/ dla pretszego odpráwienia ich nabożeństwá.

Powinnośći Stárszego w Bráctwie.

Stárszy tego Bráctwá/ w pobożnośći/

madrości/y w skromności żywotá/ tákże y w státku nád inße celnieyßy ma bydź vpátrowány; może bydź Swiecki y Duchowny.

I.

Powinien bydź pierwßym do Schadzki Bráterskiey.

II.

Co służy do rzadu dobrego to wnośić/ porada y przykłádem inßych do tego przywodźić.

III.

Chorych ábo sam przez sie/ ábo przez osoby sposobne náwiedzáć/ cießyć/ y do przyięćia Sákrámentow nabożnie przywodźić,

IV.

Stáráć sie o dobro Bráckie/ iáko napilniey według możnośći swoiey.

Powinnośći Rádnych Bráciey.

Tácy máią bydź wybieráni/ktorzyby cnotámi swoiemi Stárßemu podobni byli.

I.

SWoim przykłádem y porádą máią do v- częszczenia Schadzek, Processyi y inszego nabożeństwá pobudzáć inszych.

II.

Z dobrym rozumem y porządkiem ráde zdrową dawáć, y ná tym przestawáć, co więt- szą stroną z Oycem Duchownym postánowi.

III.

Iezeliby iáką szkode, bądź w Kośćielnych appárátách, bądź w obyczáiách Bráćiey po- strzegli, w czás temu zábiegáć.

IV.

Máią sie stáráć żeby nabożeństwo w świę- tá więtsze, z więtszą vroczystośćią było od- práwowáne, y mieć wzgląd ná Kántory y posługácze z Oycem Duchownym.

Powinności Podskárbiego Brá- ckiego.

Sprawnego á wiernego ná ten Vrząd v- pátrowáć trzebá, ktoryby przynamniey do

pul-

pułroczá on vrząd ná ſobie nosił.

I.

W czás powinien przychodźić.

II.

Ochedoſtwá y porządku w Káplicy pilnie przeſtrzegáć/ ábo ieſli káplice niemáß/ tedy około Ołtarzá Bráckiego mieć ſtáránie.

III.

Gdy tego potrzebá Oycá ſie Duchownego dołożyć.

IV.

W czás świece/ kápy/ Osoby ná proceſſye ſporządźić/ tákże ná vbierániá do diſcyplyny czynienia/ ktore przynamniey pośćie ná káżdą Niedźiele będą Bráćiá czynić.

V.

Mieć Regeſtr porządny kap (ktore máia bydź z białego płotná ábo ſukná) diſcyplin/ ápparátow kośćielnych/ y żeby co nie zginęło pilnowáć.

Skrzynki Bráckie.

TRzech według potrzeby dáć zrobić. Jedná ma bydź ná schowánie ápparatow / srebrá / ɫc. Druga ná schowánie kap. Trzecia ná schowánie ták kleynoćikow do Bráctwá náleżacych / iáko y inszych rzeczy drozszych / tákże Patentow / ábo Przywileiow. Czwarta na schowánie pieniedzy. Ode dwu pierwszych / ma mieć Podskárbi klucz / ábo Brácki sługá. Do trzećiey y do czwartey / máia bydź trzy klucze / ieden przy Oycu Duchownym / drugi przy Stárszym / á trzeci przy Podskárbim.

O Infirmarzách, ábo chorych náwiedzáiacych.

W tych potrzebá vpátrowáć / skłonność do miłośierdźia / y ochote do posługi bliźniego / mogą bydź obierani według vpodobánia Stárszych ná cáły Rok.

I.

Ci napirzod gdy śie dowiedza o Bráćie chorym / onego powinni náwiedźić y poćieszyć / y

o nim dáć znáć Oycu Duchownemu/ dla opátrzenia duße iego: á iezeliby był bárzo vbogim/ y to opowiedzieć dla poráтowánia zdrowia iego.

II.

Iezeli vmrze/ oznaymić Oycu Duchownemu/ zá ktorego onże/ ábo kto inßy Mßa święta odpráwi/ ktorego też powinien zálecić Modlitwom Bráterskim/ áby zań ábo Officium Defunctorum, ábo 50. Páćierzy y Zdrowych Máriy zmowili.

III.

Do Pogrzebu rzeczy potrzebne Infirmarze sporządzą. Bráciey ná pogrzeb záproßą/ bądź sámi przez się/ ále osobliwie przez sługę Bráckiego. Ci máią się postáráć o czarne sukno/ ktore ná białym prześćierádle ma mieć ná sobie 4. Herby Anyolá Stróżá z Dźiećiątkiem wyrażáiące.

Rocznice Bráciey zmárłych Oćiec Duchowny z Rádnymi dnia pewnego w Roku postánowią.

Piſarz Brácki.

DO niego należy/ legatá/ iáłmużny/ ábo in=
ſze prowentá przy Oycu Duchownym y
przy Stárſzych w Bráctwie/ porządnie ſpi=
ſáć á/ do ſkrzynki pewney wyżey pomienioney/
to ieſt do czwartey/ Podſkárbiemu dawáć/
do ktorey máią bydź trzy klucze/ iáko ſię wy=
żey námieniło.

Kśięgi Bráckie.

KSiąg Bráckich troie ma bydź. Pier=
wſze máią bydz przy Oycu Ducho=
wnym/ to ieſt Regeſtr/ w ktory będźie wpiſo=
wał imioná Bráciey y Sioſtr do tego Brá=
ctwá przyimuiących: tákże zmárłych ná koń=
cu tego Regeſtru będźie notował. Drugie/
w ktore Percepty/ Prowentá/ y inſze Iáłmużny
rożne wpiſowáć trzebá/ á te bydź máią przy
piſárzu Bráckim. Trzecie w ktorych bydź
máią/ Expenſy/ ábo wydátki ná rożne po=
trzeby wpiſáne/ á te należą do Podſkárbiego
y do iego ſchowánia/ z ktorych czynić będźie
rách unek. Mogą bydź y czwarte/ w kto=

rych zwyczáie/ porządki/ támże tego mieyscá Dekretá/ y Aktá/ ile co do pámięci należy/ będą wpisowáć/ tákże bądź w tych/ bądź win szych położyć porządnie Appáráty y wszytkie rzeczy do Bráctwá należące.

Sługá Brácki.

TEgo bądź sam Podskárbi/ imieniem swoim/ bądź też sámo Bráctwo ná pewny czás/ ma viednáć/ ktory nie leniwym ále pilnym/ dozornym/ posłusznym y wiernym być ma. Tego powinność. 1. Czásu swego posługámi się báwić około Bráctwá. 2. Ná Schadzkę gotowáć stoł/ przykrycie stołu/ lichtarze/ świece/ &c. 3. Rzeczy Bráckie chowáć y sprzątáć. 4. Ná Processye pogrzebowe Bráciey záprászáć. 5. Jálmużny ieżeli będźie wola Oycá Duchownego/ bądź v Kośćiołá stoiąc/ bądź też gdźie indźiey z towárzyszem chodząc w skrzynkę zámkniona zebráć/ y wiernie oddawáć.

Temu powinno według vmowy czásu pewnego zapłátę oddáć.

Dochody Vrzednikow tego Bráctwá ś.

WSzelkie dochody / y wielka zapłátá / o ktorey sam Pan powiedział: że obfita zapłátá v Bogá / ktora ich nietylko w niebie czeka / ále y tu ná tym świećie / ták onych sámych / iáko y ich potomstwá / przez błogosłáwieństwo iego minąć nie może.

Będą y to ich dobre dochody / gdy káżdy ná Wotywie (ktora w káżdą Srzodę o ś. Anyołách Strożách bydź ma) káżdy Brát y Siostrá / zá wßytkich ogolem / po iednym pozdrowieniu Krolowey Anyelskiey zmowi.

Rozdział V.

O Elekcyey Stárßych.

CZás obieránia Stárßych / ná pierwßym záłożeniu Bráctwá ten może bydź / ktory Oćiec Duchowny nayspośobnieyßy vpátrzy: lecz iáko się iuż Bráctwo státecznie postánowi / tedy dźień obieránia będźie w sámo świe-

to Anyołá Strożá / ktore obieránie má bydź tym sposobem.

I.

Tydźień przed tym / ábo kilká niedźiel (dla odległych) o przyszłym obieraniu Stárszych / dáć znáć / y ich modlitwom te spráwe zálecić.

II.

Dniá sámego (kártke oznaymienia Elekcyey ná drzwiách przybiwszy) ná Mszey S. Kollekte o Duchu świetym włożyć; ná ktorey wszyscy Bráćia y Siostry bydź máia prosząc Páná Bogá / o vkazanie godnych do spráwowánia tego Bráctwá; w máłych miásteczkách y wsiách inniey obierać Stárszych / wyiawszy że oná Párochia ma po dostátku Szláchty. A gdy sie Bráćia zeyda po obiedźie odpráwiwszy Hymn Veni Creator, &c: Oćiec Duchowny / to iest President tego Bráctwá powstawszy zácznie Kyrie eleisō, Christe eleison. Kyrie eleison. *Pater noster, &c.*

Et ne nos inducas in tentationem.

Sed libera nos à malo, Amen.

Emitte

Emitte spiritum tuum & creabuntur
Et renouabis faciem terræ.
Domine exaudi Orationem meam,
Et clamor meus ad te veniat.
Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo.

ORATIO I.

MEntes nostras quæsumus Domine Paraclytus qui à te procedit, illuminet, & inducat in omnem, sicut tuus promisit Filius veritatem. Per eundem Dominum, &c. Qui tecum viuit, &c.

II.

MEntes nostras quæsumus Domine lumine tuæ claritatis illustra, vt videre possimus, quæ agenda sunt & quæ iusta

ſunt agere valeamus. Per Chriſtum Dominum, &c.

POtym pocżnie Exhortácya/ ná ktorey może bydź rzecż/ iákie pożytki dobrego porządku/ dobrey rády; dobrego przykłádu; iáko ieſt potrzebne wzbudzánie/ ábo odnawiánie rzeczy Duchownych; iáko nie dla vpodobánia ludzkiego/ ále dla pomnożenia duchownego dobrzy Stárſzy máią bydź obieráni.

III.

PO Exhortácyey Oćiec Duchowny przeczyta/ powinnośći Stárſze°/ żeby Bráćia wiedźieli iákiego máią obráć. Zátym z Protektorem y z przeſzłemi Rádnemi/ wyſtáwić trzech Skrutatorow/ ábo tych ktorzy vota ſecreta, to ieſt/ głoſy táiemne ná mieyſcu oſobnym przy Bráćiey iednák ráchowáć będą. W tym Bráćia kártki popiſzą/ ná ktorych kto y komu będźie ſię zdał naypoſobnieyſzy nápiſze. Tedy Skrutatorowie naprzod ſwe votá oſobno napiſawſzy/ one w iákie naczynie przed Krucyfixem położone włożą/ po nich Bráćia ſwym porządkiem; ktory piſáć nieu-

mie/ niechay ſwe zdánie Skrutatorom y Piſárzowi do vchá powie.

A iż Bráćia znáyduią ſie y Mieyſkiego y Szláchećkiego ſtanu/ tedy też dwu Stárſzych obieráć mogą/ iednego z ſtanu ſzláchećkiego/ drugiego z mieyſkiego.

Białegłowy będąli chćiáły/ á Oćiec Duchowny to być pożytecznego obaczy / mogą głoſem ſkromnym á porządnie ſtárſzą miedzy ſobą obráć. Infirmarki záś te powinne być/ choćby ſtárſzey nie było.

IV.

JAko ſie wſzyſcy ktorzy tám będą z głoſámi odpráwią Skrutatorowie votá poráchuią/ y ná ktorego ſie więtſza część zgodźi/ tego zá Stárſzego ieden z nich opowie/ temi ſłowy: *Zá ſporządzeniem Duchá S. y záżgodą więtſzey liczby Bráćiey, obrány ieſt zá ſtárſzego tego Brá ctwá N. N.* Zátym Te Deum laudamus záſpiewáią/ potym Oćiec Preſident/ Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. *Et ne nos inducas in tentationem.*

Sed libera nos à malo. Domine exaudi orationem meam, &c. Dominus vobiſcum, &c.

ORATIO.

DEVS qui corda fidelium S. Spiritus illustratione docuisti da nobis in eodem Spiritu recta sapere, & de eius semper cōsolatione gaudere. Per Christum Dominū nostrum, Am.

Potym go Bráćia zá Stárszego przyimá/ y swoie postuszeństwo niskim poklonem oddádzá.

V

Jesliby sie też bez tych obrzedow/ zgodnemi głosy Bráćia ná kogo zgodźili/ ten zá prawdziwego Stárszego może być miány/ ie dnák sposob wyżey położony iest lepszy. Mogą y przeszłego Stárszego ná drugi Rok potwierdźić.

VI.

Obrány Stárszy z Oycem Duchownym y Viceadministratorem ktorego według vpodobá-

dobánia przywoźiać sobie może/ czterech Rádnych (ieżeli liczbá Bráćiey tego bedźie potrzebowáłá) obiorą/ z ktorych czwarty oraz może bydź Pisárzem/ iednák lepiey osobnego obráć. Ci záś wespoł wszyscy Podskárbiego/ Infirmárzow y inszych obieráć będą.

VII.

Jeżeli trudność iáka/ do tego dniá do obieránia zaydźie/ tedy ná czás blisko przyszły Elekcyą odłożyć.

VIII.

Protektorá nie ták obieráć/ iáko prośić ma Oćiec Duchowny z Stárszemi/ áby Bráctwo miał pod swoią opieką/ ktory może bydź dożywotni.

IX.

Ná końcu Elekcyey Oćiec Duchowny zálećiwszy Nabożeństwo do śś Anyołow/ potrzeby Bráctwá; odpráwi Litánią o śś. Anyołách.

ROZDZIAŁ VI.

O Schadzkách.

Schadzká powinna bydź w Wtora Niedziele káżdego Miesiącá/ ábo ilekroć sie Oycu Duchownemu z Stárszym bedźie podobáło.

Przed Exhortácyą záczynie Oćiec Duchowny (ktora sie zeyda bądź do Kośćiołá/ bądź do Káplice Brácia y Siostry) Hymn Veni sancte Spiritus, reple tuorum, &c. ktory bądź czytáiąc/ bądź śpiewáiąc klecząc wszyscy odpráwia.

℣. *Emitte Spiritum tuum & creabuntur.*
℟. *Et renouabis faciem terræ.*

ORATIO.

DEvs qui corda fidelium sancti Spiritus illustratione, &c.

Exhortácya może bydź o dobrách duchownych Bráctwá Anyelskiego/ osobliwie o Anyołách Strożách nászych/ y o ich dobrodźieystwách przećiwko nam pokázánych. Potym mogą bydź rozdawáne imioná SS. z nabożnemi krotkiemi náukámi/ y z záleceniem potrzeb Kośćiołá Bożego.

Ná koniec zaleci Oćiec Duchowny modli-

twie Bráterskiey Oycá świętego teráznieyſzego/ á w przod Vrbaná 8. Papieżá/ z ktorego łáſki to Bráctwo wiecznemi czáſy Zakonowi náſzemu ieſt dáne. Stany Duchowne y Swieckie/ Królá Jego Mośći y z Krolestwem/ Bráctwá/ protektory/ pokoy/ y zgode miedzy Pány Chrześćiáńſkimi/ wykorzenienie Heretykow/ odſzczepieńcow/ ꝛc. wywyższenie Kośćiołá świętego/ Bráckie potrzeby/ chorych/ zmárłych.

Ná tych ſchadzkách/ wpominác ieden drugiego może/ w rzeczách duchownych/ potrzebnych/ w vczynkách miłośiernych/ ꝛc.

Wolno też bedzie káżdemu Brátu/ co dobrego y nabożnego ku zbudowániu powiedzieć/ ábo o iáką ráde duchowną ſpytáć.

Ná tychże ſchadzkách mowić y rádzić potrzebá o potrzebách Bráckich/ iáko o kapách/ Herbách/ Chorągwiách/ Proceſſyách y Wotywách Bráckich/ o ktorych tu krotko niżey námieniemy.

Ná koniec ſkończyć Litánią o śś. Anyołách/ po ktorey przydáć Kollektę onychże/ tákże y niżey położone Kollekty ábo Modli-

twy. Pater noster. Et ne nos inducas, &c.

℣. *Confirmá hoc Deus quod operatus es in nobis,*

℟. *A templo sancto tuo quod est in Ierusalem.*

Domine exaudi Orationem meam, &c.

OREMVS.

PRæsta nobis quæsum⁹ Dn̄e auxilium gratiæ tuæ, vt quod te auctore facienda cognouimus, te operante impleamus. Actiones nostras quæsumus Domine aspirando præueni, & adiuuando prosequere, vt cuncta nostra Oratio, & operatio, à te semper incipiat, & per te cæpta finiatur. Per Christum Dn̄um nostrum, Amen.

Ná rozchodzeniu pokropi ich Oćiec Duchowny mowiąc: Benedictio Patris, & Filij, & Spiritus sancti, maneat semper vobiscum, Amen.

Wotywy Bráckie.

IAko śie wyżey námieniło/ iż káżdego mieśiącá/ w káżdą wtorą Niedziele powinná bydź Mßá Brácka/ z Processyą/ y zwystáwieniem Naświętßego Sákrámentu/ tákże w káżdą Srzodę ma bydź Mßa Brácka o ss. Anyolách/ bądź śpiewána/ bądź też czytána/ ná ktorą potrzebá w wielki dzwon zádzwonić/ y zeyść śie máią wßyscy Bráćia y Siostry/ á osobliwie ći ktorzy blisko Kośćiołá mießkáią/ y ná ten czás przeßkody prácey nie máią.

Tá ma bydź odpráwowána/ przy Ołtarzu Bráckim/ á ieśliby go ábo ießcze nie było/ ábo iáka przeßkodá do odpráwowánia byłá/ tedy v wielkiego Ołtarzá odpráwowáć ná ten czás.

Przynamniey dwáy Bráćia máią wynieść ku Elewácyey z rozpalonemi świecámi wo-

ſkowemi/ y tám klecżec przed Ołtarzem od Sanctus áż do Kommuniey.

Przyſtoynie máią wßyſcy ná ofiáre iść/ po cżáwßy od Stárßych/ ktora ofiárá ma ſie obrácáć ná Muzyke/ oſtátek Podſkárbiemu do ſkrzynki dáć ſchowáć/ w Regeſtr liczbe położywßy/ ták co ſie Muzykom dálo/ iáko co ſie ſchowálo.

Mßa zá vmárłych Brácia y Sioſtry/ według vpodobánia y porządnego poſtánowienia bydź ma. Zyczyłbym tego áby káżdego Mieśiącá byłá w dźień piątkowy.

Káplicá Brácka.

SŁußna ſie poſtáráć o Káplice/ bądź będźie z drzewá/ bądź murowána/ w ktorey iáko naypiekniey y nayporządniey mieć; gdźie Ołtarz Brácki ma bydź/ ná ktorym Anyoł ſtroż wymálowany/ á S. Páweł Puſtelnik od Anyołow do niebá prowádzony nád Ołtarzem: to ieſt/ nád pierwßą tablicą.

Tu Schadzki odpráwowáć.

Dobrzeby poſtáráć ſie y o ſklep/ ábo grob Brácki murowány/ bądź pod tą Káplicą/

bądź blisko Ołtarzá wielkiego.

W tey Káplicy Bráckiey powinno odpráwowáć wotywy Bráckie/ osobliwie we środe iákom námienił.

Processye.

TE powinny bywáć ná káżdą Niedzielę wtórą káżdego Miesiącá/ ná pierwszym y wtórym Niesporze/ tákże y ná Summie/ to iest/ przed wielką Mszą/ á gdzie o máło ludzi/ iáko ná wśi/ tedy dosyć będzie áby byłá ráno/ y ná wtórym Niesporze/ to iest/ w Niedziele. Powinne też tákże bydź we dni święte/ ktore máią nádáne odpusty swoie/ względem tego Bráctwá/ iáko w dzień ś. Anyołá Stróżá/ ⁊c. ktore się niżey położą.

Ná tych Processyách máią iść (według zeszcia ábo sporządzenia Bráterskie°) przed Kápłany/ Bráćia parą w kápách/ wprzod z Krucyfixem/ w pośrzodku z Chorągwią/ dwáy Márszałkowie z kiiámi ná przodku/ dla lepszego porządku/ á dwáy ná ostátku/ á przed Nayświętszym Sákrámentem dwie parze/ ábo trzy/ á przynamniey dwáy máią iść z świe-

cámi zápalonemi. Ná początku Processyey Kápłan ma záczáć Naświetßy Sákráment w Monstráncyey trzymáiąc. Te ſplendor & virtus Patris, &c. Záczym śpiewacy/ álbo Kántorowie/ Hymn ten przez cáła processyą śpiewáiąc odpráwią/ ktory ſie tu zupełny kłádźie.

Te ſplendor & virtus Patris
Te vita IESV cordium.
Ab ore qui pendet tuo
Laudamus inter Angelos.
Tibi mille denſa millium
Ducum corona militat,
Sed explicat victor crucem
Michael ſalutis Signifer,
Draconis hic dirum caput
In ima pellit tartara
Ducemq́ cum rebellibus
Cæleſti ſub arce fulminat.
Contra ducem ſuperbiæ,
Sequamur hunc nos principem
Vt detur ex agni throno
Nobis corona gloriæ.
Patri ſimulq́ Filio

Tibiq; sancte Spiritus,
Sicut fuit, sit iugiter
Sæclum per omne gloria. Amen.

Drugie Processye máią bydź pogrzebowe/ prowádząc Bráta ábo Siostrę/ bądź też kogo inszego do pogrzebu. Ná tey Processyey ma bydź Chorągiew czarna (o ktorey niżey) w poyśrzodku nieśiona/ ná przodku Krucyfix/ z czárnym vellum; około mar/ Bráćia 4 ábo 6. z lanemi świecámi/ bądź woskowemi/ bądź żywicżnemi zápalonemi iść máią: Dobrzeby áby Bráćia mieli swoie przykryćie ná máry.

Chorągwie, Kápy, Herby.

Chorągwie dwie przynależy mieć/ á przynamniey iedna ná Processye zwyczáyne przed Naświętszym Sákrámentem/ ná ktorey z iedney strony ma bydź wymálowány Anyoł Stroż dźiećię prowádząc/ á drogę do niebá pokázuiąc tákim ksztáłtem.

Z drugiey ſtrony Páwel ś. pierwßy Puſtelnik do niebá prowádzony/ według widzenia Antoniego ś. miedzy Anyołámi/ Prorokámi/ y Apoſtołámi.

Druga/ według przemożenia Bráckiego czarna/ ná ktorey z iedney ſtrony Krucyfix niech będzie ✝. to ieſt/ Pan Jezus/ ná Krzyżu wißący y vmieráiący/ ábo depoſitio, to ieſt/ ſkłádánie z Krzyżá Páná do grobu ✝. á z drugiey ſtrony człowiek vmieráiący/ ktorego Anyoł Stroż broni/ od nieprzyiacioł duſznych.

Kápy/ te białe powinny być z płotná/

badź z sukná/ by teź kto z kitayki chćiał dáć spráwić dla ozdoby tego Bráctwá wolno/ y nie będźie nic przećiw powinnośći Bráckiey/ ná ktorych po iedney stronie rámioná / mogą bydź obrázy nie wielkie wymálowáne według wizerunku wyżey położonego/ ábo znák tákże wymálowány niżey położony.

Herby te máią bydź z wyráżeniem Anyołá Stróżá / tákże kształtem wyżey pokazánym/ ábo też dla mnieyszego kosztu znák táki.

ROZDZIAŁ VII.

O przyimowániu do tego Bráctwá.

I.

Ociec Duchowny/ powiedziawszy krotko powinnośći temu ktory ie przyiąć chce/ wziąwszy Stołę ná śie/ będzie mowił te słowá.

Angelis suis Deus mandauit de te,
Vt custodiant te in omnibus vijs tuis.
In manibus portabunt te,
Ne vnquam offendas ad lapidem pedem tuum.
Domine exaudi Orationem, &c.
Dominus vobiscum, &c.

Oremus. Omnipotens sempiterne Deus, qui ineffabili prouidentia tua sanctos Angelos tuos ad nostrã custodiam mittere dignaris, largire huic famulo tuo (vel famulæ tuæ)

quem (vel quam) ad imaginem & ſimilitudinẽ tuam creatum (vel creatã) Angelico obſequio ab ipſo natiuitatis ortu honoraſti, vt Angeli tui protectione munitus (munita) tam animæ quam corporis, pericula feliciter pertranſire, & ad te qui via, veritas, & vita es gratioſus (ſa) valeat peruenire. Per Dominum, &c.

Ipſa admiſsio.

Ego authoritate Sedis Apoſtolicæ, & Illuſtriſſ: ac Reuerendiſſ: Dñi noſtri Loci Ordinarij, recipio te in Confraternitatem S. Angeli Cuſtodis, & admitto te, ad participationem omnium Indulgentiarum, & Communionem omnium meritorũ, quæ huius Confraternitatis Confratres ſuis virtuoſis actibus, hactenus apud Deum meruerunt & in poſte-

rum merebuntur In Nomine Patris, & Filij, & Spiritus S. Amen.

Ták do Bráctwá przypuszczony y przyięty włásną sie reką podpisze/ ábo iesli nie może/ tedy Oćiec Duchowny; od ktorego świádectwo z Bráckã pieczęćią bedźieli chćiał wźiąć może *sub hac forma.*

Ad maiorem Dei gloriam, Reginæ Angelorum honorem, SSq; nostrorum tutellarium deuotionem suscepit N. N. Confraternitatem S. Angeli custodis in Ecclesia N. N. canonicè institutam, per me N.N. eiusdem Confraternitatis administratorem, vt omnibus & singulis gratijs, & Indulgentijs, ac bonorum operum participatione gaudeat & potiatur. In cuius fidem præsentes manu propria subscriptas, Sigillo Confraternitatis muniui. Datũ, &c. Anno Domini, &c.

Po przyięciu ko° do Bráctwá/ Bráćia ktorzy ná ten czás bedą/ máią go przywitáć pokłonem miłym.

II.

Ktory záśie ma to Bráctwo przyiąć/ vwáżywszy dobrodżieystwá Anyołá Stróżá/ iáko iest temu obowiązány/ z tákim vmysłem ma do niego przystepowáć/ áby chęć y powolność swoie oświádczył przećiwko Anyołowi swemu/ y wietszy rátunek do zwyćiężenia pokus/ do zápráwowánia śie w cnoty święte/ przez to otrzymał.

III.

Dla dostąpienia odpustu zupełnego przed wpisowániem/ trzebá Spowiedź vczynić świetą/ y Naświetszy Sákráment przyiąć.

IV.

Po przyięciu Bráctwá oddáć śie do osobliwey straży Anyołowi swemu/ prosząc go áby w tym Bráctwie bedąc/ mogł snádniey Bogu swemu służyć/ y swego czásu do towárzystwá Anyołow ss. szcześliwie przybyć.

V.

Od wpisowánia nic nie trzebá dawáć/ kto iednák co da z dobrey woli/ to sie ná ozdobe y potrzebe Bráctwá ma obroćić/według postánowienia Klemensá 8. Papieżá.

ROZDZIAŁ VIII.

O Introductiey, ábo wprowádzeniu tego Bráctwá do ktoregokolwiek Kośćiołá ábo Párochiey.

KTo chce z nabożeństwá ku ss. Anyołom Strożom do iákiego Kośćiołá otrzymáć to Bráctwo wiecznemi czásy: ma vczynić instáncyą y prozbe do Oycá Prowincyałá Zakonu nászego s. Páwłá pierwszego Pustelniká (przy ktorym tylko sámym Zakonie Vrban VIII. wiecznemi czásy zostáwił to Bráctwo) ábo dla odległośći Oycá Prowincyałá/ y dálekiego stánia w Cudze kráie; tedy do Oycá Wikáryuszá/ ktory taż władzą dáć może to Bráctwo; od ktorego otrzymawszy pozwolenie/ pátent ma mieć sub hac forma.

IN NOMINE
SS^mæ & INDIVIDVÆ
TRINITATIS.

Ad laudem & Gloriam Beatiss: Dei Genitricis Perpetuæ Virginis
MARIÆ
Dñæ nostræ, piamq; veneratione SS. Angelorum Auxiliarium nostrorum.

Fr. N. N. Fratrum Eremitarum Ordinis S. PAVLI Primi Eremitæ, per vtramq; Poloniam ac Silesiam Prior Prouincialis, omnibus præsentes litteras visuris, Salutem in Dño sempiternam.

DVM præclara Officiorum insignia, quibus auxiliares Angeli, Diuina prouidentia, in

ministerium nostrum, ab ipso Natiuitatis Ortu destinati, humanum gen⁹ sibi deuincunt, deuotæ considerationis indagine contemplamur, dignum, quin potius debitum semper arbitramur, vt ijs reuerentiam, pro præsentia, fiduciam, pro custodia, deuotionem, pro beneuolentia, apud Christi fideles quātum in Domino possumus conciliemus. Sed & specialia quædam obsequia, quibus illi Sanctissimi Ordinis nostri Patriarcham D. Paulum Primum Eremitam, prosecuti sunt, dum eum viuen-

rem post tot exactos esuriales in solitudine annos, dimidij panis fragmento specie corui (vt piè coniectari licet) assum pta quotidie sexaginta annis refecerunt, demortuiqué Animam visibiliter in cælum detulerunt, non immeritò nos inducunt, vt ad prosequenda modo recensita erga ipsos officia quam plurimos Christifidelium inuitemus. Et ne remota hæc ad promouendū Angelicum cultum obligatio alicui videatur; in promptu proxima ipsius Sacrosanctæ Sedis Apostolicæ beneficio Sa

cræ Religioni Noſtræ ſpecia-
liter impoſita, & litteris Apo-
ſtolicis ſufficiēter teſtata ac ex
preſſa. Quarum vigore R.n-
diſſimo P. Generali & Prouin-
cialibus Ordinis Noſtri fas eſt
Confraternitates ſub inuoca-
tione Sanctorum Angelorum
Cuſtodum in quibuſuis Chri
ſti fidelium Eccleſijs erigere
ac inſtituere, ipſiſque ſic ere-
ctis, ac inſtitutis, omnes &
ſingulas indulgentias, & quaſ-
uis peccatorum remiſſiones
Archiconfraternitati ſub ea-
dem inuocatione de VRBE
à quibuſcunq; Rom. Pont. cō-

cessas communicare. Volentes igitur in Ecclesia N. N. Tit: N.N. Diœc: N.N. deuotionem erga Sanctos Angelos Tutellares excitare, & vtriusque sexus Christifideles ad cultum & venerationem illorum inuitare, ex sincerę deuotionis affectu, quo Sanctos Angelos prosequimur, & ad instantiã N. N. pro vtriusq; sexus Christi fidelibus Confraternitatem sub inuocatione sancti Angeli Custodis Authoritate Apostolica, qua hac in parte fungimur, fundamus, instituimus, ac erigimus, illiq;

ſic fundatæ, inſtitutæ, & ere-
ctæ, perpetuæ firmitatis ro-
bur adijcimus, dummodo ſu-
pra hoc Illuſtriſſ: Loci illius
Ordinarij expreſſus accedat
conſenſus. Et quia ex Indul-
to Sedis Apoſtolicæ illis tantũ
Confratribus, qui huic Con-
fraternitati in Eccleſ: dicti
Ordinis Noſtri nomen dede-
runt, fas eſt Conſtitutiones
ac Ordinationes quaſcunque,
licitas tamen & honeſtas ac
Sac. Conc. Trident. Sacriſq;
Canonibus minime contrari-
as, condere & ordinare, Volu-
mus & vtriuſq; ſexus Chriſti

fideles, in hanc Confraternitatem inſcriptos & pro tempore inſcribēdos, obligamus, vt iuxta Capitula, Ordinationes, & Statuta Confraternitatis noſtræ ſub eadem Inuocatione in Eccleſia D. Virginis Claromontanæ inſtitutæ (pręſertim iuxta præſcripta à Patre Ordinis noſtri in Anno Dni 1641 edita) ſe regant & gubernent, cum ſint authoritate Apoſtolica condita & ordinata. Cupientes autem vt ipſi ac pro tempore exiſtentes dictæ Cōfraternitatis Confratres in piorum operum Exercitijs, Or-

dinationib9 prædictis expreſ-
ſis confoueantur, ac magis ad
ea in poſterum exercēda, nec
non alij Chriſti fideles ad di-
ctam Confraternitatem in-
grediendam per amplius in-
uitentur, dictaq; Eccleſia in
debita veneratione habeatur,
de Apoſtolicæ Sedis gratia, ac
indulto ſpeciali, ōnes & ſingu-
las Indulgentias, ac peccatorū
remiſſiones, nec non pænitē-
tiarum relaxationes, quibus
Romana ſub eadem inuocati-
one Archiconfraternitas, per
SS. Pont. VRBANVM
P.P. VIII. ſiue quoſcunque

illius Prædeceſſores, dotata, & aucta eſt, eidem Confraternitati in Eccleſia ſupradicta per Nos inſtitutæ & erectæ prædictarum literarum Apoſtolicarum vigore cõmunicamus. Volumus inſuper, vt Venerabilis huius Confraternitatis Capellanus ſeu Adminiſtrator, ſit modernus, & pro tempore exiſtens dictæ Eccleſiæ Rector ſeu eius Vicarius, qui nomina & cognomina omniũ Chriſti fidelium in eandem ſocietatem ingredi & deuotè recipi petẽtium in libro ad hoc ſpecialiter deputato poſſit in-

ſcribere, recipere, & admittere, ac omnia & ſingula facere quæ Fratres noſtri in Eccleſijs noſtris, ad hoc deputati facere poſſunt, & ritè conſueuerunt, prima tamen erectionis duntaxat excepta die, pro qua inſcriptionem, admiſſionem, & receptionem huiuſmodi, Ordinis Noſtri fratribus vel ob eorum diſtantiam, NN. ad quem ſpecialem deuotionem habemus reſeruamus. Vt verò Chriſti fideles intelligant cæleſtes theſauros, non quæſtus aut alicuius lucri gratia ex benignitate Sedis Apoſtolicæ

prouenire, conſcientiam oneramus, ne pro huiuſmodi admiſſione, ingreſſu, ſcriptura, aliquid temporalis lucri exigat, ſed gratis hæc omnia præſtet, quemadmodũ huius Cõfraternitatis Sanctiones habent & Capitula. Licitum tamen ipſi erit à Confratribus nouiter inſcriptis, & pro tempore inſcribendis eleemoſynam ſpõte oblatam recipere, & receptam ad ornatum Eccleſiæ vel alios pios vſus, vt eadem huius Confraternitatis Capitula concedunt, conuertere. Illud tamen adijcimus,

vt omnes Christi fideles in hanc Venerabilem Confraternitatem inscripti, & pro tempore inscribendi, Festum S. Angeli Custodis Dominica Prima post Festum S. Michàélis summa cum deuotione celebrent, quemadmodum etiã ipsa Archiconfraternitas, sub eadem inuocatione Romæ erecta celebrare consueuit. Porrò ad conseruandã omnimodam conformitatem, cum Confraternitatibus sub eadẽ inuocatione in nostris Ecclesijs erectis, sæpe dicti Confratres saccis albis in Processioni-

bus, & vexillis, in quib9 ex vna parte S. Angelus Custos, dextra manu puerum tenens, ex altera verò S. Paulus primus Eremita visibiliter post mortem Angelicis manibus in cælum delatus, sit depictus, vti debebunt. In quorum fidem præsentes Sigillo Prouinciæ Nostræ & Confraternitatis munitas manu propria subscribimus. Dat: in Claro Monte Częstochouien. Die Mensis. Anno.

Subscriptio, sigillum Patris eiusdem.

Sigillum Confraternit.

Subscriptio Administr. m.p.

Z tym Pátentem vdáć ſie do Jego Mośći Xiedzá Biſkupá/ ábo Officyalá Generálnego tey Diœceſiey w ktorey on Kośćioł ieſt o admiſsyą/ á zátym czás y dźień náznáczyć/ ktorego będźie miáłá odpráwowáć ſie Introdukcya/ ná ktorą iáko naylepiey ſie przygotowáć/ y przyſpoſobić ápparatow Bráckich/ oſobliwie Obraz/ Chorągiew/ kilká kap/ y świece lane mieć/ á iezeliby ták prędko ná to zdobydź ſie nie mogli/ tedy przynamniey mieć kilká kap Bráckich/ y kilká świec woſkowych nie máłych/ dla Proceſsyey.

Spoſob tedy ten powinien bydź ná Introdukcyą tego Bráctwá.

I.

Przed Introdukcyą ná kilká Niedźiel publikowáć to Bráctwo z Ambony po kazániu y dźień Introdukcyey iego náznáczyć.

II.

Dniá náznáczonego/ ktory przynależy bydź ábo w zacne iákie święto/ w ktore naywiętſzy konkurs bywa ludźi/ iáko w święto pátroná otego Kośćiołá/ ábo w dźień poświą-

cánia tegoż Kośćiołá/ badź w ktorakolwiek Niedźiele. Ráno ná poczatku Mßey wielkiey bedźie Processya z Naświetßym Sákrámentem. W pul Mßey Kazánie/ ktore bedźie odpráwowął ten Oćiec/ ktory bedźie Introdukowął to Bráctwo/ ná ktorym záleći nabożeństwo/ ktore powinien káżdy mieć do Anyolá Stróżá: badź też weźmie iáko inßa máteryą według vpodobánia swego/ tylko áby przywiodł te máteryą do rzeczy tego Aktu álbo Introdukcyey/ ktora śie odpráwuie.

III.

Ná koniec Kazánia ma publikowáć Introdukcyą lub popolsku/ lub po łáćinie tymi słowy.

Ego Fr. NN. Ordinis Sancti Pauli Primi Eremitæ vel NN. authoritate mihi concessa ab A R. P. Prouinciali NN. fundandi in hac Ecclesia, Cōuentu, vel Oppido N. Confraternitatem S. Angeli Custodis. Ideo idē Ego Nomine & authoritate Reuerendissimi P. Generalis Ordinis S.

Pauli primi Eremitæ, in ſimul nomine & authoritate A R. P. Prouincialis, ac totius ſacri Ordinis huius Protoeremitici inſtituo, planto, &c. Cōfraternitatem ſanctiAngeli Cuſtodis in hac Eccleſia NN. Diœceſis N. cū omnibus gratijs, Priuilegijs & Indulgentijs, quibus ſolent huiuſmodi Confraternitates, potiri, frui, & gaudere, ad laudem Sanctiſsimæ & Indiuiduæ TRINITATIS, Honorē Beatiſsimæ Virg: MARIæ, SS. Angelorum Cuſtodum, Beatiſsimi Patris Pauli Primi Eremitæ, ac Sanctorum & Sanctarum Dei. Et hoc in Nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.

To odpráwiwſzy. Te Deum laudamus ſpiewáć/ we dzwony wſzytkie dzwoniac/ po ktorym ſpiewániu Mſza ſpiewána ſie dokończy.

IV.

Po obiedźie przed Nießporem dobra godźina/ we dzwon dzwonić ná Kongregácyą/ ábo zgromádzenie ludźi/ stoł nágotowáć/ przykrywßy przykryćiem iákim/ ná ktorym Krucyfix postáwić miedzy para świec ná lichtárzách zápalonych/ á przytym położyć Regestr Bráciey do wpisowánia/ tákże y skrzynke Brácka/ ieżeli bydź może/ ábo miseczke Cynowa na iałmużne/ ktora beda ofiárowáć z swey dobrey woli. Gdźie przyßedßy Oćiec ktory Introdukuie to Bráctwo/ Exhortácya mieć bedźie/ po ktorey Veni creator odśpiewáią.

℣. *Emitte Spiritum tuum & creabuntu.*

℟. *Et renouabũ, &c.* iáko iest wyżey.

Wźiąwßy Regestr wyżey położonym sposobem/ przyimowáć proßacych sie do Bráctwá/ iáko iest wyżey.

Gdy sie ich wpiße kilkánaśćie/ tedy może Oćiec Duchowny/ nietylko ná káżdym z osobná/ recepcya y ádmissya ábo przyiećie mowić/ ále y nád oná oraz kilkanaśćia/ boby to

wielka praca w niemáłym zgromádzeniu ludźi: nád káżdym z osobna mowić.

To wpisowánie może bydź y przez cáły Nieszpor. Po wpisowániu tych wszytkich ktorzy prágnęli bydź w tym Bráctwie/ może bydź powtore máła przemowá do Bráciey y Siostr przyiętych/ tákże y do inszych vpominájąc y prosząc ich/ áby się w powinności swoiey poczuwáli/ drugich tákże do tego nabożeństwá prowádźili. Zá tym Te Deum laudamus záśpiewáć/ po Te Deum laudamus Litánią o śś Anyołách odpráwić przydawszy. Sancti Angeli Custodes nostri defendite nos in prælio, vt non pereamus in tremendo iudicio.

℣. *Angelis suis Deus mandauit de te.*
℟. *Vt custodiant te &c.*
℣. *Domine exaudi orationem meam.*
℟. *Et clamor meus ad te veniat.*
℣. *Dominus vobiscum,*
℟. *Et cum spiritu tuo.*

ORATIO.

DEus qui ineffabili prouidētia tua, &c. vt supra.

ORATIO II.

DEfende quæſumus Domine Beata MARIA ſemper Virgine intercedēte, Angelis Cuſtodib9 cuſtodientibus, iſtā ab omni aduerſitate Confraternitatē, & familiam hanc, toto corde tibi proſtratam, ab hoſtiū clementer tuere inſidijs. Per Dominum noſtrum, &c.

Rozchodzących ſie pokropić mowiąc: Benedictio Dei Omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, deſcēdat ſuper vos, & maneat ſemper.

Część Trzećia.

O Odpustách w tym Bráctwie y o nabożeństwie do ŚŚ. Anyołow Strożow nászych.

Pobudká do Nabożeństwá ku Anyołom Strożom nászym.

O Swiecony od Anyołá Ráphałá Tobiasz/ záwołáwszy do siebie Syná ktorego mu tenże Anyoł z drogi dálekiey zdrowo przywrocił/ rzecze. Co też możemy dáć temu Meżowi świętemu? ktoremu Syn odpowie. Coż mu zá zapłáte damy? abo co sie może godnego iego dobrodzieystwom náleść? on mie záprowádził y przyprowádził zdrowo/ pieniądze od Gábellá sam odebrał/ Zone mi ziednał/ y diabelstwo od niey odpedził/ wesela iey rodzicow nábáwił/ y mnie sámego od pożárćia Ryby wybáwił: spráwił to że y ty widziß świátło niebieskie/ wieleśmy od niego dobrego wźieli: Coż mu tedy słusznego dáć zá to możemy? ále proße ćie moy Oy-

ćie/

cże/ choćby chćiał przyiąć połowice z tych dobr ktoreśmy z sobą przywieźli/ &c. A my też co ták godnego y słusznego damy Anyołom Strożom náſzym/ zá ták wierną y pilną ich straż/ ktorą około nas przez ták wiele lat odpráwnią? Co zá ták vczynne y chętne posługi/ tym Duchom nam vsługuiącym? Co zá ták wiele rad/ y nápominánia mądrym poradnikom? Co zá pomoc ich y rátunek tym meżnym Rycerzom. Co náostátek zá ták wiele dobrodźieystw/ tym náſzym przychylnym dobrodźieiom? Oni bowiem są ktorzy popędliwość w nas do grzechu krocżą/ ktorzy nam zá námi woiuiąc/ przećiwko diabłu zwyćięstwo iednáią? ktorzy nas do płácżu serdecżney skruchy/ pokuty/ y modlitwy pobudzáią/ ktorzy náſze pobożne spráwy do Niebá z rádośćią zánoszą. Oni są bráćia náſzą/ ktorzy nas bárzo miłuią/ nas wſzedźie náucżáią/ bronią od złych przygod/ náſzego przyśćia do Niebá ocżekiwáią/ y żądáią tego/ áby sie námi Ráyskie mieszkánia nápełniły. Ciż są Duchowie święći/ ktorzy przy nas gdy śpiemy przytomnemi są Strożámi/ gdy sie mo-

olimy báwią sie przy nas z weselem / ktorzy nas ná duszy y ná ciele oświecáią / wvćiskách y dolegliwośćiách ćieszą / ná wodách / ná ziemi / nam dopomagáią / od chorob częstokroć wybawiáią. Ktorzy nas vmieráiących posilkuią / w wierze świętey potwierdzáią / od duchá złośliwego bronią / á po otrzymánym zwyćięstwie / do Ráiu ábo Czyścá prowádzą / y tám náwiedzáią y ćieszą. Coż im tedy damy / ábo co godnego będziem mogli wymyślić ich dobroczynnośći. Záiste nic inszego / tylko żebysmy im nabożeństwo wszelákie z sercá vprzeymego y goracym áffekttem pokázowáli. Dla tegoż sie tu niektore znáki nabożeństwá przećiwko Anyołom krotko podáwą / przez ktore Bráćia y Siostry / chęć swoie serdeczną / z tey straży Anyelskiey / przećiwko Chrystusowi y Przenaświętszey Mátce iego / y Anyołom Strożom swoim oświadczáć będą.

Rozdział I.

W ktorym iest summariusz odpustow Bráctwá tego.

I.

Pozwala Ociec S. Bráci y Siostrom/ ktorzy prawdziwie zá grzechy swoie żáłuiac/ onych sie wyspowiádáia y Naświetszy Sákráment przyima/ tego dniá ktorego do Bráctwá beda przyieci/ odpust zupełny/ y wszytkich grzechow zgłádzenie.

II.

Teyże Bráci y Siostrom/ ktorzy Jmienia IEZVS sercem ábo vsty w godzine śmierci wzywáć beda. Odpust zupełny.

III.

Tákże ná świeto Anyołá Stroża/ ktore w pierwsza Niedziele po ś. Michále przypada/ zupełny Odpust/ y wszytkich grzechow zgłádzenie: ktorego też odpustu moga dostapić wszyscy wierni Chrystusowi/ choć w Bráctwie nie beda/ tylko żeby Kośćioł ábo Káplice tego Bráctwá náwiedźili/ á w to Swie-

to prá-

to prawdziwy żal zá grzechy mieli / y onych sie wyspowiádawszy Náświetszy Sákráment przyieli.

IV.

Tákże ná Swieto Apostołow śś. Piotrá y Páwłá: ná świeto śś. Philippá y Jákubá: ná wtora Niedziele Miesiacá Czerwcá: zupełny Odpust.

V.

Ná káżda zásie Niedziele wtora inszych Miesiacow / siedm lat y tyle rázy dni czterdzieśći.

VI.

Ná świeto Národzenia Bożego. Oczyszczenia Błogosłáwioney Pánny Máryey: ná ś. Michał dniá osmego Máiá: ná ś. Stánisławi: ná ś. Janá Chrzćiciela národzenie: ná dzień ś. Páwłá pierwszego Pustelniká / ná dzień ś. Philippá Neriuszá / siedm lat y tyle rázy dni czterdzieśći.

VII.

Z teyże łáski Oycá świetego 60 dni Odpu-

ſku ſą pozwolone Bráci y Siostrom/ ilekroć ná Schádzkę iáką przybędą; ilekroć Officium Anyołá Stróżá będą odmawiáć/ lubo to w osobności/ lubo ná Schádzce; ilekroć Pielgrzymy/ vbogie/ w dom przyimą/ iáłmużnę dádzą/ ábo iáką Chrześćiáńską vczynność pokáżą; strony przećiwne pogodzą; Ciáłá vmárłych ná pogrzebie Chrześćiáńskim do grobu záprowádzą; gdy zá Naświętszym Sákrámentem/ ábo gdy do chorego nioso pойdą/ ábo w ten czás gdy dzwonek vsłyszą/ ná koláná vklęknąwszy Paćierz y Pozdrowienie Anyelskie zmowią; ábo też chorego poćieszą; gdy kogo ná drogę zbáwienną náprowádzą: gdy Bożego Przykazánia/ ábo inszych rzeczy do zbáwienia należących náuczą; ábo gdy co dobrego vczynią.

VIII.

Dostępuią też 300 dni odpustu/ ilekroć ná Mieśięcznych Processyách tego Bráctwá zá Naświętszym Sákrámentem idą.

IX.

Nákoniec 25. dni odpustu pozyskuią/ ile

kroć po dzwonieniu ná Páčierze ráno/ w południe/ y w wieczor/ Modlitwę przydádzą Anyele mnie tobie od Bogá zleconego/ etc. etc.

ROZDZIAŁ II.

W tym Rozdźiale iest Officium S. Anyołá Strożá, dla Anyelskiego Bráctwá y łáćinskie y polskie, tákże y drugie przydáne z Officium wielkiego zebráne.

OFFICIVM S. ANGELI CVSTODIS,

Ex varijs approbatis Ecclesiæ Hymnis, Antiphonis & Orationibus collectum.

AD MATVTINVM.

San-

SAncti Angeli Custodes nostri, defendite nos in prælio, vt non pereamus in tremendo iudicio.

DOmine labia mea aperies.
Et os meum annunciabit laudem tuã
Deus in adiutorium meum intende.
Domine ad adiuuandum me festina.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto.
Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Am. Allel.

A Septuagesima vsq; ad Pascha loco Allel. *dicitur* Laus tibi Domine Rex æternæ gloriæ.

HYMNVS.

ADeste sancti cœlites,
Et à quiete noxia
Mersos sopore tollite,
Deo propinquos iungite.
Per vos beati præpetes,
Phantasma noctis decidat:
Quicquid tenebris horridum
Nox intulit culpæ, cadat.
Vni Deo sit gloria,
Decora sit laudatio;

Vestraq́ de præsentia
Nobis sit exultatio.

ANTIPHONA.

REuersus est Angelus, qui loquebatur in me; & suscitauit me, sicut virum qui suscitatur à somno suo.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templum sanctum tuũ, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, qui es sanctorum gloria Angelorum; clemẽtiam tuam suppliciter exoramus, vt per illos semper, & vbique, opportunum tuæ ineffabilis prouidentiæ auxilium sentiamus, Per Dominum, &c.

AD LAVDES.

Sancti Angeli Custodes nostri, &c. *vt supra.*

Deus in adiutorium meum intende.
Domine ad adiuuandum me festina.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui, &c.

HYMNVS.

O Rbis patrator optime,
Qui quicquid est, potentiâ
Magna creasti, nec regis
Minore prouidentia.
Adesto, supplicantium
Tibi, reorum cœtui:
Lucisque sub crepusculum,
Lucem nouam da mentibus.
Tuusque nobis Angelus,
Signatus ad custodiam,
Hic adsit: à contagio
Qui criminum nos protegat.
Metum propellat hostium
Nostris procul de finibus:
Pacem procuret ciuium,
Fugetque pestilentiam.
Deo Patri sit gloria,
Qui quos redemit filius,
Et sanctus vnxit Spiritus,
Per Angelos custodiat, Amen.

ANTIPHONA.

LAudemus Dominum, quem laudant Angeli, quem Cherubim & Seraphim,

Sanctus, Sanctus, Sanctus, proclamant.

℣. Ascendit fumus aromatum in conspectu Domini.

℞. De manu Angeli.

Oremus.

MAgnificet te Domine, sanctorum Angelorum tuorum felicitas, quia & illis gloriam sempiternam, & illorum nobis opem ineffabili prouidentia contulisti. Per Dominum nostrum, &c.

AD PRIMAM.

Sancti Angeli custodes, &c. *vt supra.*

Deus in adiutorium meum intende, &c. *vt supra.*

HYMNVS.

O Gloriosi Principes
Cœli, triumphales Duces,
Simul creati cum nouâ
Nascentis Orbis Machina.
Vos inuocamus supplices,
A nobis famem pellite:
Sint bella longe, sit lues;
Sint prosperi vitæ dies.

Vni Deo sit gloria,
Decora sit laudatio:
Vestraq; de præsentia,
Nobis sit exultatio.

ANTIPHONA.

IN conspectu gentium nolite timere, vos enim cordibus vestris adorate, & timete Deū, Angelus enim eius vobiscū est.

℣. Stetit Angelus iuxta aram templi.

℟. Habens turribulum aureum in manu sua.

Oremus.

OMnipotens & misericors Deus, qui nos Angelica custodia munire dignatus es; concede quæsumus, vt tanta protectione securi, & à prauis cogitationibus liberemur in mente, & ab omnibus aduersitatibus eruamur in corpore. Per Dominum nostrum, &c.

AD TERTIAM.

Sancti Angeli custodes nostri, &c. *vt supra.*

Deus in adiutorium meum intende, &c. *vt supra.*

HYMNVS.

NVnc ô beati Spiritus,
Adeste nobis cœlitus:
Et nos volatu perpeti,
Inferte cœli sedibus.
Vt mox leuati vinculis,
Grauiq; mole corporis,
Migremus ad vos illicò,
Choro locati cœlico.
Vni Deo sit gloria,
Decora sit laudatio:
Vestraq; de præsentia,
Nobis sit exultatio.

ANTIPHONA.

VIuit Dominus, quia custodiuit me Angelus eius & hinc euntem, & ibi commorantem, & inde huc reuertentem.

℣. Dominus sit in itinere nostro.

℟. Et Angelus eius comitetur nobiscũ

Oremus.

PRæsta nobis quæsumus Domine, auxilium gratiæ tuæ; vt sanctorum Angelorum cultui conuenienter intenti, liberemur

ab ho-

ab hostibus mentis & corporis. Per Dominum nostrum, &c.

AD SEXTAM.

Sancti Angeli custodes nostri, &c. *vt supra.*

Deus in adiutorium, &c. *vt supra.*

HYMNVS.

Ciues supernæ Curiæ,
Nostræ salutis vindices,
Cœlestis oræ nuntij,
Regni superni milites.
Intra Tonantis Regiam,
Choros agentes psallite:
Et nos ab Orci faucibus,
Manu potenti tollite.
Vni Deo sit gloria, &c. vt supra.

ANTIPHONA.

OMnes sunt administratorij Spiritus, in ministerium missi, propter eos qui hæreditatem capiunt salutis.

℣. Benedicite Dominum omnes Angeli eius.

℟. Potentes virtute facientes verbum illius.

Oremus.

DEus omnium fidelium pastor & rector, famulum tuum N. quem Pastorem Ecclesiæ tuæ præesse voluisti, propitius respice, & sanctorum Angelorum patrocinio confidentem, vnà cum Antistite nostro, & omnibus Angelicæ Confraternitatis, Fratribus, Protectoribus, & Benefactoribus perpetua defensione cõserua. Per Dominum nostrum, &c.

AD NONAM.

Sancti Angeli Custodes, &c. *vt supra.*
Deus in adiutorium meum, &c. *vt supra.*

HYMNVS.

O Principes Altissimi,
Dei fideles Nuntij,
Ad vos gementes tollimus,
Manus, & vota pandimus.
Nunc ira satu percitum,
Nobis Tonantem flectite:
Sæuire pænis debitis,
Nec in reos permittite.
Vni Deo sit gloria, &c. vt supra.

Antiphona.

O Dominator cœlorum, mitte Angelum tuum bonum ante nos, in timore & tremore magnitudinis brachij tui; vt metuant qui cum blasphemia veniunt aduersus sanctum populum tuum.

℣. Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum.

℟. Et eripiet eos.

Oremus.

ILlustra Misericors Deus Diuina gloria tua Regem nostrum, Reginam, & prolē Regiam, eiusq; exercitum, custodia & cautella Angelorum circumda, vt omni gentium & Hæreticorum feritate depressa incessabili te gratiarū actione laudemus. Per Dominum nostrum, &c.

AD VESPERAS.

*S*ancti Angeli Custodes, &c. *vt supra.*

Deus in adiutorium meum, &c, *vt supra.*

HYMNVS.

CVstodes hominum, psallimus Angelos,
Naturæ fragili, quos Pater addidit

Cœlestū, comites, insidiantibus
Ne succumberet hostibus.
Nam quod corruerit proditor Angelus,
Concessis meritò pulsus honoribus:
Ardens inuidiâ pellere nititur
Quos cœlo Deus aduocat.
Huc Custos igitur peruigil aduola,
Auertens patria de tibi credita,
Tam morbos animi quam requiescere
Quicquid non sinit incolas.
Sanctæ sit Triadi, laus pia iugiter,
Cuius perpetuò numine machina
Triplex hæc regitur, cuius in omnia,
Regnat gloria sæcula, Amen.

Antiphona.

SAncti Angeli Custodes nostri defendite nos in prælio vt non pereamus in tremendo iudicio.

℣. Angelis suis Deus mandauit de te.

℟. Vt custodiant te in omnibus vijs tuis.

Oremus.

DEvs qui ineffabili prouidentia, sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam

mittere dignaris; largire supplicibus tuis, & eorum semper protectione defendi, & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum, &c.

AD COMPLETORIVM.

Sancti Angeli Custodes, &c. *vt supra.*
Conuerte nos Deus salutaris noster,
Et auerte iram tuam à nobis.
Deus in adiutorium meum intende.
Domine ad adiuuandum me festina.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto.
Sicut erat in principio & nunc & semper, &c. *vt supra.*

HYMNVS.

TE lucis ante terminum,
Rerum creator poscimus,
Vt nos quiescentes, tuus
Hac nocte seruet Angelus.
Per hunc recedant somnia,
Et noctium phantasmata:
Hic, supplicum victus prece,
Noctis fuget pericula.
Præsta beata Trinitas,

Concede simplex vnitas,
Vt peruigil sit, pro tuis
Missus minister seruulis.

Antiphona.

ANgeli, Archangeli, Throni, Dominationes, Principatus, & Potestates, Virtutes cœlorum, Cherubim atq; Seraphim intercedite pro nobis, vt vigilemus cum Christo, & requiescamus in pace.

℣. Scuto circumdabit te veritas eius.

℟. Non timebis à timore nocturno,

Oremus.

VIsita quæsumus Domine habitationem istam, & omnes insidias inimici ab e longè repelle; Angeli tui sancti habitent in ea, qui nos in pace custodiant, & benedictio tua sit super nos semper, Per Dominum nostrum, &c.

Aliud Paruum

OFFICIVM

Collectum ex Maiori Officio, approbato, à PAVLO V. & omnibus ad recitandum conceſſo.

Liberum autem erit, ſiue hoc Officium, ſiue prius poſitum ad placitum, pio Sodali recitare,

AD MATVTINVM.

DOmine labia mea aperies,
Et os meum annunciabit laudem tuam.
Deus in adiutorium meum intende.
Domine ad adiuuandum me feſtina.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto.
Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum, Amen. Allel.
A Septuageſima, vſq; ad Paſcha loco Alleluia *dicitur:* Laus tibi Domine, Rex æternæ gloriæ.

HYMNVS.

CVstodes hominum psallimus Angelos,
Naturæ fragili, quos Pater addidit
Cœlestis, comites: insidiantibus
Ne succumberet hostibus.
Nam quòd corruerit proditor Angelus,
Concessis meritò pulsus honoribus:
Ardens inuidiâ pellere nititur
Quos cœlo Deus aduocat.
Huc custos igitur, peruigil aduola,
Auertens patria de tibi creditâ,
Tam morbos animi, quam requiescere
Quicquid non sinit incolas.
Sanctæ sit Triadi, laus pia iugiter,
Cuius perpetuo numine machina
Triplex hæc regitur, cuius in omnia
Regnat gloria sæcula, Amen.

Antiphona.

BEnedicite Domino omnes Angeli eius potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem sermonum eius.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEvs qui ineffabili prouidentia, sanctos Angelos tuos, ad nostram custodiam mittere dignaris, largire supplicibus tuis, & eorum semper protectione defendi, & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c. Qui tecum viuit, &c.

AD LAVDES.

Deus in adiutorium meum intende.
Domine ad adiuuandum me festina.
Gloria Patri & Filio, & Spiritui sancto, &c. Alleluia.

HYMNVS.

ÆTerne Rector syderum,
Qui, quidquid est, potentia,
Magna creasti, nec regis
Minore prouidentia,
Adesto supplicantium
Tibi reorum cœtui,
Lucisque sub crepusculum

Lucem nouam da mentibus.
Tuusq; nobis Angelus
Electus ad custodiam.
Hic adsit: à contagio
Vt criminum nos protegat.
Nobis Draconis æmuli
Versutias exterminet;
Ne rete fraudulentiæ
Incauta nectat pectora.
Metum repellat hostium
Nostris procul de finibus:
Pacem procuret ciuium,
Fugetq; pestilentiam.
Deo Patri sit gloria,
Qui, quos redemit Filius,
Et sanctus vnxit Spiritus,
Per Angelos custodiat, Amen.

Antiphona.

REuersus est Angelus, qui loquebatur in me, & suscitauit me, quasi virum, qui suscitatur à somno suo

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℞. Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

Deus qui ineffabili prouidentia, &c. *vt supra.*

Ad Primam.

Deus in adiutorium meum, &c. *vt supra*

Hymnvs.

IAm lucis orto sydere,
Deum precemur supplices,
Vt in diurnis actibus,
Nos seruet à nocentibus.
Linguam refrænans temperet,
Ne litis horror insonet:
Visum fouendo contegat,
Ne vanitates hauriat.
Sint pura cordis intima,
Absistat & vecordia:
Carnis terat superbiam,
Potus cibiq; parcitas,
Vt cum dies abscesserit,
Noctemq; sors reduxerit,
Mundi per abstinentiam,

Ipsi canamus gloriam,
Deo Patri sit gloria,
Eiusque soli Filio,
Cum Spiritu Paraclito,
Nunc, & per omne sæculum, Am.

Antiphona.

Angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis.

℣. Stetit Angelus iuxta aram templi.

℟. Habens turribulum aureum in manu sua.

Oremus.

Deus qui ineffabili prouidentia, &c. *vt supra.*

Ad Tertiam.

Deus in adiutorium meum, &c. *vt supra.*

Hymnus.

NVnc sancte nobis Spiritus,
Vnum Patri cum Filio,
Dignare promptus ingeri,
Nostro refusus pectori.
Os, lingua, mens, sensus, vigor,
Confeßionem personent,

Flam-

Flammescat igne charitas,
Accendat ardor proximos.
Præsta Pater piissime,
Patriq; compar vnice,
Cum Spiritu Paraclito
Regnans per omne sæculum, Am.

Antiphona.

LAudemus Dominum quem laudant Angeli, quem Cherubim & Seraphim Sanctus, Sanctus, Sanctus, proclamant.

℣. Ascendit fumus aromatum in conspectu Domini.

℟. De manu Angeli.

Oremus.

Deus qui ineffabili prouidentia, &c. *vt supra.*

Ad Sextam.

Deus in adiutorium meum, &c. *vt suprà.*

Antiphona.

REctor potens verax Deus,
Qui temperas rerum vices,
Splendore manè illuminas,
Et ignibus meridiem.

Extingue flammas litium,
Aufer calorem noxium,
Confer salutem corporum,
Veramq́; pacem cordium.
Præsta Pater piјßime,
Patriq́; compar Vnice,
Cum Spiritu Paraclito,
Regnans per omne sæculum, Am.

Antiphona.

Angeli eorum semper vident faciem Patris mei qui in cœlis est.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templum sanctum tuum & confitebor nomini tuo.

Oremus.

Deus qui ineffabili prouidentia, &c. *vt supra.*

AD NONAM.

Deus in adiutorium meum intende, &c. *vt supra.*

HYMNVS.

R*Erum Deus tenax vigor,*
Immotus in te permanens,

Lucis diurnæ tempora,
Successibus determinans.
Largire lumen vespere,
Quo vita nusquam decidat,
Sed præmium mortis sacræ,
Perennis instet gloria.
Præsta Pater piissime,
Patrique compar Vnice,
Cum Spiritu Paraclito
Regnans per omne sæculum, Am.

Antiphona.

Laudate Deum omnes Angeli eius, laudate eum omnes virtutes eius.

℣. Adorate eum.

℟. Omnes Angeli eius.

Oremus.

Deus qui ineffabili prouidentia, &c. *vt sup.*

AD VESPERAS.

Deus in adiutorium meum intende, &c. *vt supra.*

Hymnus.

Custodes hominum psallimus, &c. vt supra in matutinis.

Antiphona.

S. Angeli custodes nostri defendite nos in prçlio vt nõ pereamꝰ in tremẽdo iudicio.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templum, &c. *vt supra.*

Oremus.

Deus qui ineffabili prouidentia, &c. *vt supra.*

AD COMPLETORIVM.

Conuerte nos Deus salutaris noster, &c.
Deus in adiutorium meum, &c. *vt supra,*

Hymnus.

TE lucis ante terminum,
Rerum Creator poscimus;
Vt pro tua clementia
Sis præsul, & custodia.
Procul recedant somnia,
Et noctium phantasmata;
Hostemq; nostrum comprime,
Ne polluantur corpora.
Præsta, Pater piyßime,
Patriq; compar Vnice,

Cum Spiritu Paraclito
Regnans per omne sæculum, A.

Antiphona.

Benedictus Deus qui misit Angelum suum & eruit seruos suos, qui crediderunt in eum.

℣. Custodi nos Domine vt pupillam oculi.

℟. Sub vmbra alarum tuarum protege nos.

Oremus.

VIsita quæsumus Domine habitationem istam, & omnes insidias inimici ab ea longe repelle: Angeli tui sancti habitent in ea, qui nos in pace custodiant & benedictio tua sit super nos semper. Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c.

Orationem sequentem deuote post Officium recitantibus Leo X. Papa, defectus & culpas in eo persoluendo ex humana fragilitate contractas indulsit, & dicitur flexis genibus.

SAcrosanctæ & indiuiduæ Trinitati, crucifixi Domini nostri Iesu Christi humanitati, Beatissimæ ac gloriosissimæ Virginis

Mariæ fæcunditati atq; integritati, & omniũ Sanctorum vniuersitati, sit sempiterna laus, honor, virtus, & gloria ab omni creatura, nobisq; remissio peccatorum, per infinita sæcula sæculorum, Amen.

Et beata viscera Mariæ Virginis quæ portauerunt æterni Patris Filium.

Et Beata vbera quæ lactauerunt Christum Dominum. Pater noster, Aue Maria.

OFFICIVM MALE, S. ANYOŁA STROZA.

Z rozmáitych Hymnow, Kollekt, y Antyphon od Kośćiołá ś. przyiętych sporządzone, y po Polsku przetłumáczone.

NA IVTRZNIą.

SWięći Anyołowie strożowie náßy brońćie nas w potrzebie náßey, ábyśmy nie zginęli.

neli ná strászným sądźie Páńskim.

℣. Pánie otworzysz wárgi moie/

℞. A vstá moie będą sławić chwałę twoię.

℣. Boże pospiesz ku wspomożeniu memu.

℞. Pánie pokwáp sie ku rátunku memu.

℣. Chwałá Oycu/ y Synowi/ y Duchowi ś.

℞. Jáko byłá ná początku/ y teraz y záwsze/ y ná wieki wiekow/ Amen. Alleluia. *od Stárego zapustu áż do Wielkieynocy, miásto Alleluiá mowić:* Chwałá tobie Chryste Krolu wiecżney chwały.

HYMN.

Dvchowie święći przybądźćie,
A násze sercá rozwiążćie.
Od szkodliwey nam gnuśnośći,
Nas wiodąc do pobożnośći.

Przez was święći Anyołowie
Cokolwiek w nas źli duchowie
Wzniećili, precz niech odeydźie,
A czysta myśl násza będźie.

Bogu chwałá bądź iednemu,
W Troycy świętey chwalebnemu,
A nam z wászey obecnośći,
Niechay przybędźie rádośći. Am̄.

Antiphona.

Wroćił się Anyoł ktory mowił we mnie/ y obudźił mię/ iáko mężá ktory bywa obudzony ze snu swego.

℣. Przed obecnośćią Anyołow twych/ śpiewáć ći bede moy Boże.

℟. Bedeć oddawał cześć w Kośćiele twoim/ y bede wyznawał imię święte twoie.

Modlitwá.

WSzechmogący wieczny Boże/ ktoryś iest chwałą świetych Anyołow twoich/ prosimy pokornie świetey łáskáwośći twoiey/ ábyśmy przez nich ná káżdym mieyscu/ y káżdego czásu/ niewymowney opátrznośći twoiey dogodnego rátunku doznawáli. Przez Páná nászego Iezusá Chrystusá/ ktory z tobą żywie y kroluie w iedności Duchá ś. ná wieki wiekow/ Amen.

Pánie wysłuchay modlitwe moię.

A wołánie moie niech do ciebie przyidźie.

℣. Błogosławmy Pánu.

℟. Bogu dźieki.

℣. A wiernych dusze przez miłośierdźie Boże niech odpoczywáią w pokoiu/ ℟. Amen.

NA LAVDES.

SWięći Anyołowie ſtrożowie náſsi/ brońćie nas w potrzebie náſzey/ ábyſmy nie zginęli/ ná ſtráſznym ſądźie Páńſkim.

Boże poſpieſz ku wſpomożeniu mému.

Pánie pokwáp ſie ku rátunku memu.

Chwałá Oycu/ y Synowi/ y Duchowi ś.

Iáko byłá ná początku/ y teraz/ y záwſze/ y ná wieki wiekow/ Amen. Alleluia.

HYMN.

Boże iedyny w iſtnośći,
Troiaki w oſobie iednośći,
Ktoryś świát ſtworzył w możnośći,
Rządźiſz w dźiwney opátrznośći.
Vſłyſz prożby wołáiących,
Tobie w modlitwách ſłużących,
Gdy vchodzą ćienie nocne,
Oświeć nas świátło wſzechmocne.
Poślyi nam Anyołá twego,
Do ſtraży náznáczonego,
Ktory nas niechay od złośći
Strzeże, záchowa ſproſnośći.
Niech będźie nie pokaláný,
Czyſty żywot, bez przygány.

Niech

Niech twą pałamy miłośćią,
Zá Anyelską opátrznośćią.
Wieczna chwałá Oycu, ktory
Niech strzeże przez swe Anyoły,
Ktorych Syn iego wyzwolił,
Duch święty łáską ozdobił.

Antiphona.

Chwalmy Páná ktorego chwała Anyołowie / ktoremu Cherubinowie y Seráphinowie / Swięty / Swięty / Swięty / głosy nie vstawáiacemi śpiewáią.

℣. Podniosł sie dym wdźięcznego kádzenia przed oblicze Boże.

℟. Z Ręku Anyelskich.

Modlitwá.

NIechay ćie wielbi pánie Swiętych Anyołow twoich / błogosłáwione szcześćie / iżeś y onych chwałą wieczną / y nas ich pomocą / przez niewymowną swoie opátrzność obdárzyć raczył. Przez Páná nászego / etc.

NA PRIMĘ.

Swięći Anyołowie strozowie nászi / etc. *iáko wyżey.*

Boze poſpieß/ etc.
Chwałá Oycu/ etc.

HYMN.

O Przechwalebni Hetmáni,
Sławni w niebie tryumpháni,
Ktorzyśćie záráżem z nową,
Stáneli świátá máchiną.
Prośimy was glod odpadźćie,
Woyny, powietrzá: á rządźćie
Nas w porządnym pokoiu,
Niech dni będą prożne boiu.
Bogu chwałá bądź iednemu,
W Troycy świętey chwalebnemu,
A nam z wáßey przytomnośći,
Niechay przybędźie rádośći,

Antiphona.

Przy obecnośći narodow nieboyćie śię: wy ábowiem w ſercách wáßych pokłon oddáwayćie/ á boyćie śie Bogá/ Anyoł bowiem iego z wámi ieſt.

℣. Stánał Anyoł przy Ołtarzu kośćielnym.

℟. Máiąc kádźielnice złotą w ręce ſwoiey.

Modlitwá.

WSzechmogący y wieczny Boże/ ktoryś nas strażą Anyelską opátrzyć raczył/ day nam to prosimy/ ábyśmy zá táką ich obroną będąc bespiecznymi/ y od złych myśli byli ná duszy wyzwoleni/ y od wszelákich przećiwności ná ćiele zostáli wolnemi. Przez Páná nászego Jezusá Chrystusá/ ꝛc.

NA TERCIĄ.

Swięći Anyołowie/ ꝛc. *iáko wyżey.*

Boże pospiesz/ ꝛc.

Chwałá Oycu/ y Synowi/ ꝛc.

HYMN.

Teraz święći Anyołowie,
Z gornego domu duchowie,
Do nas pomocą przybądźćie,
Drogę do niebá sporządźćie.
Abyś z ćiáłá wyzwoleni,
Byli od was wprowádzeni.
Gdźie się z Chrystusem ćieszyćie,
Wielmożność iego sławićie.
Chwałá bądź Bogu iednemu,
W Troycy swiętey chwalebnemu,

A my z wáſzey przytomnośći,
Niechay nábedziem rádośći.

Antiphoná.

Zyie Pan iż mie ſtrzegł Anyoł iego/ y w onym ztąd odeśćiu/ y tám w przebywániu/ y tu do was ztámtąd náwroceniu.

℣. Pan niechay bedzie w drodze náſzey.
℟. A Anyoł iego niech z námi przebywa.

Modlitwá.

RAcż nam vdźielić prośimy ćie Pánie/ rátunku łáſki twoiey/ ábyſmy świetych Anyołow twoich cżći przyſtoynie pilnuiąc/ byli wybáwieni od nieprzyiaćioł duſznych y ćieleſnych. Przez Páná náſzego/ ꝛc.

NA SEXTĘ.

Swieći Anyołowie/ ꝛc.
Boże poſpieſz/ ꝛc.
Chwałá Oycu/ ꝛc.

Hymn.

O Mieſzkáńcy niebieſkiego
Dworu, á zdrowia náſzego
obrońcy, gorni poſłowie,

 Wale-

Waleczni bohátyrowie.
Ná dworze Królá wielkiego,
Odpráwuiąc chwałę iego.
Nas od piekielney páßczeki,
Wyzwolćie mocą swey reki.
Chwałá bądź Bogu, &c.

Antiphoná.

Wßyscy są sprawcámi duchowie / ná posługę tych posłáni ktorzy dziedzictwo przyimuią zbáwienia.

℣. Błogosławćie Páná wßyscy Anyołowie iego.

℟. Potężni w mocy ktorzy pełnićie słowo iego.

Modlitwá.

BOże wßytkich wiernych Páśterzu y rządźco / ná sługę twoiego N. ktoregoś chćiał mieć zá Páśterzá Kośćiołá twoiego / rácz miłośćiwie weyźrzeć / ktory vfá w obronie Anyołow twoich / tákże z nim pospołu Biskupá náßego / y wßytke Bráćia Bráctwá Anyelskiego / z obrońcámi y Dobrodźieiámi iego / w obronie wieczney rácz chowáć. Przez Páná náßego / ꝛc.

NA NONĘ.

Swięći Anyołowie/ ꝛc.
Boże poſpieß/ ꝛc.
Chwáłá Oycu/ y Synowi/ ꝛc.

Hymn.

DVchowie niebá świetnego,
Wierni ſprawcy Bogá ſwego.
Do was ręce podnośimy,
Y głos płácżliwy wnośimy.
Iżeby Bog zágniewány,
Przez was nam był vbłagány:
Nie karał według zásługi:
Miał w miłośći ſwoie ſługi.
Chwałá bądź Bogu, &c.

Antiphoná.

O Pánie niebieſki poślyi Anyołá twoiego dobrego przed námi w boiáźni y we drzeniu wielmożnego rámienia twoiego/ żeby ſie ſtrácháli ći/ ktorzy z bluźnierſtwem idą przećiwko świetemu ludowi twoiemu.

℣. Wpuśći Anyoł Páńſki obrone ſwoie w około boiacych ſie iego.

℟. Y wyrwie one.

Modlitwá.

RAcż oświećić miłośćiwy Boże/ łáską twoią Krolá Páná nászego/ Krolową y potomstwo ich/ tákże woysko iego strażą y obroną Anyelską rácż opátrzyć / áby zá oddaleniem wszelákiey srogośći Pogáńskiey y Heretyckiey/ bez przestánku tobie dźiękuiąc/ mogli ćię chwalić. Przez Páná nászego Jezusá Chrystusá/ ꝛc.

NA NIESZPOR.

Swięći Anyołowie/ ꝛc.
Boże pospiesz/ ꝛc.
Chwałá Oycu/ ꝛc.

Hymn.

STrażniki narodu ludzkiego chwalemy,
Nimi się od Bogá dánemi szczyćimy :
Bo nam Bog Anyoły ku strażey dárował,
Aby nas Czárt nie woiował.
Bo iż sprosnie Lucyper vpadł zdrádliwy,
Ktoremu Bog odiął iáko spráwiedliwy
Niebieskie godnośći. zazdrość w nim spráwuie,
Ze nam niebo odeymuie.

Do nas tedy ochotnie Strożu przybywąy,
Odwrácay co złego á nieomießkiway,
Ták dußne choroby, iák y niepokoie,
Gdy chcą mießáć chwalce twoie.
Troycy świetey chwałá niechay będźie wieczna,
Ktory iest nád niebem, władza dostáteczna
Nád źiemią, nád morzem iey chwałá nie
Choć świát ták wielki przeminie. (zginie,

Antiphoná.

Swięći Anyołowie ſtrożowie náßy/ broń⸗ćie nas w potrzebie náßey/ ábyſmy nie zginęli/ ná ſtráßnym ſądźie páńſkim.

℣. Anyołom ſwoim Bog przykazał.

℟. Aby ćię ſtrzegli po wßytkich drogách twoich.

Modlitwá.

BOże ktory z niewymowney opátrznośći Anyoły twoie święte/ ku ſtraży náßey poſyłáć nam raczyß : vżycz á zdarz twoim pokornym ſługom/ ábyſmy záwżdy ich pomocą obronieni byli/ y z wiecznego z nimi towárzyſtwá ſię ćießyli.

Przez Páná náßego Jezuſá Chryſtuſá ⁊c.

NA KOMPLETĘ.

Swięći Anyołowie/ etc.

℣. Náwroć nas do śiebie Boże zbáwienie náße.

℟. Y odwroć gniew twoy od nas

℣. Boże pośpieß ku wspomożeniu memu.

℟. Pánie pokwáp śie ku rátunku memu.

Chwałá Oycu/ y Synowi/ y Duchowi/ świętemu.

Jáko byłá ná początku/ etc.

Hymn.

PRzedzáśćiem wieczorney zorze,
Prośim wßechmogący Boże,
Abyś nam w tey ćiemney nocy,
Dał Anyołá ku pomocy.
Przez tego sny y pokuśy,
Niech nie przeßkadzáią dußy,
Anyoł prośbą zwyćiężony,
Niech przybędźie do obrony.
Zdarz to Troyco przechwalebna,
Ktoraś w istnośći swey iedná,
Aby był czuyny nád námi,
Twoy posłániec z obronámi:

An-

Antiphona.

Anyeli/ Archányeli/ Throny/ Páństwá/ Xiążetá/ Mocárstwá/ Mocy niebieskie/ Cherubinowie/ Seráphinowie/ przyczyńcie sie zá námi/ ábyśmy czuli z Chrystusem/ y odpoczywáli w pokoiu.

℣. Tarczą záſtáwi cie prawdá iego.

℟. Nie bedźieß sie bał od ſtráchu nocne°.

Modlitwá.

RAcz náwiedźić prosimy cie Pánie mießkánie to/ y wßytkie zdrády nieprzyiaćielskie od niego precz rácz oddalić/ Anyolowie świeći twoi niecháy w nim mießkáią/ ktorzyby nas w pokoiu ſtrzegli/ á błogosłáwieństwo twoie niech bedźie nád námi. Przez Páná náßego Jezusá Chrystusá/ ꝛc. Amen.

DRVGIE OFFICIVM MALE,

z Brewiarzá Rzymskiego zebráne z roskazánia Oycá S. Pawla V. dáne, y do odpráwowánia ludziō oboiey płci przez niego pozwolone.

Wolno tedy ktore śię podobáć będźie według vpodobánia swego káżdemu, ták w Bráctwie Anyołá Strożá będącemu, iáko y inßym, bądź pierwße, bądź to pośladnie odpráwowáć.

NA IVTRZNIą.

℣. Pánie otworzyß wárgi moie.

℟. A vstá moie będą opowiedáć chwałę twoie.

℣. Boże przybądź ku rátunku memu.

℟. Pánie pospieß ku wspomożeniu memu.

Chwałá Bogu Oycu/ etc. *Od stárego zápustu*

puſtu, áż do Wielkiey nocy miáſto Alleluia. mowić Chwałá tobie Boże Krolu wieczny chwały.

HYMN.

Strażniki narodu ludzkiego chwalimy,
Niemi ſie od Bogá dánemi ſzczyćimy,
Bo nam Bog Anyoły ku ſtraży dárował,
Aby nas czárt nie woiował.
Bo iż ſproſnie Lucyper vpadł zdrádliwy,
Ktoremu Bog odiął, iáko ſpráwiedliwy,
Niebieſkie godnośći, zazdrość w nim
ſpráwuie,
Ze nam niebo odeymuie.
Do nas tedy Strożu ochotnie przybyway,
Odwracay co złego, á nie omieſzkiway,
Ták duſzne choroby iák y niepokoie,
Gdy chcą mieſzáć chwalce twoie.
Troycy świetey chwałá niechay bedzie wieczna
Ktorey ieſt nád niebem władza doſtá-
teczna,
Nad ziemią nád morzem, iey chwałá nie
zginie,
Choć świát ták wielki przeminie.

Antiphona.

Błogosławćie Pánu wßyscy Anyołowie iego potężni w moc/ czyniąc słowo iego / ná vsłyßenie głosu mowy iego.

℣. Przed obliczności Anyołow twoich śpiewáć ći będę moy Boże.

℟. Będęć oddawał cześć w Kośćiele ś. twoim/ y będę wyznawał imię ś. twoie.

Modlitwá.

BOże ktory z niewymowney opatrznośći Anyoły twoie ś. ku straży náßey posyłáć nã raczyß / vżycz ázdarz twoim pokornym sługom/ ábysmy záwżdy ich pomocą obronieni byli/ y z wiecznego z nimi towárzystwá sie cießyli. Przez Páná Jezusá Chrystusá / ktory krolule z Bogiem Oycem/ y z Duchem ś. ná wieki wiekow/ Amen.

NA LAVDES.

Boże przybądź ku rátunku memu/ ꝛc.
Chwałá Bogu Oycu/ ꝛc.

HYMN.

Boże iedyney istności,
Troiáki w osob iedności,
Ktorys świát stworzył w możności,
Rządźiß w dźiwney opátrzności.
Vsłyß prośby wołáiących,
Tobie w modlitwách służących,
Gdy vchodzą ćienie nocne,
Oświeć nas świátło wßechmocne.
Pośliy nam Anyołá twego
Do straży náznáczonego,
Ktory nas niechay od złośći
Strzeże, záchowa sprosności.
Niech bedźie niepokalány,
Cżysty żywot przez nagány.
Niech twą pałamy miłośćią,
Zá Anyelską opátrznośćią.
Wieczna chwałá Oycu ktory,
Niech strzeże przez swe Anyoły,
Ktorych Syn iego wyzwowił,
Duch święty łáską ozdobił.

Antiphona.

Wroćił sie Anyoł ktory mowił we mnie/ y wzbudźił mie iáko Meżá/ ktory bywa obu=

dzony zesnu swego.

℣. Przed oblicznościa Anyołow śpiewáć ci bede Boże moy.

℟. Bedeć oddawáł cześć w Kościele ś. twoim/ y bede wyznawał imie świete twoie.

Modlitwá.

BOże ktory z niewymowney opátrzności Anyoły twoie świete ku straży nászey/ ec. *iáko wyżey.*

NA PRIMĘ.

Boże przybadź ku rátunku memu/ ec.

H Y M N.

Po weśćiu Lámpy słoneczney,
Vkorzmy śie mocy wieczney.
Prosząc by nam dźienne spráwy,
Błogosłáwił Bog łáskáwy.
Aby iezyk ták miárkował,
Coby swarow nie miłował.
Wzrok áby raczył vskromić,
A od proznośći vchronić.
Niech serce czyste w nas spráwi,
Chęć do chwały swey náprawi.

Ná obroku ſkromnym ćiáło,
Niechayby ſię vmartwiáło.
Zęgdy iáſny dźień vſtąpi,
A nocna ćiemność náſtąpi.
Będąc czyśći zá ſkromnośćią.
Zácżniem mu dźięki z rádośćią.
Bogu Oycu wſzechmocnemu,
Y Synowi iedynemu.
I Duchowi co poćiechy dawa,
Niech wiecżnie cżeść nię vſtawa.

Antiphona.

Anyołom ſwoim Bog przykazał/ áby ćię ſtrzegli po wßytkich drogách twoich.

℣. Stánął Anyoł przed Ołtarzem Kośćielnym.

℟. Máiąc kádźielnice złotą w ręce ſwoiey.

Modlitwá.

Boże ktory z niewymowney opátrznośći Anyoły twoie/ ⁊c.

NA TERCIĄ.

Boże przybądź ku rátunku memu/ ⁊c.

Hymn.

TEraz Duchu wiekuisty,
Oycu z Synem iednoisty.
Racz przybyć w nasze rozlany
Sercá, gośćiu pożądány.
Vstá, iezyk, wnetrzne śiły,
Zdarz by ćie godnie wielbiły.
A rospal nasze wnetrznośći,
Ku bliźnich nászych miłośći.
Zdarz to Oycze dobrotliwy,
Zdarz Synu iego prawdziwy,
Ktory z Duchem ś. wiecznie,
Kroluiesz Boże społecznie.

Antiphona.

Chwałmy Páná ktorego chwalą Anyołowie/ ktoremu Cherubinowie/ y Seráphinowie/ Swiety/ Swiety/ Swiety/ głosy nie vstawáiacemi śpiewáią.

℣. Podniosł sie dym wdźiecznego kádzenia przed oblicze Boże.

℟. Z reki Anyelskiey.

Modlitwá.

Boże ktory z niewymowney opátrznośći/ etc.

NA SEXTĘ.

Boże przybadź ku rátunku memu/ ꝛc.

HYMN.

Możny Rzadźco Boże práwy,
Co miárkuieſz czás y ſpráwy,
Dáieſz świátło poránkowi,
A ognie ſwe południowi.
Pogáś płomienie ſwarliwe,
Oddal gorącá ſzkodliwe.
Vżycz nam zdrowia, y śiły,
Day ſerdeczny pokoy miły.
Zdarz to Oycze dobrotliwy, ꝛc.

Antiphona.

Anyołowie ich záwſze pátrzáią ná twarz Oycá mego ktory w niebie ieſt.

℣. Przed oblicznośćią Anyołow śpiewáiąc bede Boże moy.

℟. Bedeć oddawał cześć w Kośćiele świetym twoim/ y bede wyznawáł imie świete twoie.

Modlitwá.

Boże ktory z niewymowney opátrznośći Anyoły twoie świete/ ku ſtrażey náſzey/ ꝛc.

Bo-

NA NONE.

Boże przybadź ku rátunku memu/ rc.

Hymn.

O Boże ktory w cáłośći,
Trzymaſz świát y odmiennośći,
Sam nie znaſz, á czáſy dzienne,
Kończyſz odmiáną przyiemne.
Zdarz nam wieczor dniá naſzego,
Iáſny bez zaſzćia wiecznego.
Day świętą śmierć y ſkonánie,
Potym wieczną chwałę zá nie.
Dáruy nas tym Oycze miły,
Y ty z Oycem rowney śiły.
Synu iedyny ſpołecznie,
Z Duchem kroluiący wiecznie.

Antiphona.

Chwalćie Bogá wſzyſcy Anyołowie iego/ chwalćie go wſzytkie mocy iego.

℣. Chwalćie Bogá.

℟. Wſzyſcy Anyołowie iego.

Modlitwá.

Boże ktory z niewymowney opátrznośći Anyoły twoie/ rc.

NA NONĘ.

Boże przybadź ku rátunku memu/ ꝛc.

Hymn.

Strażniki narodu ludzkiego chwalemy,
Niemi ſię od Bogá dánemi ſzczyćiemy, ꝛc.
iáko ná Jutrzni wyżey.

Antiphona.

Swięći Anyolowie Strożowie náßy brońćie nas w potrzebie naßey/ ábyſmy nie zginęli ná ſtráßnym ſądźie Páńſkim.

℣. Przed obliczności Anyołow śpiewáć ći będę Boże moy.

℞. Będęć oddawał cześć w Kośćiele ś. woim/ y będę wyznawał imię święte twoie.

Modlitwá.

Boże ktory z niewymowney opátrznośći/ ꝛc.

NA KOMPLETĘ.

℣ Náwroć nas do śiebie Boże zbáwienie náße.

℞ Y odwroć gniew twoy od nas.

℣ Boże przybadź ku rátunku memu/ ꝛc.

HYMN.

PRzed ześćiem wieczorney zorze,
Prośim dobrotliwy Boże.
Vczyń y dźiś łáskę z námi,
Racz mieć zwykłą straż nád námi.
Nocne sny, nocne pokusy,
Niech nie przeszkadzáią duszy.
Vskrom y nieprzyiaćiele
Násze, dłazmázy ná ćiele.
Niech to mamy czásu tego,
Oyćze przez Syná twoiego,
Ktory z Duchem świętym wiecznie,
Rządźi świát z tobą społecznie.

Antiphona.

Błogosłáwiony Bog/ ktory posłał Anyolá swe go/ y wyrwał sługi swoie/ ktorzy v-wierzyli weń.

℣. Strzeż nas Pánie iáko źrzenice oká.

℟. Pod ćień skrzydeł twoich zákryi nas.

Modlitwá.

RAcz náwiedźić prośimy ćię Pánie mieszkánie to/ y wszytkie zdrády nieprzyiaćielskie racz od niego precz oddalić. Anyołowie twoi świeći niechay w nim mieszkáią/ kto

rzyby nas w pokoiu ſtrzegli/ á błogoſłáwieńſtwo twoie niech będźie nád námi záwße. Przez Páná nászego Iezuſá Chryſtuſá/ A.

Modlitewká, ktora gdy kto będźie ná końcu Officium, ábo godźin ktorychkolwiek mowił, doſtąpi odpuſtu wßytkich niedoſtátkow, ktorych ſię z krewkośći ludzkiey w odpráwowániu Paćierzy dopuśćił.

Ten Odpuſt ieſt nádány przez Leoná X. Papieżá.

PRzenaświętßey nierozdźielney Troycy świętey/ vkrzyżowánego Páná Iezuſá Chryſtuſá członowieczeńſtwu/ Naybłogosłáwieńßey y naychwalebnieyßey Pánnie Máryey/ Płodnośći/ y wßytkich Swiętych poſpolitośći/ niech będźie wieczna cześć/ pokłon/ y chwałá/ od wßytkiego ſtworzenia/ á nam grzechy odpußczone przez nieſkończone wieki wiekow/ Amen.

Błogosłáwione wnętrznośći Pánny Márie y/ ktore nośiły wiecznego Syná.

Y błogosłáwione pierśi/ ktore karmiły Chryſtuſá Páná.

Zátym Paćierz, y Zdrowa Márya zmowić potrzebá, zá ſczęśliwe powodzenie Kośćiołá Rzymſkiego, y zá Oycá Pápieżá.

ROZDZIAŁ. III.

Koronká ták łáćinſka, iáko y polſka Bráctwá Anyelſkiego.

Coronam hanc ex Angelicis miniſterijs, tam Chriſto quam eius Virgini Matri, ab Angelis exhibitis, veluti ex fragrantiſſimis Roſis Angelici cultores conficient.

In prima Parte Coronæ, cùm peruentum fuerit ad nomen IESVS, ad ſingulos Nouenarios adijciatur:

Ad { 1. Quē Angelo nuntiante cōcepiſti.
2. Qui hoc nomē, ſupra ōne nomē, à Deo per Angelum accepit.
3. Cuius Natiuitatem Angeli Paſtoribus nuntiarunt.

In ſecunda Coronæ Parte, cùm peruentum fuerit ad Nomen Ieſus, ad ſingulos nouenarijs adijciatur:

Ad
1. Quem natũ, õnes Angeli adorauerũt
2. Cui eſurienti in deſerto, Angeli miniſtrauerunt.
3. Quem in horto orantem, confortauit Angelus.

In tertia Coronæ parte, cùm peruentum fuerit ad nomen Ieſus, ad ſingulos nouenarios adijciatur.

Ad
1. Quem rediuiuum annuntiârunt Angeli.
2. Quem in cœlum aſcendentem, ſecuti ſunt Angeli.
3. Quem Angeli venturum iudicem ſtipabunt.

Hunc eundem ordinem, in ipſis etiam miniſterijs, Deiparæ Virgini ab Angelis exhibitis, obſeruabis; quæ ſimiliter Angelicis ſalutationibus, cùm peruentum fuerit, ad illa verba: *Sancta Maria Mater Dei*; interſeres hoc pacto:

In prima parte Coronæ, ad singulos nouenarios, post verba hæc adijcies:

Ad
1. S. Maria Mater Dei, sanctissimis Parentibus tuis ab Angelo prænuntiata.
2. Cui sanctũ hoc hominibus, & terribile dæmonibus, nomen, Angelus ipse imposuit.
3. Quam Angeli in templo Hierosolymitano, varijs ministerijs frequentarunt, & cælestibus epulis sæpè refecerunt.

In secunda Coronæ parte similiter.

Ad
1. Cuius Castissimum Sponsum Iosephum, de conceptu diuino admonuerunt Angeli.
2. Cui in Ægyptum fugam, cũ Sanctissimo Sponso Iosepho, nunciauit Angelus.
3. Cuius castissimum Sponsum, vt rediret ex Ægypto, admonuit Angelus.

In tertia Coronæ parte similiter.

Ad
1. Quam post mortem, in cœlũ gloriose deduxerunt Angeli.
2. Cuius gloriosum corpus, per triduũ in sepulchro custodierunt
3. Quam in cælos cum anima & corpore assumptam, Angeli cum Christo coronarunt.

Absoluto primo Nouenario, dicatur:

Decies millies te benedicant Virgo Mater gloriosa Maria, omnes Angeli; cum quibus speramus te aliquando videre, colereque in cœlo, Amen.

Cui subÿcietur hæc Oratio.

O Angeli sancti, ô ministri fidelissimi sũmi Dei, qui curiam eius impletis, & ad eius mandata celerrimè hûc illucque discurritis: obsecro vos, vt me in omnibus disciplinam seruare doceatis, & in peculiaribus euentibus adiuuetis. Quælibet singulis diebus & horis, cognitu & factu opportuna, suggerite; in tristitia consolatio-

nem afferte, in desolatione confortate, ab errore abducite, cor durum emollite, aridum lachrymis deuotionis rigate, cœcum illuminate. In laudibus Dei comites assistite, in excessu reprimite, in bonis operibus roborate, in bello cum vitijs iuuate. Humiliate me in prosperis, attollite in aduersis, in paupertate subuenite, in ægritudine sanate, & in hora mortis, à malo perditionis eripite.

Post secundum Nouenarium dicatur.

Vicies millies te benedicant Virgo Mater gloriosa Maria, omnes sancti Archangeli; cum quibus speramus te aliquando videre, colereq; in cælo, Amen.

ORATIO.

O Archangeli nobilissimi, ô Principes illustrissimi, ô Duces splendidissimi militiæ Dei, qui magna Dei mysteria nuntiatis; qui mentes nostras & intelligentiam aperitis: instruite me, vt sancta mysteria percipiam, consequar per orationem vestram, viuam & efficacem fidem, quæ cor

meum

meum docendo, & impellendo ad bonū, ab omni labe purificet. Habeam ergo mētem puram, & corpus mundum, & castitatem Angelicam diligam, & gaudia cælestia, quæ fides docet, & ad quæ vocat, concupiscam.

Post tertium Nouenarium.

Tricies millies te benedicant Virgo mater gloriosa Maria, omnes sancti Principatus; cum quibus, &c.

ORATIO.

O Principatus altissimi, qui alijs inferioribus præsidetis, & in gloriam Domini agenda præscribitis: impetrate mihi perfectam subiectionem, qua superioribus absque rebellione, & absque murmure & detractione, in omnibus imperatis obediam. Æmuler ergo istam vestram ciuitatem, in qua est summa pax, quia est summus ordo, & inferiorum ad superiores perfecta subiectio; anim aduertamq; quod in omnibus mihi incumbit obedire, & domini, ac eorum qui eius vicem gerunt, ductu omnia præstare.

Post Quartum.

Quadragies millies te benedicant Virgo mater gloriosa Maria, omnes sanctæ Virtutes; cum quibus, &c.

ORATIO.

O Virtutes sanctissimæ, ô spiritus mirabilium factores, ac miraculorum patratores fortissimi; id, obsecro, in me faciatis, vt in omni virtute proficiam: me si adhuc in peccato mortuus sum, suscitate, infirmum sanate, cæco visum reddite, surdo auditum restituite: si quid mortiferum bibero per malam cogitationem, aut prauum consensum, facite vt non noceat, & à consensu in peccatũ eripite, flores bonorum desideriorum perficite, & vsque ad opus producite; & iam per vestram virtutem & intercessionem, perfectionis itinera ingredi incipiam.

Post Quintum.

Quinquagies millies te benedicant Virgo mater gloriosa Maria, omnes sanctæ Potestates; cum quibus speramus, &c.

ORATIO.

O Potestates robustissimæ, ô Principes potentissimi, ô Duces inuictissimi, quorum est dæmones cohibere, eorum impetus & conatus confringere, & impedimenta remouere, quibus nobis adytus ad salutem occluditur: humiliter vos deprecor, vt me ad vincendum, & hostes meos superandos adiuuetis. Habeo (vt optimè nostis) hostes acerrimos & implacabiles, quorum impetu ignominiosè prosternor; mundus me allicit, diabolus decipit, caro deuincit, & ligatum in barathrum pertrahit. Eia igitur, estote mihi à dextris, vi de illis victoriam reportem: si præsto mihi fueritis, mundum irridebo, diabolum conculcabo, carnem ne me proterat superabo. Laudibus extollam Dominum, qui, ob intercessionem vestram, dedit mihi victoriam; per Iesum Christum Dominum nostrum.

Post Sextum,

Sexagies millies te, &c. sanctæ Dominationes; cum quibus, &c.

O R A T I O.

O Dominationes altissimæ, ô spiritus ve-
re liberi, qui nulli nisi Deo, & superio-
ribus spiritibus sponte subiacetis, & rebus
inferioribus dominamini, easq; optimè, se-
cundùm diuinæ prouidentiæ dispositiones,
gubernatis: Obsecro vos, vt impetretis mi-
hi veram & sanctam libertatem, qua pecca-
to non seruiam, nec corporis mei appetiti-
bus & sensibus subdar. Date, vt potius car-
ni mortificatione imperem, vt affectus me-
os cohibere, & sensus frænare, & in officio
continere non cessem. Obtineat mihi ora-
tio vestra, vt filius Dei á Tyrannide terreni
hominis, qui nititur spiritum opprimere, me
potenter liberet: quoniam si ipse me libe-
rauerit, verè liber ero, & particeps vestræ
dominationis existam, & me ipsum guber-
nans, ad vestram imitationem ascendam.

Post Septimum.

Septuagies millies te benedicant, &c.
sancti Troni; cum quibus speramus te, &c.

O R A T I O.

O Thro.

O Throni ſtabiliſſimi, ô pulcherrimæ ſedes Dei, in quibus ob perfectiſſimam humilitatem, & eximiam ad Dominum reuerentiam, ipſe Deus ſedet, ac requieſcit; O diuinæ maieſtatis domicilia, in quibus æquiſſimus ille vniuerſorum Iudex, iudicia ſua exercet, & pœnas ac præmia decernit: Facite, impenſe oro, veſtris orationibus, vt veram ego humilitatem conſequar, vt me ipſum viliſſimum eſſe cognoſcam, & quaſi nihilum reputans, me omnibus libenter ſubmittam. Inſuper, vt Dominum intime reuerear, honorem, atq; glorificem, & coram omnibus hominibus ipſum ore & corde confitear. Odibilis eſt Deo omnis ſuperbia, omnis cordis elatio, & cogitationum verborumq; iactantia. Diſcam á vobis me deſpicere atq; contemnere; diſcam humiliari ſub potenti manu Dei, vt me exaltet in die viſitationis. Fiam per humilitatem & reuerentiam, ſedes Domini, qui requieſcit ſuper humilem & quietem, & trementem ad ſermones eius.

Poſt Octauum.

Octuagies millies te benedicant, &c. Sancti Cherubim; cum quibus, &c.

ORATIO.

O Cherubim felicissimi, ô clarissima cœli lumina, ô Doctores illius Academiæ cœlestis, in qua non solum honoris insignibus, verùm immensa plenitudine scientiæ & sapientiæ fulgetis: mea cœcitas, ignorantia, & stoliditas, vos, ad misericordiam inflectat. Cæcus sum, qui sæpe iudico bonum malum, & malum bonum. Ignarus sum, qui Dei maiestatem, & meam extremam vilitatem ignoro; stolidus sum, qui peccati amaritudinem virtutis dulcedini præfero, & inter innumera salutis pericula lætus & securus existo. Obtinete, rogo, mihi á Domino veram sapientiam, qua Dei nostri summam bonitatem cognoscam, vt diligam; & meam iniquitatem sciam, vt me contemnam, & pericula amittendæ salutis, in quibus versor, euadam. Docete me timorem Domini, & scientia perfectionis imbuite, & caliginem à me internæ ciuitatis auertite.

Post Nonum.

Nonagies millies te benedicant Virgo mater gloriosa Maria, Sancti Seraphim; cum quibus, &c.

ORATIO.

O Seraphim beatissimi, ô prunæ splendidissimæ, atq; pulcherrimæ, igne charitatis accensæ; ô supremi amatores Dei, qui nullum gelu socordiæ metuitis, quia perpetuo & immenso feruore amoris ardetis; miseremini mei, & subuenite huic miseræ frigiditati meæ, qui positus inter tot carbones diuinorum beneficiorum, nec saltem ad modicum incalesco. Impetrate mihi á Domino geminam châritatem, induite me duplici veste amoris Dei & proximi, vt non timeam á frigoribus niuis. Diligam Dominum intercedentibus vobis, quoniam tot & tanta mala, ac peccata à me patrata, patienter tulit, & quia tam magna dona & pretiosa beneficia in me contulit, sed præcipue, quia ob suam immensam bonitatem & sanctitatem, & reliquas perfectiones, est im-

menso amore dignissimus. Diligam proximos meos. & tam amicis quám inimicis, in omnibus benefaciam, vt similis Domino, qui factus est mihi magister dilectionis, inueniar. Eia Principes nobilissimi, effundite super me hunc suauissimum ignem charitatis, qui me Domino gratum faciat, & multitudinem peccatorum meorum operiat.

Dicta Corona, recitetur Antiphona de Beata Virgine, pro tempore existens, cui subiiciantur hæc verba

Centies millies te benedicant Virgo mater gloriosa Maria, omnes beati huius Sodalitij Patroni, omnesq; Sancti & electi Dei cum quibus speramus te aliquando videre, colereq; in cœlo. Amen.

Coronam hanc in vsum Confraternitatis ordinatam, recitantes; Trecentorum dierum Indulgentiam consequuntur.

ANTONIVS SANCTA CRVCIVS, Archiepisc: Seleucien: & in hoc amplis-

simo Poloniæ Regno, cum facultatibus Legati de Latere, Nuncius Apostolicus.

VNiuersis & singulis præsentes literas nostras visuris, lecturis, legiq; audituris; salutem, & sinceram in Domino charitatem. Dum Angelorum ministeria, quæ propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis, exercent in terris, deuota mentis indagine perscrutamur, dignum quin potiùs debitum arbitramur, vt ad augendam Christi fidelium erga eos deuotionem, cultores ipsorum, ijs gratijs & spiritualibus fauoribus, prosequamur, quibus conspicimus salubriter in Domino expedire. Omnibus igitur & singulis, vtriusq; sexus Christi fidelibus, & præcipuè in aliquam ex Confraternitatibus Sancti Angeli Custodis inscriptis, vel pro tempore inscribendis, qui Coronam Beatissimæ Virginis, seu aliquam eius partem, ex eo numero Angelicarum Salutationum, qui nouem Angelorum Ordines repræsentat, in vsum dictæ Confraternitatis ordinatam, recitauerint, & in eius recitatione ea ministeria, quibus Angeli erga Christum Dominum, & Sanctissimam Virginem, officiosi fue-

*runt, vt præscribitur, recoluerint, & pro Chri-
stianorum Principum vnione, pace, & concor-
dia, Hæresum extirpatione, Sanctæ Matris Ec-
clesiæ exaltatione, & huius regni Poloniæ, pa-
ce, & tranquillitate, nec non felici dictæ Confra-
ternitatis progressu, orauerint; Trecentos dies,
aut aliâs quomodolibet debitos, de iniunctis pœ-
nitentijs, eis misericorditer in Domino re-
laxamus, præsentibus Legatione nostra tantum
durante valituris. In fidem, &c. Datum Var-
schouiæ, ex Ædibus nostris, die 20 Decembr.
Anno Domini, 1627.*

Gratis vbique. Antonius Santa
Crucius, Archiep: Seleuc:
Nuntius Apostolicus.

Koronká Bráctwá Anyelskiego, y z Anyelskich postug Chrystusowi y Przenaświetszey Mátce iego vczynionych sporzadzona.

ZA dziewiącia przednieyszych táiemnic/ ktore do Chrystusá Páná należa. 9 tákże ktore sie do Przenaświetszey Mátki iego sciagáia/ Anyołowie swieci swiátu obiáwili/ o czym mamy iáśnie w Pismie swietym y v Doktorow Kościołá Bożego/ dla tegoż Brácia y Siostry tego Bráctwá 9 Paciorzy/ y 9 Pozdrowienia Anyelskich/ w tey Koronce odpráwuiac/ beda oraz te postugi Anyołow swietych przypominác/ y cześć Bogu y Bogárodzicy pokornie oddawáć/ á żeby to z wietsza czuynościa ktora do Modlitwy bárzo potrzebna iest pełnili/ ábo gdy trudność zaydzie/ moga sobie one ná trzy cześci rozdzielić/ y raz przynamniey w tydzień/ pewne dni ná to náznáczywszy/ Pánnie Náswietszey ofiárowáć/ ták iż dniá pierwszego/ trzy Pacierze/ á po káżdym 9 Pozdrowienia Anyelskiego/ z vważeniem pewnych táiemnic/ odmawiáć

bedą/ tákże drugiego y trzeciego dniá/ według porządku opisánego. żeby też z tych támiemnic káżda z osobná/ w káżdym dziewiątku vważáli/ tedy w odmawiániu Pozdrowienia Anyelskiego/ gdy będą wspomináć Imie Jezus Márya/ słowá niżey położone przydawáć máią.

Pierwsza Część Koronki.

PAćierz y dziewięć Pozdrowienia Anjelskie° zmowić/ á gdy będzieß mowił te słowá/ błogosłáwion owoc żywotá twego Jezus przyday/ ktoregoś zá Zwiástowániem Anyelskim poczełá gdy będzieß mowił ś. Márya Mátko Boża przyday/ świątobliwym rodźicom twoim od Anyołá zwiástowána/ modl się zá námi grzeßnymi/ ꝛc. Po dziewiątku tym mow: Po dziesięćkroć tyśiecy niechay ćie błogosłáwia Pánno y Mátko przechwalebna Márya/ wßyscy świeći Anyołowie/ z ktorymi spodźiewamy się kiedykolwiek ćiebie w niebie widźieć/ y tám tobie cześć y chwałe oddawáć.

Modlitwá.

O Swięći Anyołowie/ o wierni słudzy Bo-
gá Naywyższego/ ktorzy dwor iego ná-
pełniaćie/ y ná iego roſkazánie ochotnie wszę-
dźie idźiećie/ proszę was/ żebyśćie mnie nau-
czyli/ we wszytkim posłuszeństwo záchowáć/
á w moich przypadkách/ chćieyćie mnie rá-
towáć/ káżdego dniá y káżdey godźiny/ poká-
żnyćie mi/ co mi potrzebá poznawáć y czy-
nić w ſmutku poćiechy dodawayćie/ w opu-
szczeniu potwierdzayćie/ z błędow wywodź-
ćie/ twárdość ſerdeczną zmiękczayćie/ ná ſu-
chość moie łzy nabożne wyćiſkayćie/ ślepotę
oświecayćie. Gdy będę Bogá chwalił/ przy
mnie bądźćie/ gdy będę miał w czym wysta-
pić/ zábrońćie/ w dobrych vczynkách posiłay-
ćie/ w zwyćiężeniu występkow dopomagay-
ćie/ w szczęśćiu ábym pokorę záchował przy-
pominayćie/ w nieszczęśćiu pomocy/ ábo ſer-
cá dodayćie/ w nabożeństwie potwierdzay-
ćie/ w chorobie vzdrowćie/ w godźinę śmier-
ći od zátrácenia wybawćie.

II.

Paćierz y dźiewięć Pozdrowienia Anyel-
ſkiego.

Jezus/ ktory to Imie zacnieyße nád wßytkie wźiął przez Anyołá.

Swięta Márya/ ktorey to Imie ludźiom przyiemne/ ßátánom stráßliwe/ Anyoł nádał modl śię/ &c.

Potym dźiewiątku mowić te słowá. Po dwádźieśćiá kroć tyśiecy/ niechay ćię błogosłáwią Pánno y Mátko/ przechwalebna Márya/ wßyscy święći Archányołowie/ z ktoremi śię spodźiewamy kiedyżkolwiek/ ćiebie w niebie widźieć/ y tobie tám cześć y chwałę oddawáć/ Amen.

Modlitwá.

O Szláchetni Archányołowie Xiążetá Naiáśnieyße- Hetmáni Woyská Niebieskiego/ ktorzy wielkie táiemnice Boskie oznáymuiećie/ ktorzy myśli náße y rozum oświecaćie/ náuczćie mnie/ ábym mogł święte táiemnice poymowáć/ spráwćie to przez Modlitwy wáße/ ábym miał żywą y skuteczną wiárę- ktoraby serce moie oświecáiąc/ y prowádząc do dobrego/ od wßelákiey zmázy mnie oczyśćiłá/ ábym miał czystą duße y ćiáło/ y

zako-

zákochał sie w Anyelskiey czystości/ á wesela Niebieskiego o ktorym nas wiárá nászá náucza/ y do ktorego nas wzywa/ teraz pożądał á potym dostąpił.

III.

Paćierz y 9 Pozdrowienia Anyelskich.

Jezus; ktorego Národzenie Anyeli opowiedźieli.

S. Márya; ktorey Anyołowie w Kośćiele Jerozolimskim służyli/ modl sie zá námi/ rc.

Potym dźiewiątku te słowá przydáć. Po trzydźieśći kroć tysiecy niechay ćie błogosłáwia Pánno Przechwalebna Márya/ wszystkie Niebieskie Xiążetá/ z ktorymi spodźiewamy sie kiedykolwiek ćiebie w niebie widzieć/ y tobie cześć y chwałe oddawáć. Amen.

Modlitwá.

O Wspániáłe Xiążetá/ ktorzy nád inszemi niższych Chorow Anyoły iesteśćie przełożeni/ y co sie ma dziać ná cześć y ná chwałe Bogá nászego opisuiećie/ przywiedźćie mie do doskonáłego posłuszeństwá/ żebym skorszym moim był posłusznym. Niecháy násłá

dnie onego wáßego miáſtá/ w ktorym pánuie wielki pokoy/ gdzie ieſt wielki porzadek/ niżßych wyzßym doſkonáłe poddáńſtwo. Niechay ſie tego náucże iż mi we wßytkim potrzebá bydz poſłußnym.

Część Wtora Koronki.

IV.

Paćierz y 9 Pozdrowienia Anyelſkiego.

Gdy mowiß błogoſłáwiony owoc żywotá twoiego Iezus/ mow te słowá/ ktoremu gdy ſie národził wßyſcy Anyołowie pokłon dáli. Gdy mowiß ś. Márya/ etc. przyday te słowá/ o ktorey poczećiu Syná Bożego z Duchá ś. Anyołowie opowiedźieli/ nayczyſtßemu Iozephowi Oblubieńcowi.

Odpráwiwßy ten dziewiatek/ mow: po czterdzieśći kroć tyśiecy niechay ćie błogosłáwia Pánno y Mátko przechwalebna Márya wßytkie świete Niebieſkie Mocy z ktoremi etc.

Modlitwá.

O Swiete Mocy o potężni Duchowie/ ktorzy dziwne rzeczy y cudá czynićie/ proße was vśilnie ſpráwćie to we mnie/ ábym wo-

wßelákich cnotách ochotnie postępował. A do tego ieslim ießcze przez grzech iest vmárłym ożywćie/ chorego vzdrowćie/ slepego oświeććie/ głuchemu słuch przywroććie: iesli co śmiertelnego przez złą myśl/ ábo zezwolenie niepráwe przypußcze postáraycie sie o to/ áby mi nic nie ßkodziło. A mnie od zezwolenia przewrotnego/ co prędzey wyrwićie/ dobre żądze we mnie pomnażayćie/ do skutku swoiego przywodząc/ żebym iuż przez wáße moc y przyczyne/ droge doskonáłośći mogł záczać

V.

Paćierz y 9 Zdrowych Máryi.

Jezus; ktoremu gdy ná pußczy łáknął/ Anyołowie służyli. Swięta Márya/ ktorey o vćieczce z Synaczkiem do Egyptu Anyoł przez Jozephá oznaymił/ Modl sie/ ⁊c.

Potym mow/ po pięćdźieśiąt kroć tyśiecy niechay ćie błogosłáwią Pánno y Mátko przechwalebna Márya/ wßytkie święte Niebieskie Mocárstwá/ z ktoremi/ ⁊c.

Modlitwá.

O Potężne Mocárstwá/ o nieprzekonáni

Duchowie y Wodzowie niezwyćiężeni/ ktorym należy diabły vſkramiáć/ ich popedliwość/ y śiły łamáć/ tákże y przeszkody/ ktore nam przyſtepu do niebá bronią vprzątáć/ proszę was pokornie/ ábyśćie mi pomogli/ do otrzymánia zwyćieſtwá z nieprzyiaćioł moich. Mam nászie iáko wiećie srogie y ćiężkie przećiwniki/ dla ktorych náiázdow/ sromotnie vpádam; świát mie do śiebie wabi/ szátan zdradza/ ćiáło przewyćiężá/ á zwyćieżonego do piekłá prowádźi/ przybadźćie tedy/ proszę was ná rátunek/ badźćie mi po práwicy ábym nád nimi zwyćieſtwá doſtapił. Wászą mocą pośilony/ z świátá śie ná śmiećie/ diabłá zetrę/ ćiáło żeby mnie nierządźiło poniżę. A ia bede chwalił Páná/ ktory ná wásze przyczyne dał mi zwyćieſtwo otrzymáć/ przez J. C. Amen.

VI.

Paćierz y 9 Pozdrowienia Anyelſkiego.

Jezus; ktorego w Ogrodźie modlacego śie Anyoł poćieszył.

S. Márya; ktorey przeczyſtemu Oblubień

cowi wroćić śie z Egyptu Anyol roſkazał/ Modl śie zá námi/ etc.

Po ſześćdźieśiat kroć tyśięcy niechay ćie błogosłáwia Pánno y Mátko Boża Przenaświetſza Márya/ wſzytkie świete niebieſkie Páńſtwá/ z ktorymi/ etc.

Modlitwá.

O Náywyżſze y Nadoſtoynieyſze Páńſtwá Duchowie/ prawdźiwa wolnośćia obdárzeni/ ktorzy nikomu inſzemu/ tylko Bogu/ á wyżſzym Duchom dobrowolnie podlegaćie/ ánád niżſzemi rzeczámi pánuiećie/ y onemi bárzo dobrze według poſtánowienia opátrznośći Boſkiey rzadzićie/ proſzę ábyśćie mi vprośili prawdźiwa y świeta wolnosć/ żebym grzechowi nie ſłużył/ áni ćiáłu/ żadzam y zmyſłom iego nie był poddány/ ſprawćie to ábym ia nád ćiáłem moim/ przez vmártwienie pánował/ ábym żadze y zmyſły vſkromiáiac one w ſwey powinnośći záwſze trzymał. Niechay to mam zá modlitwa wáſza/ áby mnie Syn Boży od Tyráńſtwá pożadliwośći ćieleſney/ ktora záwſze chce gore nád duchem trzymáć/ potężnie wybáwił/ poniewaſz gdy

nianie on wybáwi/ prawdziwie wolnym zostá-
nę y będę vczestnikiem Páńſtwá wáßego/ á ſá-
mego śiebie rzadząc/ was náßládowáć będę.

Trzećia Część Koronki.

Paćierz y 9 Pozdrowienia Anyelſkiego.

Gdy w pozdrowieniu Anyelſkim będźießmo-
wił Jezus/ przyday ktorego Anyołowie z-
martwychwſtánie opowiedźieli. Gdy bę-
dźieß mowił ś. Márya Mátko Boża/ przy-
day/ ktora po śmierći Anyołowie ná Niebie-
ſkie roſkoßy záprowádzili. Modl ſię/ ꝛc.

Potym mow: po śiedmdźieśiąt kroć ty-
śiecy/ niechay ćię błogosłáwia Pánno y Má-
tko przechwalebna Márya. w ßyſcy śś. Trő-
nowie/ z ktoremi/ ꝛc.

Modlitwá.

O Niebieſcy Sędziowie/ oświetne Stoli-
ce Bogá Naywyzßego/ ná ktorych dla
doſkonáley pokory y wielkiego Páńſkiego po-
ßánowania Bog ſam odpoczywa. O Bo-
ſkiego Máieſtatu drogie mießkánia/ w
ktorych ſpráwiedliwy wßytkich Sę-

dźia

dziá swoie sady odpráwuie/ karánie y zapłá=
tę náznáczáiąc/ spráwćie to vniżenie proszę/
przez wáße modlitwy/ żebym ia prawdziwy
pokory dostąpił/ á wielka swoie podłość zná=
iąc/ y zá nic sámego śiebie poczytáiąc wßyt=
kim sie z chęćią poniżał. Nád to żebym
Páná z vprzeymego sercá wielce sobie powa=
żał/ onego czćił/ onemu chwałę y niski pokłoń
oddawał/ iego świętą zacność przed wßyt=
kiemi ludźmi vsty y sercem wyznawał. Brzy=
dká iest przed Bogiem wßeláka pycha/ wße=
láka sercá wyniosłość/ z słow y z zamysłow sá=
mego śiebie przechwálánie. Niechay sie
od was náuczę sámego śiebie mieć w lekkim
poważeniu/ y sobą pogardzáć; niechay sie
náuczę poniżáć/ pod mocną rękę Bożą/
żeby mnie Pan wywyżßył w dzień náwie=
dzenia. Niechay sie ia niegodny stánę przez
pokorę Stolicą Páná ktory odpoczywá nád
pokornym/ spokoynym y drżącym ná imię
iego.

VIII.

Paćierz y 9 Pozdrowienia Anyelskiego.

Jezus; ktorego Anyołowie do Niebá wſtepuiącego ze cżćią prowádźili.

S. Márya/ nád ktorey Chwalebnym Ciálem w grobie położonym Aniołowie/ przez trzy dni wdźięcżnie śpiewáli. Modl ſie ꝛc.

Po ośmdźieśiąt kroć Niechay cie błogoſłáwią Pánno y Mátko przechwalebna Márya/ wßyſcy ś. Cherubinowie/ z ktoremi ſpodźiewamy/ ꝛc.

Modlitwá.

O Sżcżeſliwi Cherubinowie/ y prześliczne świátłá gornego mießkánia. O Doktorowie oney Akádemiey Niebieſkiey/ w ktorey nietylko wielkiey cżci ozdobo: ale też niezmiernym nápełnieniē mądrośći y vmieiętnośći swoicie/ moiá ślepotá nieumieietnośc y głupſtwo/ niechay was do miłośierdźia nákłoni. Slepym ieſt ktory cżęſtokroć názywam dobro złym/ á złe dobrym/ nieumieietnym ieſt/ ktory Boſkie° máieſtatu y moiey oſtátniey podłośći nieznā. Głupī ieſt ktory gorzkośc grzechu nád ſłodkość cnoty przekłádam/ á miedzy niezlicżonemi zbáwienia moie° niebeſpiecżeńſtwy/

weſoło

weſolo y beſpiecznie żyie. Otrzymaycie mi proſzę od Páná prawdziwą madrość/ przez ktorąbym Bogá náſzego dobroć naywyzſzą poznał/ y onę miłował; żebym znał ſwoie nieprawość y oną pogárdzał/ á niebeſpieczeńſtw zbáwienia ktoremim obtoczony vſzedł. Náucżcie mie boiázni Páńſkiey/ y doſkonáłością vmieietności obdarzcie/ á ciemności wnetrzney ślepoty odemnie oddalcie.

IX.

Pacierz y 9 pozdrowienia Anyelſkiego.

Jezus; przy ktorym gdy przyidzie świát ſądzić/ będą Anyołowie.

S. Márya/ ktora do niebá z Duſzą y z Ciáłem wzięta Anyołowie z Chryſtuſem koronowáli. Modl ſię ⁊c.

Po dziewięćkroć tyśiecy Niechay cię błogoſłáwią Pánno y Mátko przechwalebna Márya/ wſzyſcy święci Seráphinowie/ z ktoremi/ ⁊c.

Modlitwá.

O Błogoſłáwieni Seráphinowie/ o świetne y śliczne Kárbunkuły ogniem miłości

łości Bożey zápalone / o wielcy miłośnicy Bogá Nawyższego / ktorzy śie żadney przygody mroźney nie boicie / gdyż vstáwiczną y niezmierną gorącością miłości Bożey pałaćie: poyrzyićie ná mnie / á dayćie rátunek przećiwko zimnu nędzy moiey / ktory miedzy ták wiela węgla dobrodźieystw Boskich położony bynamniey ciepłá nie czuie. Vproście mi v Páná miłość dwoiáką. Vbierzcie mie w te dwoiáką szátę miłości Bogá y bliźniego. Niechayże przyczyną wászą będę zápalony miłością Bożą ponieważ mnie w ták wielkiey liczbie grzechow / y złości cierpliwie znośi / á że mnie ták wielkimi dáry y dobrodźieystwy nádał / lecz osobliwie iż dla niezmierney swoiey dobroći y świątobliwośći / y inszych doskonáłośći swoich iest godźien odemnie nieskończony miłości. Niechay miłuię bliźnich moich ták przyiaćioł iáko y nieprzyiaćioł / we wszytkim dobrze im czyniąc / żebym Páná moiego / ktory mi śie stał mistrzem miłości násladowáł. Spuśććieſz tedy ná mnie o szláchetne Xiążętá ten bárzo miły ogień miłości / ktoryby mnie Pánu wdźięcznym vczynił / á grzechy moie pokrył.

Odpráwiwszy Koronkę/ zmow Antyphone o Pánnie Naświetszey. Badź pozdrowiona Krolowa Anyelska/ Mátko miłosierdzia/ ⁊c. ábo insza wedle czásu opisana/ po ktorey przydáy te słowá.

Po stokroć tyśiecy niechay ćie błogosłáwia Pánno y Mátko przechwalebná Márya/ Wszyscy SS. tego Bráctwá pátronowie. Wszyscy SS. Wybráni Boży/ z ktoremi spodziewamy śie ćiebie kiedykolwiek w niebie widźieć/ ⁊c.

ROZDZIAŁ IV.
y ostátni.

W ktorym śie zámyka Litánia o SS. Anyołách Láćinska y Polska, z krotkiemi Modlitwámi.

LITANIÆ
De SS. Angelis Custodibus.

KYrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.

Christe audi nos. Christe exaudi nos.
Pater de cælis Deus, Miserere nobis.
Fili Redemptor mundi Deus, Miserere.
Spiritus S. Deus, Miserere nobis.
S. Trinitas vnus Deus, Miserere nobis.
S Maria Regina Angelorum, Ora pro no.
Sancti Angeli Custodes nostri, Orate pro.
Qui super Dei solium excelsum, & eleuatum statis, Orate pro nobis.
Qui iugiter Deo Sanctus, Sanctus, Sanctus concinnitis, orate pro.
Qui discussis tenebris mentem nostram illuminatis, orate pro nobis.
Qui Diuina hominibus nunciatis, orate.
Qui hominum Custodiam à Deo accepistis orate pro nobis.
Qui semper faciem Patris qui in cælis est videtis, orate pro nobis.
Qui super vno peccatore pœnitentiam agente gaudetis, orate pro nobis.
Qui Lot è medio peccatorum eduxistis, orate pro nobis.
Qui per scalam Iacob ascendistis & descendistis, orate pro nobis.

Peccatores, Te rogamus audi nos.
Per sanctos Angelos Custodes nostros, Te rogamus audi nos:
Vt nobis parcas, Te rogamus audi.
Vt nobis indulgeas, Te rogamus audi nos.
Vt Ecclesiam tuam Sanctam regere & conseruare digneris, Te rogamus.
Vt Domnum Apostolicum & omnes Ecclesiasticos Ordines protegere digneris, Te rogamus audi nos.
Vt Imperatori nostro, Regibus, & Principibus Christianis pacem & vnitatem largiri digneris, Te rogamus audi.
Vt fructus terræ dare & conseruare digneris, Te rogamus audi nos.
Vt omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris, Te rogamus.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Parce nobis Domine.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Exaudi nos Domine.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Miserere nobis.
Christe audi nos. Christe exaudi nos.
Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleis.

Psalmus ex Variys Psalmis.

LAudate Dominum de cælis, laudate eum in excelsis.

Laudate eum omnes Angeli eius: laudate eum omnes virtutes eius.

Benedicite Dominum omnes Angeli eius: potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem sermonum eius.

Benedicite Domino omnes virtutes eius: ministri eius, qui facitis voluntatem eius.

Benedic anima mea Domino: & noli obliuisci omnes retributiones eius.

Qui redimit de interitu vitam tuam: qui coronat te in misericordia & miserationib9

Quoniam Angelis suis mandauit de te: vt custodiant te in omnibus viis tuis.

In manibus portabunt te: ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.

Super aspidem & basiliscum ambulabis: & conculcabis leonem & draconem.

Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.

Gloria Patri, & Filio, &c.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templum ſanctum tuum, & confitebor nomini tuo Domine.
℣. Domine exaudi orationem meam,
℟. Et clamor meus ad te veniat.

Oratio ad omnes ſanctos Angelos.

O Boni Angeli curam hominum continuam habentes, attendite miniſterium veſtrum ad cuſtodiam noſtram dirigentes cogitatus, verba, & actus noſtros in viam ſalutis & proſperitatis, vt mandatorum Dei voluntarij cultores numerum veſtrorum ordinum (qui caſu Luciferi diminutus eſt) valeamus Diuina largiente miſericordia adimplere fœliciter.

Alia ex Antidotario Nic: Saliceti.

Omnes ſancti Angeli, Archangeli, Throni & Dominationes, Principatus, & Poteſtates, Virtutes, Cherubim, & Seraphim, omnia agmina beatorũ Spirituũ, fundite pro me preces ad Dñum, vt me liberet à peccatorum vinculis, & illuſtrare dignetur virtutũ ſtudijs, & defendat ab aduerſitatibus cũctis, & poſtremò iungat me veſtris ſanctis conſortijs, Amen.

LITANIA O S. ANYOŁACH.

KYrie eleiſon. Chryſte eleiſon. Kyrie eleiſ. Chryſte vſłyſz nas.
Chryſte wyſłuchay nas,
Oycże niebieſki Boże/ Zmiłuy ſie nad ná.
Synu Odkupićielu świátá Boże/ Zmiłuy ſie nád nami.
Duchu świety Boże/ Zmiłuy ſie nád námi.
Swieta Troyco iedyny Boże/ Zmiłuy ſie nád námi.
Swieta Márya Krolowa Anyelſka/ Modl ſie zá námi.
Swięći Anyołowie ſtrożowie náſzy/ modlćie ſie zá námi.
Swięći Anyołowie ktorzy mile Bogu świety/ świety/ świety śpiewaćie/ modlćie ſie zá námi.
Swięći Anyołowie ktorzy ćiemnośći roſpedziwſzy myśli náſze oświecaćie/ modlćie ſie zá námi.

S. Au-

Swięći Anyołowie ktorzy rzeczy Boſkie ludźiom oznáymuiećie/ modlćie ſie.
Swięći Anyołowie ktorzy ſtraż ludzką od Bogá przyieliśćie/ modlćie.
Swięći Anyołowie ktorzy záwſze ná twarz Bogá Oycá niebieſkiego pátrzyćie/ modlćie ſie zá námi.
Swięći Anyołowie ktorzy ſie nád iednym grzeßnikiem pokutuiącym weſelićie/ modlćie ſie zá námi.
Swięći Anyołowie ktorzyśćie Lotá z poyśrzodká grzeßnikow wyprowádźili/ modlćie ſie zá námi.
Swięći Anyołowie ktorzyśćie ná Gorze Synái Zakon Páńſki Moyzeßowi dáli/ modlćie ſie zá námi.
Swięći Anyołowie ktorzyśćie przy národzeniu Chryſtuſá Páná weſele ludźiom zwiáſtowáli/ modlćie.
Swięći Anyołowie ktorzyśćie ná puſzczy Chryſtuſowi Pánu ſłużyli/ modlćie.
Swięći Anyołowie ktorzyśćie Lázárzá ná łono Abráhámowe zánieśli/ modlćie.
Swięći Anyołowie ktorzyśćie przy grobie

Páńſkim w bieli śiedźieli/ modlćie.

Swięći Anyołowie ktorzyśćie po w niebowſtąpieniu Páńſkim vczniom ſie iego pokázowáli/ modlćie.

Swięći Anyołowie ktorzy przed Chryſtuſem Pánem z znákiem Krzyżá ś. przyidźiećie/ modlćie ſie zá námi.

Swięći Anyołowie ktorzy wybránych ná końcu świátá zgromádźićie/ modlćie.

Swięći Anyołowie ktorzy złych od dobrych wyłącżyćie/ modlćie.

Swięći Anyołowie ktorzy modlitwy nabożnych ludźi do Bogá zánośićie/ modlćie.

Swięći Anyołowie ktorzy przy vmieráiących bywaćie/ modlćie.

Swięći Anyołowie ktorzy duſze ſpráwiedliwych od wſzelákiey zmázy ocżyſzcżone do niebá záprowádzaćie/ modlćie.

Swięći Anyołowie ktorzy cudá y dźiwy mocą Bożą cżynićie/ modlćie.

Swięći Anyołowie ktorzy dźiedźictwo zbáwienia biorącym ná posługę posłáni bywaćie/ modlćie.

Swięći Anyołowie ktorzy nád Kroleſtwy y

páństwy postánowieni iesteście/ modlcie.
Swięći Anyołowie ktorzyście woyská nieprzyiaćielskie często rosproszyli/ modlćie.
Swięći Anyołowie ktorzyście z więzienia y innych niebespieczeństw ludzie wybáwiáli/ modlćie sie zá námi.
Swięći Anyołowie ktorzyście świętych Męczenników w mękách ćieszyli/ modlćie.
Wszytkich świętych błogosłáwionych Chory/ mo dlćie sie zá námi.
Od wszelkich niebespieczeństw przez śś. Anyołow strożow nászych/ Wybaw nas P.
Od wszelkiego kácerstwá y odszczepieństwá/ wybaw nas Pánie.
Od powietrza/ glodu/ y woyny/ wybaw nas Pánie.
Od śmierći wiekuistey/ wybaw n.
Od nagley y niespodziewáney śmierći/ wybaw nas Pánie.
Grzeszni/ ćiebie prosimy wysłuchay nas.
Przez świętych Anyołow strożow nászych/ Ciebie prosimy wysłuchay nas Pánie.
Abyś nam przepuścił/ wysłuchay nas.
Abyś nam zfolgował/ Ciebie prosimy wy-

słu-

ſłuchay nas Pánie.

Abyś Kośćioł twoy rządźić y záchowáć ráczył/ Ciebie prosimy wyſłu.

Abyś Ceſárzowi Chrześćiáńſkiemu/ Krolowi náßemu/ Pánom Chrześćiáńſkim/ pokoy y ziednoczenie dáć raczył/ Ciebie pr.

Abyś pożytki ziemſkie raczył dáć y záchowáć/ Ciebie prosimy wyſłuchay nas Pánie.

Abyś wßytkim vmárłym odpußczenie wieczne dáć ráczył/ Ciebie prosimy wyſłuchay nas Pánie.

Abyś nas Pánie wyſłucháć raczył/ Ciebie prosimy wyſłuchay nas Pánie.

Báránku Boży/ ktory głádźiß grzechy świátá/ Przepuść nam Pánie.

Báránku Boży ktory głádźiß grzechy świátá/ wyſłuchay nas Pánie.

Báránku Boży ktory głádźiß grzechy świátá/ Zmiłuy ſie nád námi.

℣. Przy obecnośći Anyołow twoich śpiewáćći bede Boże moy.

Qui in monte Sinai Diuinam legem Moysi tradidistis, orate pro nobis.
Qui Christo nato gaudium hominibus annunciastis, orate pro nobis.
Qui Christo in deserto ministrastis; orate pro nobis.
Qui Lazarum in sinum Abrahæ deportastis, orate pro nobis.
Qui iuxta Christi sepulchrum in albis sedistis, orate pro nobis.
Qui Christo in cælum ascendente eius discipulis apparuistis, orate pro nobis.
Qui Christum ad iudicium venturum signo Crucis præcedetis, orate pro nobis
Qui electos in fine sæculi congregaturi estis, orate pro nobis.
Qui malos de medio iustorum separabitis, orate pro nobis.
Qui orantium preces ad Deum defertis, orate pro nobis.
Qui morientibus assistitis, orate pro nobis.
Qui animas purgatas ad cælum deducitis, orate pro nobis.
Qui prodigia ac miracula virtute Dei per-

petratis, orate pro nobis.

Qui hæreditatem ſalutis capientibus in miniſterium mittimini, orate pro nobis.

Qui ſuper Regna & Prouincias conſtituti eſtis, orate pro nobis.

Qui hoſtium exercitus ſæpe diſſipaſtis.

Qui Dei famulos ex carceribus & alijs vitæ periculis ſæpe liberaſtis, orate pro nobis.

Qui Sanctis Martyribus in tormentis ſæpe ſolatio fuiſtis, orate pro nobis.

Qui eremicolis invitæ auſteritate ſolatio fuiſtis, orate pro nobis.

Qui Deo dicatas Virgines miraculoſe ſeruaſtis, Orate Pro nobis.

Qui ſibi deuotos ab hoſtium inſidijs iugiter defenditis, orate pro nobis.

Omnes SS. Beatorum Spirituum Ordines, orate pro nobis.

A cunctis periculis per ſanctos Angelos Cuſtodes noſtros, Libera nos Domine.

Ab omni hæreſi, ſchiſmate, Libera nos.

A peſte, fame, & bello, Libera nos D.

A ſubitanea & improuiſa morte, Libera.

A morte perpetua, libera nos Domiue

R. Będę cześć oddawał w Kościele świętym twoim/ y będę wyznawał święte imie twoie.

Modlitwá.

WSzechmogący á miłosierny Boże/ ktoryś nas Anyelską strażą opátrzyć raczył. Zdarz prosimy ćię/ ábyśmy pod táką obroną bespieczni/ y od złych myśli ná sercu wyzwoleni y od wszelákich przećiwnośći/ ná ćiele wybáwieni byli. Przez Páná nászego/ Amen.

Moditwá II.

PRosimy Duchu ś. Niebieski Stróżu y Obrońco moy/ ábym przez drogę spokoyną szczęśliwą y zbáwienną od ćiebie wodzá moiego był spráwiony/ y od wszelákiego duchá złego y ćięszkiey pokusy obroniony. Prosze

ćie zdarz mi też zá twoią pomocą/ ábym według woli Bożey/ ſtrzegł ſie wßelákich wyſtepkow/ á ćwiczył ſie w cnotach Chrześćiáńſkich/ dokad ſie nie ſtáwię przed Páná náßego do ßczęśćia wiekuiſtego/ Amen.

Modlitwá codźienna do Anyołá Strożá.

Anyele mnie tobie od Bogá zleconego.
Proße rządź/ ſtrzeż/ záchoway ode wßego złego.

Liczbá Kośćiołow wßytkich, w ktorych nádáne y fundowáne ieſt to Bráctwo S. Anyołá ſtrożá przez lat 12. á to od Roku 1628. áż do Roku 1640.

Tu nie odrzeczy będźie wyliczyć mieyſcá, y Kośćioły rożne, do ktorychto ś. Bráctwo ieſt dáne, przeto y Kośćioły, y Tytuły Kośćiołow Dyœceſie

cesie położę, tákże y mieysce, to iest, *Miásto*, *Miásteczko*, *Wieś*, gdźie będźie M. rozumieć trzebá bądź głowne miásto, bądź miásto iákiekolwiek, bądź też miásteczko, gdźie W. rozumie się wieś, á to zmiánowániem, ábo przezwiskiem swoim według porządku liter.

A

Andrzeiow M. w Kośćiele Fárnym Diæcesis Cracou.

B

Brzeźiny M. w Kośćiele Fárnym Archidiæc: Gnesnen.

Barczyn M. w Kośćiele Fárnym ś. Woyćiechá/ Diæcesis Wlad.

Borek M. w Kośćiele Naś: Pánny Máryey/ Diæcesis Posnan.

Brdow M. w Kośćiele Fárnym Naś: Panny Máryey v Oycow Za

konu náßego/ Diæcesis Vlad.

Biedrzyßewice M. w Kościele Fárnym ś. Szczepaná/ Archid: G.

Bessowa W. w Kościele Far: ś. Piotrá y Páwłá/ v Oycow Zakonu náßego/ Diæcesis Crac.

Bogußyce M. w Kościele Fárnym ś. Woyćiechá y ś. Stánisłáwá Diæces: Crac.

Bochnia M. w Kościele Oycow Bernárdynow Diæc: Crac.

Bukownicá W. w Kościele Fár Jákubá Apostołá/ Diæc: Vratisl.

Bydgoßcz M. w Kościele Fárnym ś. Duchá v Pánien Zakonnych ś. Klary Diæc: Vladi.

Bobrowniki M. w Kościele Fár: Diæcesis Vlad.

Boczki M. w Kościele ś. Anny/ Diæc. Luceor.

C

Częſtochowey ſię tu nie kłádźie, tá ieſt źrzodłem wſzytkich Bractw tych w Koronie Polſkiey y w pobliżſzych Prowincyách.

Czárnkow M. w Kośćiele Fárnym ś. Máryey Mágdáleny/ Diæc: Poſnan.

Chęćiny M. w Kośćiele Fárnym Diæc: Gneſnen.

Curow W. w Kośćiele fárnym Troyce Przenachwaleb: Diæc: G.

D

Dźiáłoſzyn M. w Kośćiele Fárnym Diæc: Gneſnen.

Dźietrzykowice M. w Kośćiele Fárnym ś. Lenártá Diæc: Crac.

E

Elbinek W. w kośćiele fárnym diæc: Vlad.

F

Frycow M. w kośćiele fárnym Pánny Máryey w Niebowźięćiá/ diæc: Vratisl.

G

Grábiniec w Kośćiele ś. Máłgorzáty Archidiæc: Gneſnen.

Gniezno M. w Kośćiele Fárnym eiuſdem Archidiæc: Gneſn.

Gorá W. w Kośćiele Fárnym Naś: Pánny Máryey Archidiæ: G.

Gorne M. w Kośćiele Fárnym ś. Krzyżá Archidiæ: Gneſ.

Gorzkowice W. w Kośćiele fárnym Archid. Gneſnen.

Gebice M. w Kośćiele fárnym Diæc: Vladiſl.

Grodek M. w Kośćiele fárnym Diæc: Leopol.

Grábow M. w Kośćiele v Oycow Fránćiſzkanow/ Diæc: Vlad.

Gośżácyn M. w Kośćiele fárnym ś. Mikołáiá/ Diæc: Gnes.

H

Hálicz m. w kośćiele fárnym diæc: Camen.

Horodło m. w kośćiele fárnym/ diæc: Leop.

I

Innowłocław M. w Kośćiele fárnym Pánny Máryey Diæc. Vla.

Janiec W. w Kośćiele fárnym Diæces: Ploc.

K

Kornyszyn W. w Kość: ś. Stánisłáwá Diæc: Ploc.

Kálisz M. w Kośćiele Naświet: Pánny záłożenia v Oycow Bernárdynow Archidiæ: Gnes.

Káźmierz M. w Kośćiele fárn: ś. Jáná Chrzćićielá/ Canon: Regu.

Diæc: Gneſ.

Kutno M. w Kośćiele fárnym ś. Wáwrzyńcá Arch: Gneſ.

Krotoſzyn M. w Kośćiele fárn: ś. Janá Chrzćićielá Archi: Gneſ.

Kozczow W. w Kośćiele fárnym ś. Kátárzyny Archi: Gneſ.

Konopnicá W. w Kośćiele fár. ś. Rochá Zakonu náſzego Archidiæ. Gneſn.

Krákow M. w Kośćiele fárnym ná Skałce/ v Oycow Zakonu náſzego Diæc: Crac.

Kurzelow M. w Kośćiele fárnym Archi: Gneſn.

Kielce M. w Kośćiele S. Karolá v Oycow Bernardynow/ Diæc. Crac.

Kopánicá M. w Kośćiele fárnym w Niebowźięćia Náświętſzey Pány Má-

ny Máryey Diæc: Posn.

Kościan M. w Kośiele fárnym/ Diæc. Posnan.

Kurow W. w Kośćiele fárnym ś. Troyce Diæc: Gnesn.

Krzemieniec M. w Kośćiele fár nym Diæc: Luceor.

L

Lublin m. w kośćiele fárnym diæc: Crac.

Lutomirsk M. w Kośćiele fár-nym Archi: Gnesn.

Lwow M. w Kośćiele Wszystkich SS. v Pánien Benedyktá S. Diæc: eiusd.

Lelow M. w Kośćiele fárnym ś. Márciná Diæc: Crac.

Lukomla M. w Kośćiele fár-nym Diæc: Vilnen.

Láncuth M. w Kośćiele fárnym

Diæc: Præm.

Łukow M. w Kośćiele fárnym Diæc: Luceor.

Łypnie m. w kośćiele Wniebowźięćia Naśw: Pánny diæc: Ploc.

M

Mirosław M. w Kośćiele fárnym Diæc: Poſn.

Mileiow W. w kóśćiele fárnym.

O

Olobok W. w kośćiele Zakonnych Pánien/ Zakonu Ciſterc. Arch. Gneſn.

Orſzymow w kośćiele fárnym Diæc:

Olſztyn M. w kośćiele ś. Janá Chrzćićielá Canonic: Regularium Diæc: Crac.

Olexow W. w kośćiele fárnym ś. Stániſłáwá Diæc: Crac.

Orßány M. w kośćiele Oycow Bernárdynow Diæc: Vilnen.

Orßa M. w kośćiele fárnym Diæces: Vilnen.

Opole M. w kośćiele Oycow Fránćißkanow Diæc: Wratisl.

Ostrzeßow M. w kośćiele fárnym Naśw: Pánny Wniebowźięćia Diæc: Wratisl.

Oporow M. w kośćiele fárnym ś. Marćiná Zakonu náßego Diæc: Gnesn.

P

Podębice w kośćiele fárnym ś. Kátárzyny Archid. Gnes.

Piotrkow M. w kośćiele Oycow Fránćißkanow Arch: Gnes.

Párzyncow M. w kośćiele fárn: Archidiæc. Gnesn.

Piątek M. w kośćiele fárnym ś.

Troyce Arch: Gneſ.

Płocko M. w kośćiele ś. Michá- łá Diæc: Eiuſd.

Poryte W. w kośćiele fárnym Diæc: Plocen.

Przeworſk M. w kośćiele fár- nym Diæc: Præmisl.

Poznań M. w kośćiele s. Woy- ćiechá Diæc. eiuſd.

Pinczow M. w kośćiele fárnym S. Jáná Ewángeliſty Oycow ná- ſzych/ Diæc: Crac.

Przemykow w kośćiele fárnym S. Kátárzyny Diæc: Crac.

Porembá W. w kośćiele fárnym S. Piotrá y Páwłá Diæc: Crac.

Pogorzelce M. w kośćie: fárnym S. Michałá Archányołá Diæc. Poſ.

Párzyſzow M. w kośćiele w Nie bowzięcia Nas: Pánny Diæc: Poſn.

Przymekow w kośćiele S. Kátárzyny.

R

Rádomskie M. w kośćiele fárnym Archi: Gnesn.

Rádom M. w kośćiele S. Kátárzyny v Oycow Bernárdynow/ Diæc: Crac.

Roscieki M. w Kośćiele Oycow Jezuitow/ diæc: Varmien.

S

Sobotá M. w kośćiele fárnym S. Piotrá y Páwłá Archid: Gne.

Szczyrtow M. w kośćiele fárnym Archi: Gnes.

Sadek m. w kośćiele fárnym Archid: Gnesn.

Socháczow m. w kośćiele S. Wáwrzyńcá Diæc: Posnan.

Switolice M. w kośćiele fár-

nym Archi: Gneſ.

Smolenſk M. w kosćiele fárn: Diæceſis eiuſdem.

Skąpe w kośćiele Naś: Pánny Máriey/ v Oycow Bernárdynow.

Strykow M. w kośćiele fárnym ś. Michałá/ y ś. Marcina założenia Archi: Gneſ.

Sulmierzyce M. w kośćiele Szpitálnym S. Anny Archi: Gneſ.

Srockie W. w kościele fárnym Diæc: Plocen.

Srebrne Gory W. w kośćiele fárnym S. Mikołaiá Archi: Gne.

Sądecz M. w kośćiele Duchá ś. v Oycow Zakonu Præmonſtraten. Diæc: Crac.

Sedziszow M. w kośćiele fárnym S. Piotrá y Páwłá Diæceſ: Crac.

Sienno m. w kościele fárnym Diæ: Vilnen.

Stárośioło m. w kościele Oycow Bernárdynow Diæc: Viln.

Szyszki m. w kościele fárnym/ Diæc: Plocen.

Szelchin W. w kościele fárnym/ Diæc: Posnan.

Sokołow m. w kośćiele fárnym Diæc: Luceor.

Sokolno m. w kośćiele fárnym Diæc: Vilnen.

T

Trebowla M. w kośćiele Oycow Kármelitow/ Archi: Leop.

Turek m. w kośćiele fárnym S. Janá Chrzćićielá Archi: Gnes.

Tolecena m. w kośćiele fárnym/ diæc: vilnen.

V

Vnieiow m. w kościele S. Mikołáiá / y ś. Mágdáleny / Arch: Gn.

W

Wieluń M. w kościele ś. Mikołáiá Zakonu náßego / Archi: Gnes.

Wielgomłyn W. w kościele fárnym Zakonu náßego Archi: Gnes.

Wieruszow m. w kościele Naśw: Pánny Oycow Zakonu náßego eiusdem.

Wilno m. w kościele fárnym S. Janá Chrzciciela Eiusd. diæc.

Wrocław m. w kościele Káthedrálnym.

Warká m. w kościele Poczęcia Niepokalánego Naśw: Pánny Máryey / v Oycow Fránciszkanow. diæ. Posnan.

Wrocki W. w kościele fárnym ś. Marciná / diæc: Culm.

Wierzchlas W. w kosciele fár-
nym ś. Mikołáiá/ Archi. Gnes.

Witonia W. w kościele fárnym
Archi: Gnesn.

Wierzbicá m. w kościele fárnym
S. Anny/ diæc: Crac.

Wrocławek m. w kościele fár-
nym ś. Janá diæc: Vladisl.

Wolsztyn m. w kościele fárnym
diæc: Posna.

Z

Zloczow m. w kosciele fárnym zá
łożenia Naś: Pánny Máryey Ná-
wiedzenia/ y ś. Andrzeiá Apostołá/
Archidiæ: Gnes.

Zolkwia m. w kościele fárnym ś.
Stánisłáwá/ Archi. Leopol.

Zaglino W. w Kościele Fárnym
Diæcesis Plocen.

Zamoście w koś: Oycow Fránci-
szkanow diæc: Luc.

SIłá iest y inßych Kośćiołow / w ktorych to Bractwo fundowáne y záłożone / ktorych śie tu nie kłádźie: ábowiem niektore zacne Osoby swoią instáncyą to wymogły / że dozwolenie y Pátenty wźieli / ná fundowánie tego Bráctwá / według vpodobánia swego. Miedzy ktoremi naprzod Je° M. X. Jan Weżyk / Arcybiskup Gnieźnieński / wielki miłośnik tego ś. Bráctwá pieć Pátentow / z ktorych iuż iest ná pieći rożnych mieyscách fundowáne to Bráctwo.

Tenże z wielkiego y świetego áffektu ku Strożom y dobrodźieiom náßym / w Synodźie swoim Arcybiskupim po wßytkiey Archidyecezyey Gnieznieńskiey / (ktora dość wielka iest) w káżdym Dekánacie Rurálnym / áby to Bráctwo było przynamniey w iednym Kośćiele roskazał / ná co śie wßytko zgromádzenie Prálatow y rożnych Kápłanow tego Synodu zgodźiło.

Zá ktory áffekt przećiwko Anyołom strożom pokazány / wiem że go też Anyołowie święći po śmierći doprowádźili do wiecznych przybytkow Krolestwá Niebieskiego Bráctwo

ctwo záś náſze w ſwoich Modlitwách nigdy niezápominać powinno.

Jego Mość X. Jerzy Tyſzkiewic/ Biſkup Zmudzki/ tákże kilkánaśćie Pátentow/ y w ſwoiey Diecezyey fundował w rożnych Kośćiołách/ o czym ſam teraz wracáiąc ſie z Rzymu oznaymił nam/ powiádáiąc iż z wielką pochwałą to Bráctwo od niego fundowáne ſłynie. Inſzych wielu tu opuſzczamy.

Liczbá Oſob wpiſánych do tego Bráctwá nie máłá ieſt przez lat 12, ták że trzebáby oſobney Kśiążki y wielkiey, ná położenie Imion wſzytkich do tego Bráctwá, ponieważ w ſámym Pryncypálnym Kośćiele náſzym Częſtochowſkim, od Roku wyżey pomienionego, áż do Roku 1640. według poráchowánia y policzenia z Regeſtrow y Kśiąg Bráckich, przeſzło iuż po dwákroć ſto tyśiecy wpiſánych perſon oboiey płći, y ſtanu wſzelákiego.

Jednák zdáło mi ſie niektore Perſony zacnieyſze położyć/ á naprzod Náiáśnieyſze Kroleſtwo Korony náſzey Polſkiey/ y Imioná ich ręką włáſną wpiſáne.

Serenissimus

SIGISMVNDVS III.

Dei gratia Poloniæ & Sueciæ REX.

Qui Primus pro Immortalib. SS. Angelorum promeritis in se sodalitatem sub titulo et inuocatione eorundem institutam

A

Sanctissimo Dño Nostro

VRBANO VIII.

Pontifice verè Opt: vere Max.

Inclyto suo regno humili Protoeremiticæ Religionis motus prece, impetrauit: impetratam deuotissimè excepit: & non minus pia, quam potenti dexterâ in album sodalium se inscripsit,

CVM

Serenißima Consorte sua

CONSTANTIA

REGINA.

Quos

QVOS

O Felicissimi cæli habitatores et incolę Societati Vestrę in cælum iam adscribite et aggregate

SERENISSIMVS

VLADISLAVS IV.

Dei gratia Poloniæ & Sueciæ

REX

Dnus noster Clementissimus.

QVI

Primus Protector huius Sanctę Sodalitatis extitit Quem Opt: Max. et munificentissimum Benefactorem Alma Domus Csęstochou: (vbi Imago Deiparæ Virginis à Diuo Luca Euangelista depicta, antiquitus infinitis miraculis Clarissima asseruatur) Nec non totus noster Protoeremiticus ordo strenuum defensorem

immortalem Patronum ſemper agnouit.

EVM

O Potentiſſimę cæleſtium exercituum copię, innumerabileſqué cęlilegiones, in omnibus bellorum turbinibus, in omnibus aduerſitatibus defendite, longam et proſperam ſalutem impetrate, et poſt, in veſtris ędibus Regiam ſedem prępar ate.

CVM

Sereniſsima Conſorte ſua

CAECILIA RENATA

REGINA,

Dn̄a Noſtra Clementiſſima.

QVAM

O Feliciſſima militum eximiorum agmina Deuotiſſimam Reginam Reginæ Angelorum commendate voſq;

o administratory spiritus ei fideles vestras custodias in omni tempore et omni loco peragite.

Serenissimus

IOANNES CASIMIRVS Poloniæ & Sueciæ Princeps.

Serenissimus

IOANNES ALBERTVS POLOniæ & Sueciæ Princeps, S. R. E. C. Episc. Cracouien. &c.

Serenissimus

CAROLVS FERDINANDVS Poloniæ & Sueciæ Princeps, Episc: Vratislauiensis, Plocen.

Serenissimus

ALEXANDER CAROLVS POloniæ & Sueciæ Princeps.

Serenissi: ANNA CATHARINA, Poloniæ & Sueciæ Princeps.

QVOS VIVOS

O Principes cæli in hac mortali vita Vigilan-

tißimis excubiis interius exteriusq́ſeruate mor tuos in cœlos ſocietati veſtræ aggregate.

Audite & Exaudite.

Supplex cum tota familia Protoeremitica ac tota ſodalitate Angelica oro & obſecro.

Hoc quoq; inſcriptionis ſigno ſuam erga San ctos Angelos deuotionem declararunt ex vtroq́ ordine Primates Senatores Illuſtriß: Perſonæ &c. &c. quos eo ferme ordine, vt ſunt in ſacro Cathalogo, & cum ÿſdem dignitatibus quas pro tunc tenuerunt poſui

INPMIMIS

Illuſtriſſ: ac Reueren: D.Ioannes Węzyk, Archiep: Gneſnen. Primas ac Primus Princeps Regni, Cultor eximius Confraternitatis Angelicæ.

Illuſtr: ac Reuer: Dominus Ioannes Lipski, protunc Cantor Gneſn: S. R. M. Secretarius & Cancellariæ minoris Regens: nunc autem Archiepiſc: Gneſnen, Legatus natus, Primas primuſq́; Princeps Regni.

Illuſtriſſ: ac Reueren: Martinus Szyſzkowski, Epiſc: Crac. Dux Scueriæ.

Illuſtr: ac Reueren: Iacobus Zadzik, pro tunc Epiſc: Culmen: &c. Supremus Cancellarius Regni, nunc autem feliciter reſidens in Epiſcopatu Cracouien.

Illuſtr: & Reueren: D. Andreas Lipski, Epiſc. Crac.

Illuſtr: & Reue. D. Mathias Lubinski, protunc Epiſc: Poſna. nunc autem Archie: Gneſ. Primas ac primus Princeps Regni, & munificentiſsimus Benefactor Clari Montis.

Illuſtr: & Reue: Staniſlaus Lubinski, Epiſcopus Plocen.

Illuſtr: & Reuer: D. Remigius Koniecpolski, Epiſc: Helmenſis, Admini: Abbatiæ Andreouien.

Illuſtriſſ: & Reuer: D. Adamus Nouodworski, Epiſc: Poſnan.

Illuſtr: & Reueren: D. Henricus Firley de Dąbrowica, Epiſc: Poſnan.

Illuſtr: & Reue: D. Gębicki protunc Decanus Crac. nunc autem Epiſc: Præmiſl. & ſupremus Regni Cancellarius.

Illuſtr: & Reu: D. Georgius Tyſzkiewic, protunc Epiſc. Mutinen. Suffraganeus Vilnen: &c. Nunc autem Epiſc: Samog.

Illustr: & Reu: D. Andreas Gębicki, pro tunc Episc: Theodosiensis, Abbas Tremesnen. nunc autem Episc: Luceor: &c.

Ex Reuerendissimis Dominis Extraneis Episc: Suffraganeis, Abbatibus, Ecclesiarum Cathedralium Prælatos.

Reuerendissimus Dominus Ioannes Baptista Gramay, Vicarius Apostolicus, postulatus Africæ Primas Prælatus Arrhemensis Lutosen. &c. S. C. M. à Cōsilijs & Eleemosinis.

Reueren: D. Georgius Butler, Episc: Samariæ, Suffraganeus Vendensis.

Reuerendiss: D. N. Goski, Episc: Bachouien.

Reueren: D. Christophorus Charbicki, Episc: Margariten. Suffraganeus Vladisla.

Illustres & Admodum Rndi Domini.

D. Erasmus Kretkowski, Archidiaconus & Officialis Generalis Crac. Administrator Abbatiæ Hebdouien.

D. Ioannes Madalenski, Abbas

Landenſis Ord: Ciſtercien.

Adm: Reu: D. Leonardus Rembowski, Abbas Peplinenſis, Ord: Ciſtercien.

Adm: Reu: D. Ioannes Krzycki, Abbas Coronouien: Ord. Ciſtercien.

Adm: Reu: D Andreas Goualdt Abbas Vratiſlauien: Ord: Præmon.

Adm: Reue: D. Nicolaus Gniewoſz de Olexow, protunc Can: Craco. nunc autem Secretarius Magnus, & Abbas Pokriwnic.

Ad: Re: D. Adamus Volfarius, Abbas Giemelnicen.

Admo: Reuever: D. Michael Konarski, Abbas Oliuæ.

Andreas Szyſzkowski, Scholaſticus Crac. Decanus Sandomirien. Archidiaconus Zauichoſt. Plocen, &c. Canonic.

Albertus Lubinski, Gneſnen. & Craco. Canonicus.

Andreas Mirosławski, Scholaſt: Gneſn. Vladislau. Plocen. Canon.

Sigiſmundus Branicki, Canon: Crac.

Albertus Wielicki, Canon: Crac.

Sebaſtianus Grotkowski, I.V.D. Archidiaconus & Officialis Vladislau,

Alexander Głębocki, Gneſnen: *Płocē.* Canonicus.

Ioannes Tarnowski, Canon: Crac.

Paulus Biedkowski, Archidiac: & Officialis Generalis *Płoc.*

Martinus Morecki, Cano: Poſnan.

Daniel Dąbski, Canon: Vladi.

Iacobus à Ieryn Vratisl. & Głogouien: Canonicus.

Valentinus Sczawinski, Cano: & Officialis General: Culmen.

Staniſlaus Erneſtus, Canon: Camenec: & Pænitentiarius.

Bartholomæus Reynoth. Archidiac: Opolien. & Canon: Głogou.

Nicolaus de Rocice Ruſzkowski, Cuſtos & Offic: Varſzau.

Ioannes Niewiarowski, Præpoſitus & Official: Pilcenſis.

Dadzibogius Karnkowski, Canon: Płoc.

Martinus Olſztynski, Canon: Pułtou.

Iacobus Sliwski, Archidiac. Præmisliē. I.V.D.

Nicolaus Kącki, Canonicus Camenec; Cuſtos Scarbimirien. Præpoſ. Stroien.

Albertus Szadkowski, Canon: Lancic:

Màthæus Iagodowicz, Can: Poſnan.

Gregorius Modlinius, Canonic: Cruſu.

Valerianus Niewiadowski, Can: Volb.

Albertus Szypowski. Canon: Kielc.

Chriſtophorus Bielski, Cuſtos Volbor.

Bartholomæus Kobylski, Can: Cruſuic. Præpoſitus Coualouien.

Mathias Zaleski, Canon Pułtouien.

Adamus Zmalicki, Cuſtos Vielunenſis Plebanus Ruden.

Albertus Kwiatkowski, Decanus Kiiou

Bartholomæus Reinhold Archidiacon Opolien: & Canon: Superioris Głogouiæ.

Stanislaus Gorzelski, Cā: & Prædicator Ordinarius ac Vice Offic: Pilcen.

Albertus Byſzewski, Canonicus Opatouien Decanus Curouien.

Iacobus Podgorski, Cuſtos Eccl: Collegiatæ Pilcen.

Ioannes Vaſtouius, Can: Varmien.

Cregorius Kolankowic, Canonic: Vnicio-

nieiouien. Præp: Ostrou.

Albertus Latos, Canon: Pułtou.

Thomas Cichouius, Can: & Official: Louicen.

Venerabiles Abbatissæ & Superiorissæ Sanctimonialium.

V. Zophia Lubienska, Abbatissa Ołobocensis

V. Anna Kretkowska, Priorissa Conuē. Strzelen.

V. Anna Szypowska, Abbatissa S. Andreæ Cracouien

V. Helena Gizycka, Priossa Conenntus Lancicen.

V. Heduigis Gniewkowna, Abbatissa S. Andreę Cracou.

V. Agnes Duciminska, Abbatissa Conuentus Calissien.

V. Anna Porębska Superiorissa Conuē: S. Agnetis Cracouien.

V. Catharina Gorzałkowska, Abbatissa Opauien.

V. Anna Rupiecka, Priorissa Czarnou.

Illuſtriſſimi Palatini, Caſtellani et Officiales Regni.

Stanislaus Koniecpolski, Caſtell: Craco. Supremus Dux Exercituum.

Ioãnes Comes de Tęczyn Palatinus Crac.

Stanislaus Lubomirski, Palatinus & Generalis Cracou.

Gaſpar Donhoff. Palatinus Sieradien.

Sranislaus á Warſzyce Warſzycki, Palatinus Terrar: Mazouiæ Generalis.

Iacobus Sczauinski, Palatinus Breſten.

Staniſlaus Radzieiowski, Palat: Rauen.

Alexan: Ludo: Radziwil, Pal: Breſt.

Alexander Coruinus Gąsiowski, Palatinus Smolenſcen.

Ianuſſius de Lohoysko Tyſzkiewic, Palatinus Kijouien.

Chriſtophorus Chodkiewicz, Caſtell. Vilnen. Capit: Mozynen.

Albertus Stan: Radziwił, Cancellarius Magni Ducatus Litu.

Ioãnes Nowodworski, Caſtell: Raciąžē.

Georgi9 Comes a Turze, Hũgarię Domin9

Caſi-

Casimirus Sapicha, Marschalcus M. D. Lith.

Constantinus Połubinski, Palatinus Parnauien.

Albertus Vladislaus Radziwił, Dux in Ołyka & Nieswież, Castellanus Troc.

Ioannes Gratus Comes de Tarnow, Castellanus Zarnouien.

Iacobus Rostworowski, Castellanus Pręmeten.

Hieronimus de Krosnow Konopnicki, Castellanus Spicimir.

Samuel Koniecpolski, Castel: Chelm.

Nicolaus Christophorus Radziwił.

Stanislaus Wilkanowski, Castellanus Wyssogroden.

Ioannes Carolus Tarło, Castellanus Wislicen. Zwolinen: Olsztin: Capit.

Stanislaus Witowski à Popow, Castell: Brzezinen.

Stanislaus Gębicki, Castellanus Rogoz.

Franciscus Fælix Lipski, Castellanus Sochacouien.

Adamus Walewski, Castell: Lancicen.

Stanislaus Lanckoronski, Caſtell: Visli.

Andreas Kretkowski, Caſtellanus Breſtenſis.

Samuel Przerębski, Caſtell: Conarien.

Petrus Zabicki, Caſtellanus Liuen.

Nicolaus Gizycki, Caſtell: Czerſcen.

Lucas de Bnin Opalinski, Supremus Regni Marſchalcus.

Ioannes Zebrzydowski, Enſifer Regni.

Stanislaus Przyiemski, Palatinus Poſnan. nunc autem Regni Marſchalcus.

Ioannes Stanislaus Sapieha, Supremus Magni Ducatus Litu: Marſchalcus.

Sigiſmundus Kazanowski, Succamerarius Regni.

Venceslaus Leſczynski, Supremus Regni Cancellarius.

Thomas Zamoyski, Supremus Regni Cancellarius.

Hermolaus Ligęza, Supremus Regni Theſaurarius.

Georgius de Tęczyn Oſſolinski, protunc Regni vice Theſaurius nunc autem

vice Cancellarius.

Stanislaus à Popow Witowski, Vexilifer Lancicien: Capit: Krzeczovien.

Adamus Kazanowski, Succamerarius Regni.

Nicolaus Comes ab Ostrorog, protunc Subdapifer, nunc autem Pincerna Regni.

Vladislaus Dominicus Dux in Ostrog & zasław, Comes in Tarnow, Supremus Regij Stabuli Præfectus.

Constantinus Koributh Dux in Wisniowiec, Capitan: Cerkaſſ. nunc autem Palatinus Terrarum Ruſſ: Camionoc: Capit.

Ianuſſius Koributh, Dux in Wisniowiec Supremus Regni Stabuli Præfectus Cremenecen: Capit.

Alexander Koributh Dux in Wisniowiec.

Georgius Dux in Wiſniowiec, Capitaneus Camienecen.

Constantinus Ianuſſius Dux in Ostrog & zasław.

Iſidorus Dux in Ostrog & zasław.

Melchior Alagky Iudêx Curiæ Regni

Hun-

per Hungariã S.C.M. Conſiliarius, necnon Comitatus Zemplinen. Supremus Comes.

Georgius ab Opperzſtoff, Sacri Romani Imperij Comes, Liber Baro in Eich & Eridſtein Dñus. Superioris Głogouiæ. S.C.M. Conſiliarius Camerarius & Ducatus Głogouien: Regius Capit.

Mathias Arnoldinus à Clarſtain & in Brodecz & Podenſtain S C. M. Conſiliarius. Imperialis Aulicus Secretarius Intimus & ad Sereniſſimum Regem Poloniæ Regniq; ſtatus & Ordines Ablegatus.

Ioannes à Byki Bykowski, Capitaneus Sieradien.

Chriſtophorus Koniecpolski, Vexillifer Regni, Capit: Strzen.

Stanislaus Woyna, Połongouien. Cap.

Nicolaus Oſſolinski, Capit: Radoſzyc.

Chriſtophorus Gębicki, Capit: Gneſ.

Paulus Dzialynski, Capit: Bratianen. nũc vero Palatinus Pomeraniæ.

Petrus Małachowski, S R. M. Secretarius, Capitaneus Stanislauouien.

Marcus Lesniowolski, Capit: Drochi.

Lampertus Sierakowski, Capit: Copan.

Andreas Korycinski de Pilca, Capitaneus Ziuecen:

Hieronimus Iełowiecki, Capit: Chełm.

Stanislaus de Popow Witowski, Ensifer Lancicien.

Martinus Szyſzkowski Capit: Lelouič.

Zbigneus de Dąbrowica Firley, Capit: Lublinen.

Adamus Kalinowski, Capit: Bratcłau. Vinnicen: Lubecen.

Petrus Działynski, Succamerarius Dobrinen.

Hieronymus Milonski, Tribunus Siradien.

Ioannes Wypyski Vexilifer Nuren.

Stanislaus Skarſzewski, Subdapifer Sandomirien.

Petrus Komorowski, Cap: Oſuiecimen.

Michael Woyna, Capitaneus Pſurſcen.

Paulus Sapieha, Capit: Vſniaten.

Dominicus Alexander Kazanowski, Capitaneus Bohusławien. Notarius Exercituum Regni Campeſtris.